

PODATKI O DIPLOMSKI NALOGI

Ime in priimek: Katja Mihelič

Naslov naloge: Šport kot eden od načinov zaposlitve in preživljanja prostega časa otrok in mladih

Leto: 2009

Št. strani: 93

Št. slik: 0

Št. tabel: 24

Št. bibl. opomb: 0

Št. prilog: 2

Mentor: as.dr. Milko Poštrak

Deskriptorji: mladi, šport, prosti čas, neformalno mladinsko delo, ulično mladinsko delo, šport kot ulično mladinsko delo, šport v kontekstu socialnega-kulturnega dela.

Povzetek: Glavni del diplomske naloge je raziskovalno empirični del, s katerim sem želela ugotoviti, ali otroci in mladi radi svoj prosti čas namenijo športno-rekreativnim dejavnostim in izvedeti kakšno je danes športno-rekreativno udejstvovanje mladine. Rezultati so pokazali, da je gibanje v prostem času sestavni del njihovega življenja in se trend zdravega načina življenja širi tudi med mladimi. V teoretičnem delu se osredotočim zlasti na to, zakaj ima šport dober vpliv na celostni razvoj človeka in je zato ena od dobrih in primernih načinov preživljanja prostega časa mladih ljudi. Poleg tega, da s športom ohranjamo zdravje, delovno sposobnost, upočasnitev procesa staranja, je tudi zaščita za mnoge socialno patološke pojave med mladino, od delinkvence do narkomanije. Športno udejstvovanje prispeva k razvoju demokratične, humane, srečne, duševno in telesno uravnovešene osebnosti.

Title: Sport as one of ways of fill and livings of spare time of children and of young

Descriptors: young; sport; free time; unofficial youth work; sport as street youth work; sport in context of social-cultural work

Summary: Main part of dissertation is empirical research, through which I wanted to find out if children and youngs like devoting their free time to sport and in this way find out what kind of situation is today with exercise among young people. Results showed, that exercise in free time is component part of their life and that trend of healthy way of life spreads also between youngs. In theoretical part I focus especially on fact why has sport such a good impact on integrated development human being and this is the reason why sport is one of suitable ways of living of free time. Besides, that sport is keeping health, working ability, slow-down of process of ageing, and that it is also prevention for many socially pathological phenomena between youth, from delinquency to narcotism and many of other indisputable values, it also contributes to the development of democratic, human, happy, mentally and physically balanced personality.

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

DIPLOMSKA NALOGA

**ŠPORT KOT EDEN OD NAČINOV ZAPOLNITVE IN PREŽIVLJANJA PROSTEGA
ČASA OTROK IN MLADIH**

Mentor:

as. dr. Milko Poštrak

Avtor:

Katja Mihelič

Ljubljana 2009

PREDGOVOR

Za temo sem se odločila na podlagi tega, da sem ves čas v diplomskem delu želela združiti področji, ki me najbolj zanimata in s katerima se rada ukvarjam. Socialno delo z mladimi sem izbrala za svoj bodoči poklic, ker me delo z mladimi veseli, šport pa me spremlja skozi celo življenje in si brez njega ne predstavljam živeti. Tako sem za diplomsko nalogo izbrala šport kot eden od načinov zaposlitve in preživljanja prostega časa otrok in mladih, kajti zanimalo me je, koliko danes mladi svoj prosti čas posvetijo športno-rekreacijskim dejavnostim.

V raziskovalno empiričnem delu sem želela preveriti kakšna je dejanska situacija. S pomočjo anket, ki so jih izpolnjevali uporabniki četrtnih mladinskih centrov v Ljubljani, sem se osredotočila na vprašanja, ki se navezujejo na prosti čas in rekreacijo. Zanimalo me je, koliko imajo mladi pravzaprav prostega časa, kaj najraje počno takrat, ali je tudi šport, rekreacija na seznamu njihovih prostočasnih dejavnosti, iz kakšnega družinskega okolja prihajajo, ali je tudi tam prisotna rekreacija kot sestavina vsakdanjega življenja, ali imajo vzornike, motivatorje, ki so jih navdušili za športno udejstvovanje, ter vprašanja, ki se navezujejo na športno-rekreativno interakcijo znotraj četrtnega mladinskega centra, kjer so tudi organizirane različne športne prostočasne dejavnosti.

Na tem mestu se želim zahvaliti Četrtnim mladinskim centrom Šiška, Zalog in Bežigrad, za prijazen sprejem ter vso pomoč in vsem uporabnikom za sodelovanje pri raziskavi, ki je pomembno prispevalo k moji diplomski nalogi. Druga zahvala velja as.dr. Milku Poštraku iz Fakultete za socialno delo v Ljubljani, ki mi je omogočil izvajanje diplomske naloge na želeno temo in mi pomagal pri njenem nastanku.

KAZALO DIPLOMSKE NALOGE

Seznam tabel	7
Seznam grafov	10
1. TEORETIČNI UVOD.....	12
1.1 Šport.....	12
1.2 Mladost	14
1.2.1 Moratorij	15
1.2.2 Adolescenca	16
1.2.3 Načini prehoda.....	17
1.3 Mladi in šport.....	18
1.3.1 Športna rekreacija predšolskih in šolskih otrok.....	19
1.4 Prosti čas.....	21
1.4.1 Prosti čas in šport	21
1.4.2 Prosti čas in mladi	23
1.5 Mladi in droge.....	24
1.5.1 Šport kot prevencija, resocializacija, rehabilitacija	25
2. PRISTOPI SOCIALNEGA DELA	26
2.1 Neformalno delo z mladimi.....	26
2.1.1 Prepoznavanje potreb mladih	26
2.1.2 Dejavniki, ki mlade ovirajo pri osamosvajanju	28
2.2 Kakovostno neformalno mladinsko delo	29
2.2.1 Dogovorni način vodenja	29
2.3 Motivacija in tip osebnosti.....	30
2.4 Ulično mladinsko delo	31
2.4.1 Šport kot ulično mladinsko delo.....	33
2.5 Šport v kontekstu socialno-kulturnega dela.....	34
2.5.1 Psihološka in zgodovinska ustvarjalnost	35
3. PROBLEM.....	36
4. METODOLOGIJA.....	38
4.1 Vrsta raziskave	38
4.2 Merski instrument in viri podatkov	38
4.3 Populacija.....	39

4.4 Zbiranje podatkov	39
4.5 Obdelava podatkov	40
5. REZULTATI IN RAZPRAVA	41
5.1 Kvantitativna analiza	41
5.2 Kvalitativna analiza	75
6. SKLEPI	77
7. LITERATURA	79
8. POVZETEK	81
9. DODATEK	83
9.1 Anketni vprašalnik za uporabnike četrtnih mladinskih centrov	83
9.2 Vprašalnik za vodjo četrtnega mladinskega centra	88

Seznam tabel:

Tabela 1: Struktura anketirancev glede na spol	str. 41
Tabela 2: Struktura anketirancev glede na starost	str. 41
Tabela 2a: Struktura anketirancev glede na starost, po spolu	str. 42
Tabela 3: Struktura anketirancev glede na izobrazbo.....	str. 43
Tabela 3a: Struktura anketirancev glede na izobrazbo, po spolu	str. 44
Tabela 4: Struktura anketirancev glede na prosti čas	str. 46
Tabela 4a: Struktura anketirancev glede na prosti čas, po spolu	str. 47
Tabela 5: Struktura anketirancev glede na dejavnosti v prostem času	str. 49
Tabela 5a: Struktura anketirancev glede na dejavnosti v prostem času, po spolu	str. 50
Tabela 6: Struktura anketirancev glede na čas, ki ga namenijo športno-rekreativnim dejavnostim.....	str. 52
Tabela 6a: Struktura anketirancev glede na čas, ki ga namenijo športno-rekreativnim dejavnostim, po spolu	str. 52
Tabela 7: Koliko prostega časa namenijo športnim aktivnostim družinski člani anketirancev?	str. 54
Tabela 8: So že od malega starši skrbeli za gibanje anketirancev?	str. 55
Tabela 9: Ali družina podpira anketirance pri športnem udejstvovanju ?.....	str. 55
Tabela 10: Struktura anketirancev glede na treniranje kakšne športne panoge	str. 56
Tabela 11: Struktura anketirancev glede na osebo, ki jih je navdušila za treniranje (v tabelo zajeti anketiranci, ki trenirajo)	str. 57
Tabela 12: Struktura anketirancev glede na vpliv vzornika za športno udejstvovanje (v tabelo zajeti anketiranci, ki trenirajo)	str. 58
Tabela 13: Struktura anketirancev glede na obiskovanje športne vzgoje v šoli	str. 58

Tabela 13a: Struktura anketirancev glede na razloge zaradi katerih niso obiskovali športne vzgoje (v tabelo zajeti anketiranci, ki niso redno obiskovali telesno vzgojo)	str. 59
Tabela 14: Mnenje anketirancev ali so športne aktivnosti (krožki, treningi, tečajji, delavnice...) predrage	str. 61
Tabela 15: Mnenje anketirancev ali bi se več udeleževali športnih aktivnosti, če bi bile brezplačne	str. 61
Tabela 16: Ali je dovolj organiziranih brezplačnih športnih aktivnosti v okolici anketirancev?	str. 62
Tabela 17: Struktura anketirancev glede na njihovo dejansko udeležbo brezplačnih športnih aktivnosti	str. 62
Tabela 18: Struktura anketirancev glede na njihovo dejansko udeležbo plačljivih športnih aktivnosti	str. 63
Tabela 19: Struktura anketirancev glede na to kolikokrat tedensko se športno udeležujejo	str. 63
Tabela 20: Struktura anketirancev glede na udeležbo pri športnih aktivnostih v ČMC ...	str. 65
Tabela 21: Struktura anketirancev glede na najljubšo športno aktivnost, ki so se jo/bi udeležili v ČMC	str. 67
Tabela 21a: Struktura anketirancev glede na najljubšo športno aktivnost, ki so se jo/bi udeležili v ČMC, po spolu	str. 68
Tabela 21b: Struktura anketirancev glede na najljubšo športno aktivnost pod rubriko »drugo«,po spolu	str. 68
Tabela 22: Struktura anketirancev glede razloga zaradi katerega jim je izbrana športna aktivnost najljubša	str. 70
Tabela 23: Struktura anketirancev glede na to ali so jim v ČMC ljubše pogovorne, ustvarjalne, glasbene aktivnosti kot športne	str. 71

Tabela 23a: Struktura anketirancev glede na njihove razloge, zaradi katerih so jim ostale aktivnosti ljubše od športnih (v tabelo zajeti anketiranci, ki so na predhodno vprašanje odgovorili z da)	str. 72
Tabela 23b: Struktura anketirancev glede na njihove razloge, zaradi katerih jim je športna aktivnost ljubša od ostalih (v tabelo zajeti anketiranci, ki so na vprašanje tabele 23, odgovorili z ne)	str. 72
Tabela 24: Struktura anketirancev glede na to ali si želijo več organiziranih športnih aktivnosti v ČMC	str. 74

Seznam grafov:

Graf 1: Starostna struktura vseh anketirancev	str. 42
Graf 2: Starostna struktura glede na spol	str. 43
Graf 3: Izobrazbena struktura vseh anketirancev	str. 45
Graf 4: Izobrazbena struktura glede na spol	str. 45
Graf 5: Struktura anketirancev glede na prosti čas	str. 47
Graf 6: Struktura glede na prosti čas po spolu	str. 48
Graf 7: Struktura glede na dejavnosti, ki jih v prostem času najraje počno	str. 50
Graf 8: Struktura glede na dejavnosti, ki jih v prostem času najraje počno, po spolu	str. 51
Graf 9: Prikaz koliko časa vsi anketiranci namenijo rekreaciji	str. 53
Graf 10: Prikaz koliko časa namenijo rekreaciji, po spolu	str. 53
Graf 11: Struktura anketirancev glede na osebo, ki jih je navdušila za treniranje	str. 57
Graf 12: Struktura anketirancev glede na razloge zaradi katerih niso redno obiskovali športne vzgoje	str. 59
Graf 13: Struktura anketirancev glede na razloge zaradi katerih niso redno obiskovali športne vzgoje, po spolu	str. 60
Graf 14: Struktura glede na športno aktivnost anketirancev	str. 64
Graf 15: Struktura glede na športno aktivnost, po spolu	str. 64
Graf 16: Struktura anketirancev glede na udeležbo pri športnih aktivnostih znotraj ČMC	str. 66
Graf 17: Struktura anketirancev glede na udeležbo pri športnih aktivnostih znotraj ČMC, po spolu	str. 66
Graf 18: Struktura anketirancev glede na njihovo najljubšo športno aktivnost v ČMC ...	str. 69
Graf 19: Struktura anketirancev glede na njihovo najljubšo športno aktivnost v ČMC, po spolu	str. 69

Graf 20: Struktura glede na najljubše športne aktivnosti, tistih anketirancev, ki so pod rubriko »drugo« izbrali svojo najljubšo, po spolu	str. 70
Graf 21: Struktura anketirancev glede na razlog zaradi katerega jim je izbrana športna aktivnost najljubša, po spolu	str. 71
Graf 22: Struktura anketirancev glede na razloge, zaradi katerih so jim ljubše športne aktivnosti kot pa vse ostale, po spolu	str. 73
Graf 23: Struktura anketirancev glede na razloge, zaradi katerih so jim ljubše vse ostale aktivnosti in ne športne, po spolu	str. 73

1. TEORETIČNI UVOD

1.1 Šport

Šport se vse bolj razvija kot kakovost načina življenja tako posameznika kot družine. Iz leta v leto se spreminja po svojih vsebinah in pristopih. Kot osrednje dejstvo se že nekaj let kaže, da gre za vse večjo kvaliteto ukvarjanja in to tako posameznika kot celotne družine. Ne govorimo zgolj o interesu za šport zaradi zdravja, zaradi negovanega telesa, zaradi razvedrila, temveč po številu ur in kakovosti aktivnosti šport prihaja v ospredje kot vse bolj razširjena dejavnost, ki jo lahko umestimo v pojmovanje športa kot vsebine in kakovosti življenja. Tako se šport ponovno približuje svojim koreninam; to je spontani obliki igre, ustvarjanja, neobveznega in nevsiljivega zadovoljevanja potreb telesa in duha in njunega ravnotežja.

Šport postaja za mnoge ne zgolj način življenja, pač pa pomembna sestavina kakovosti življenja. Mnogi danes v športu vidijo več pomembnih vsebinskih vrednot tako za sodobnega človeka, za današnjo družbo in njeno prihodnost; kot za revitalizacijo družine, za nov način izrabljanja prostega časa, za ohranjanje in izboljševanje zdravja, kineziterapijo, upočasnitev procesov staranja, za razvoj osebnosti. Šport predstavlja nove vzorce kulture gibalnega izražanja, za produktivnost in obrambno sposobnost, za alternativo anonimnosti, odtujenosti, kompenzacijo različnih tenzij in ne nazadnje za srečnejše in duhovno bogatejše življenje.

Ljudje v različnih poklicih, na različnih ravneh in stopnjah, v skladu s svojimi sposobnostmi in lastnostmi ter v okvirih socialnih danosti, uresničujejo vsak zase – samega sebe. To velja tudi za šport, kjer se prav tako kot na drugih področjih človekove dejavnosti, razodeva posebna plat njegove ustvarjalnosti. Zato bi lahko rekli, da je šport tako izdelana igra kot igrano delo.

Šport je v najširšem pomenu biotična in socialna potreba, ki jo vsaka doba zaznamuje po svoje. Njegove korenine so prav take vrste kot korenine človekove proizvodnje, literarne, slikarske, kiparske, glasbene in druge ustvarjalnosti. Športna kultura predstavlja od človekovega nastanka do danes vsebino njegovega bivanja. Nikoli v zgodovini ni bilo vadbe telesa brez vadbe duha. Ravnovesje duha in telesa, skladnost lepega z dobrim, plemenitim, je bila že pri Grkih sinonim za zgled telesne in duševne popolnosti. Ravnovesje duha in telesa je

prvinska zahteva človekovega obstoja, njegove nravnosti in naravnosti. Zagotavlja mu preživetje z vpetostjo v naravni prostor kot enakovredni partner.

V športu so pomembni tisti sestavni deli, ki opredeljujejo pojem samouresničitve človeka. To so svoboda, sproščenost in odsotnost strahu, ki se na svoj način izražajo v notranjem svetu človeka tudi kadar v zunanjem ne obstajajo. Samo človek, ki se čuti notranje svoboden, se lahko igra. Sproščenost v igri omogoča, da zaživi v fiktivnem svetu, da razširi območja in časovnost svojega bivanja. Telesni in duševni napor športnika, ki ju doživlja med igro, pomenita zanj doživetje svobode in sproščenosti, v oziroma širjenje meja svobode. Podobno velja za strah. Človek, ki ga je strah, se ne more igrati, ne more ustvarjati. Res, da je v mnogih športih prisotno tveganje, ponekod (npr. alpinizem) na meji življenja in smrti. Vendar, kot so največji alpinisti sveta izpovedali ne gre za premagovanje strahu pred smrtjo, temveč za širjenje meja spoznanj o človekovih zmožnostih. Igro kot element ustvarjalnosti lahko spremlja strah zgolj kot fikcija, ki v trenutku ustvarjalnega napora izgine. Torej, velja poudariti, da v takem razumevanju športa, ne gre zgolj za razne vrednote, kot so zdravje, delovna sposobnost, upočasnitev procesa staranja, prevencija za mnoge socialno patološke pojave med mladino, od delinkvence do narkomanije in mnoge druge nesporne vrednote, pač pa v tistem kar praviloma vse naštetu zajema, to je v *razvoju demokratične, humane, srečne, duševno in telesno uravnovešene osebnosti*. Razvoj športa v prihodnje, je prav gotovo potrebno uravnavati v tej smeri. Iskati in razvijati je treba njegove vrednote in se hkrati zoperstavljati njegovim sprevrženostim, bodisi, da te izvirajo iz negativnih civilizacijskih trendov, bodisi, da jih proizvajajo v športu samem. Razvoj ustvarjalnosti naj bi bila tista vloga, ki bi ljudem v vseh starostnih obdobjih, še posebej v mladosti, omogočala, da preizkušajo in uresničujejo samega sebe. (M. Doupona, K. Petrović, 2000)

Športna rekreacija, ki jo opredeljujemo kot rekreativni šport, šport za vse ali šport za razvedrilo, je v sodobnem svetu pomembna sestavina vse bolj promoviranega zdravega življenjskega sloga in kakovosti življenja mnogih ljudi ter izjemno dinamičnega družbenega dogajanja. V Evropi se zanimanje za športno-rekreativno udejstvovanje povečuje, saj rekreativni šport posega v vse pore družbenega življenja in je zagotovo svojevrsten fenomen današnjega časa. Vključuje posameznike, ožje in širše družbene skupine ter različne sloje prebivalstva. V te dejavnosti so vključene različne vladne ustanove in institucije, nevladne organizacije, različne družbene in društvene organizacije ter različne športne organizacije, športna podjetja ter športna društva. Potrebno pozornost temu področju namenjajo tudi posamezne strokovne, pedagoške in znanstvene institucije. Skratka, ukvarjanje z rekreativnim

športom spada med pomembne sestavine kakovosti življenja posameznikov in njihovega zdravja ter kakovosti življenja in zdravja prebivalstva v celoti, zato ga v državah z razvito športno kulturo visoko cenijo in vrednotijo. Pri nas smo na področju športne kulture in razvitosti športne rekreacije že dosegli raven srednje razvitih evropskih držav. (Kajtna, Tušak, 2005)

1.2 Mladost

Mladost kot posebno življenjsko obdobje je prostor mnogih in raznolikih nasprotij ter silovite želje po njihovem uravnovešanju ali preseganju. Mladost posameznika se toliko bolje razlikuje od otroštva, kolikor bolj »zrel« je mladostnik pri svojih dejanjih, motivih, razmišljanju, čustvovanju. To početje od njega zahteva neodvisnost od avtoritete staršev in drugih skrbnikov iz otroštva. Mladost se tako izkaže kot doba, ki je izrazito obremenjena s storilnostnim pritiskom, ki se mu posameznik lahko izogne le s tveganjem daljnosežnih negativnih posledic. Od tod izhaja, da je mladost kljub delni neodvisnosti mladih od staršev omejena neodvisnost. Ta odvisnost mlade sili v podobne oblike identifikacije in introjekcije socialne moči in avtoritete kot otroka, zato je mladost nekakšno »podaljšano otroštvo« ali »socialno otroštvo«.

Mladostno obdobje je lahko doba nezadržne radosti in na videz neutolažljive žalosti in izgube; družabnosti in osamljenosti, nesebičnosti in egocentričnosti, nenasitne radovednosti in dolgočasje, zaupanja vase in dvoma o sebi, predvsem pa je to obdobje hitrega spreminjanja v mladostniku, telesnega, spolnega in intelektualnega ter spreminjanje zunanjih zahtev, ki jih družba postavlja svojim razvijajočim se članom.

Dvajseto stoletje je odigralo pomembno vlogo v družbenem razvoju mladih. Vse do sedemdesetih let so bili mladi močno vpeti v produkcijski sistem družbe. Njihovo šolanje in prosti čas sta jim sicer omogočala neko delno neodvisnost, vendar so bili tako šolski proces kot vzgoja doma in vsakdanja kultura v funkciji bodočih zaposlitev.

Konec sedemdesetih let je prišlo do spreminjanja oziroma izginjanja klasične mladosti kot vmesnega ali prehodnega obdobja. Glavni razlogi za spreminjanje mladosti in mladine so podaljševanje šolanja in posploševanje izobraževanja na vse sloje.

Prva značilnost sprememb otroštva in mladosti v devetdesetih letih je rastoč pritisk na mlade, da si pridobijo čim več in čim višjo izobrazbo, visoko kulturno raven in nanju vezana

priznanja. Teži se k temu, da se otroštvo čim prej zaključi in preide v fazo mladosti. Mladost je torej prehod iz otroštva v odraslost, kar pomeni prehod od zavesti posameznika o sebi k zgrajeni podobi o sebi. Ule M. navaja najpomembnejše prehode, ki pomenijo obenem biografski, socio-psihični in generacijski predvsem pa statusni premik.

1.2.1 Moratorij

Moratorij pomeni začasni odlog ali prekinitev kakšne od osebnih ali socialnih obveznosti in obremenitev. Značilnost mladostniških moratorijev je, da mladostniku ni prepuščeno kdaj, kako dolgo in kako bo vstopil v kak moratorij ali ga prekinil, temveč je družbeno regulirano in strukturirano. Zato je mladost družbeno institucionaliziran moratorij.

Mladostniški moratorij lahko razdelimo v dve glavni skupini: prehodni moratorij in izobraževalni (oblikovalni) moratorij.

❖ *Prehodni moratorij*

Je časovno omejen in vsebinsko zožen. Mladostnik ima status novinca, prehod v odraslost potrjuje odrasli in njihove institucije. To so družina staršev, delo, okolje. Kontrola je neposredna, osebna in stroga, kulturna avtonomija mladih pa je nizka. Prevladujejo tradicionalni mladinski obredi. Prehodni moratorij ima značilnosti privzete identitete. Traja razmeroma kratko vmesno obdobje, v katerem si pridobiš izkušnje odraslih.

❖ *Izobraževalni moratorij*

Zaradi podaljšanja izobraževanja se je razvil izobraževalni moratorij. Je časovno razširjen in vsebinsko bogatejši. V njem mladi oblikujejo svojo osebnost, interese in potrebe. Nadzor nad mladimi je posreden, abstrakten in poteka na dolgi rok. Mladi si pridobijo vse kompetence odraslih, razen ekonomske samostojnosti. S pojavom izobraževalnega moratorija mladost ni več predvsem prehodno, vmesno obdobje med otroštvom in odraslostjo, temveč postane

formativno obdobje, ki je ključno za ves nadaljnji življenjski potek. Mladost dobi profesionalni status, še več, postaja prednostno življenjsko obdobje.

1.2.2 Adolescenca

S tem pojmom označujemo proces psihofizičnega dozorevanja posameznika v obdobju mladosti. Je individualno specifičen proces psihofizičnega in socialnega oblikovanja osebnosti, v katerem se posameznik usposobi za normalno opravljanje svojih spolnih, delovnih in kulturno specifičnih vlog. Adolescenca opisuje kot viharško obdobje, polno stresov, uporov mladih proti avtoritetam. Erikson opisuje krizo identitete v adolescenci kot nasprotje med potrditvijo in difuzijo identitete. Označuje jo intenzivni razvoj duševnih in telesnih sposobnosti ter sprejemanje socialnih vlog. Rešitev te krize je sprejetje samega sebe in razvitje ustrezne samopodobe.

1.2.2.1 Postadolescenca

Ta nastopi po viharškem obdobju adolescence. Adolescenca je značilna za obdobje med petnajstim in dvajsetim letom, postadolescenca pa zajema obdobje po dvajsetem letu, to so študentska leta. Za to obdobje je značilna uspešno razrešena identitetna kriza. Adolescentska kriza identitete nima političnih posledic, postadolescentna pa jih ima in je tudi kriza prehodov iz mladosti v odraslost. Ni zgolj tipična mladostniška kriza. Postadolescenti tega časa ne doživljajo kot nekaj vmesnega, temveč kot samostojno življenjsko fazo z lastnim življenjskim stilom, ki postaja celo vedno bolj zaželen status. Osrednje teme ali problemi postadolescence so: razkorak med samopodobo in zahtevami družbe, mladocentričnost, zavračanje socializacije in kulturacije. Značilno je tudi intenzivno preizkušanje različnih življenjskih stilov, eksperimentiranje s samim seboj. Zato uskladitev samopodobe z družbenimi pravili predstavlja tudi glavni problem. Postadolescenti odkrijejo v starših kompleksne osebe, ki imajo lastne želje, odkrijejo družinske tradicije, usode in kulture. Postavlja se jim predvsem vprašanje, ali naj nadaljujejo družinsko kulturo ali ustvarijo lastno. Značilen je identitetni status, ki zahteva napor mišljenja, kritično distanco in iskanje alternativ.

1.2.3 Načini prehoda

Socialna okolica adolescentu nalaga vrsto razvojnih nalog, ki jih mora rešiti, da se prebije v naslednjo fazo odraščanja in končno do odraslosti. Do stresnih situacij prihaja, ker nima zadostne podpore referenčnih socialnih skupin pri reševanju razvojnih nalog ter, mu še ni dopuščeno, da bi se kompetentno in enakopravno skupaj z odraslimi udeleževal v družbi.

Poznamo tri značilne odgovore mladih na različne življenjske situacije v sodobni družbi.

Odgovor mladinskih subkultur, ki predstavljajo samosvoje predelovanja realnosti. Njihovo zaznavanje situacije je povezano z njihovim vedenjskim stilom. Ironizirajo in sprevrčajo porabniške vrednote in storilnostno usmerjeno družbo odraslih. Zato so nekatere mladinske subkulture razvile tudi zelo učinkovita sredstva, zlasti stilne inovacije in provokacije običajnega razumevanja stvari in dogodkov, ki posameznikom in skupinam zagotavljajo identiteto. Te strategije so mladi razvijali predvsem v sedemdesetih in osemdesetih letih.

Večinska reakcija mladih devetdesetih let je **tiha in brezkonfliktna integracija v družbo**, ob hkratni zavesti, da obstaja veliko neskladje med realnostjo in razglašeni vrednotami. Mladim manjkajo dolgoročne ciljne predstave, zato ne razvijejo samostojnih sredstev in poti za izogibanje obremenilnih situacij za njihovo preoblikovanje. Tiho in neopazno manevrirajo skozi težave, tako da so s problemi obremenjeni na čim nižji možni ravni. Tu tiči tudi nevarnost, kar lahko pripelje do zatekanja v nadomestke gotovosti. Le-ti so lahko religiozne vrste ali v obliki ekstremnih skupin in idej.

Tretja možnost je **brezpogojno prilagajanje** ali celo okrepitev vnaprej danih družbenih standardov, predsodkov in mentalitet. Dober primer za to so skupine športnih navijačev. Te posegajo po iluzionističnem zaznavanju družbene situacije med tekmo. Potaplajo se v doživljajski svet svojih vrstnikov in navijačev in tako podoživljajo napetost množičnega procesa. Hlastno sledijo različnim ideologijam, na primer tovarištvu. S temi vtisi in predstavami se zavarujejo pred konkretno stvarnostjo, ki omejuje njihov vsakdan in življenje. Kljub temu se zdijo takšni pobegi nujni, da bi ti mladi bili sposobni za delovanje v vsakdanjem življenju. V preostalem življenju se mladi zadovoljijo s komercialnimi mladinskimi stili in modami. Prav tako ne poznajo nobenih sredstev in poti za spreminjanje stvarnosti.

1.3 Mladi in šport

Danes je med mladimi vse več takih, ki telesno niso aktivni na način in do mere, da bi lahko njihovo telesno dejavnost razumeli v funkciji krepitve ali vsaj varovanja njihovega zdravja. V številnih državah se je v zadnjem obdobju pomembno zmanjšalo zagotavljanje redne športne vzgoje, prav tako se zmanjšujejo možnosti, da bi bili mladi vsakodnevno aktivni zunaj šole. Tako stanje je posledica kombinacije različnih dejavnikov, kot so na primer: zmanjšanje dostopnosti varnih površin za športno dejavnost, zmanjševanja podpore, nadzora in vodenja odraslih, povečevanje priljubljenosti avtomobila kot transportnega sredstva in uporaba računalnikov oziroma televizijskih zaslonov kot oblike »rekreacije«. (Završnik, Pišot, 2005)

Zelo pomembno vlogo pri tem ali se bo otrok udeleževal športnih dejavnosti, ima njegova družina. »Redno športno-rekreativno udeleževanje v družini pomembno prispeva k oblikovanju otrokovega odnosa do športa nasploh in njegovega kasnejšega udeležanja v življenju.« (Kajtna, Tušak, 2005: 31-32)

Šport oziroma športna rekreacija ima pri zorenju otrok v družini izjemno pomembno mesto. V zgodnjem otrokovem obdobju je mogoče najučinkoviteje vplivati na njegov celostni razvoj, še zlasti na njegov motorični oziroma gibalni razvoj. Tako mora športna rekreacija v družini, že na samem začetku, ko je otrok še majhen, postati sestavina kakovosti njenega življenja. Družina naj bo spodbujevalka otrokovega razvoja in gibanja, saj ravno z gibanjem zapolnimo velik del otrokove biti, tako telesne kot tudi duhovne in čustvene. »Če rast in razvoj otroka v družini potekata normalno in je vsak otrokov dan zapolnjen z veliko raznovrstnega gibanja, potem z veliko verjetnostjo lahko trdimo, da bo otrok take izkušnje sprejel kot način življenja. Verjamemo, da si bo na ta način lažje izoblikoval pozitiven odnos do gibanja in športa in ga postopno dvignil na raven vrednote (Berčič, 2000; Videmšek in dr., 2002)« (Kajtna, Tušak, 2005: 32) Redno športno-rekreativno udeleževanje v družini tudi pomembno prispeva k oblikovanju otrokovega odnosa do športa nasploh in njegovega kasnejšega udeležanja v življenju.

Lahko rečemo, da je v družini tudi šport, oziroma gibanje s športnimi vsebinami zelo pomemben dejavnik pri vzgoji otrok. »Družina z intenzivnimi, razmeroma trajnimi in intimnimi odnosi izredno močno oblikuje otrokovo osebnost, zlasti v zgodnjem predšolskem obdobju. Pogosto so družinski vplivi takšni, da jih otrok sprejme globoko vase in ga kasneje v širšem družbenem delovanju spremljajo kot tihi partner.« (Kajtna, Tušak, 2005: 33) Torej ni vseeno na kakšen način je posameznik preživel otroštvo in mladost, kajti to se kasneje zrcali tudi v njegovem odraslem obdobju.

Kako bo otrok sprejel ali prevzel športne aktivnosti, je odvisno predvsem od tega, koliko so se starši ukvarjali z gibalnimi dejavnostmi in koliko svojih znanj in izkušenj so posredovali svojim otrokom. Pri tem se starši med seboj razlikujejo, kar potrjuje življenje in številni primeri, kar se kasneje tako ali drugače kaže v otrokovem življenju, še posebej ko dozori in odraste.

Zelo pomembno je, da so gibalne dejavnosti skrbno izbrane in otroku prilagojene skladno z njegovimi tedanjimi sposobnostmi. Otroci morajo sprejemati prva gibalna in športna znanja na igriv in sproščujoč način, z veliko zabave, veselja in smeha. Vsaka drugačna pot je manj, če ne celo povsem neprimerna. S primernimi športnimi vsebinami se posebej izdatno vpliva na otrokov razvoj od rojstva do tretjega leta starosti. Med tretjim in šestim letom je ta vpliv še zelo učinkovit, nato so njegovi učinki manjši, kar pomeni, da je odsotnost tovrstnih dejavnosti kasneje v razvoju adolescenta ali mladostnika zelo težko nadoknaditi.

S pomočjo športa je mogoče že v najbolj zgodnjem obdobju otroka oblikovati in postaviti temelje za kasnejše športno-rekreativno udejstvovanje mladostnika in odraslega človeka. »To lahko poleg drugega osmišlja njegovo življenje. Otrok s pomočjo gibanja najprej začuti samega sebe in s tako obogatenim vsakodnevnim življenjem tudi svoje vrstnike in prijatelje. Redno športno-rekreativno udejstvovanje v družini tako pomembno prispeva tudi k postopnemu oblikovanju otrokovega vedenja in ga usmerja k dejanjem, ki so povezana z zdravim življenjskim slogom. To pa vodi k oblikovanju trajnih ter koristnih navad za naravno in s športom obogateno družinsko življenje.« (Kajtna, Tušak, 2005: 34)

1.3.1 Športna rekreacija predšolskih in šolskih otrok

Športna vzgoja predšolskih otrok je z mnogih vidikov obravnave otroka (biološkega, fiziološkega, psihološkega, sociološkega in drugih) izjemno pomembna in s sredstvi motoričnih dejavnosti praktično nenadomestljiva. Gibalna dejavnost je primarno vzgojno-izobraževalno in razvedrilno področje, preko katerega si predšolski otroci razvijejo ne le motorične in intelektualne sposobnosti, marveč neposredno vpliva tudi na proces njihove socializacije. Predšolski otroci so izredno dinamični, vedoželjni, razposajeni in igrivi, zato je potrebno nenehno skrbeti za nove organizacijske in vsebinske oblike ter osvežitve pri posredovanju razvedrilnih športnih vsebin, z izbiro sodobnih metodično-didaktičnih poti in

otroku prijaznih pedagoških prijemov. Te bi morali predvsem upoštevati starši in vzgojitelji, športni pedagogi in vsi tisti, ki se kakorkoli srečujejo s to vrsto dela.

Ko otroci vstopijo v šolsko obdobje, naj bi v šolah, kolikor je to le mogoče, nadaljevali s pridobivanjem temeljnih gibalnih in športnih izkušenj ter navad, ki si jih otroci pridobijo v družinah, vse skupaj pa naj bi smiselno povezali s številnimi akcijami na področju športne rekreacije, ki se organizirajo v ožjem in širšem bivalnem okolju otrok. Tu gre predvsem za organiziranje in izvajanje različnih prostočasnih dejavnosti šoloobveznih otrok in mladine; izbrane športne vsebine, ki jih pripravljajo različni zasebniki in podjetniki na področju »športa za vse«. Drugi društveni dejavniki na področju športa, naj bi mladino še zlasti vključili v različne: šole v naravi, športne tabore, športne dneve, športne delavnice, športne interesne dejavnosti, ter v druge organizacijske in vsebinske oblike športa v šoli. Sem spadajo tudi različna šolska športna tekmovanja, športni programi in športni programi počitniških dejavnosti. **»To je tudi najboljša pot preprečevanja in širjenja uživanja različnih drog oziroma psihoaktivnih snovi ter posamezniku in družbi škodljivih vedenjskih pojavov in odklonov.«** (Kajtna, Tušar, 2005: 35)

Prvi velik problem ali vzrok ne ukvarjanja s športom je adolescenca. Takrat otroci začnejo razmišljati o samem sebi in odnosu do drugih, kar jim onemogoča razmišljanje o njihovi vlogi v športu.

Šport mladih je postal preveč resen in premalo igriv. Danes se pretirano poudarja tekmovalnost, zmaga, zlasti vrhunskih športnikov, ki predstavljajo mladim življenjske vzornike. To pretirano povečevanje uspeha, lahko predstavlja za mladega hudo frustracijo, še posebej zato, ker mladi pogosto jemljejo šport kot najpomembnejši pokazatelj njihove uspešnosti oziroma neuspešnosti. Namen tekmovanja ni samo premagati tekmece in postati prvak, kajti ves sijaj zmage sčasoma izgine. Najbolj pomembna je notranja zmaga, ki pomeni občutek, da smo naredili največ, kar je bilo v naših močeh in to je najboljša popotnica za življenje, ki jo šport da mlademu človeku. Napačen pristop je, če je otrok vzgojen v duhu, da je srečo in samozavest mogoče doseči z zmago. Veliko k temu prispevajo tudi mediji, zlasti televizija, ki prikazuje zmagovalne prizore. Učinek le-teh je strašen, predvsem za otroke, ki jim take slike zlezejo v podzavest in bodo v življenju vedno naredili vse, da bi zmagali za vsako ceno ali pa bodo nesrečni, ker ne bodo znali prenesti poraza. (Doupona, Petrović, 2000)

Zelo pomembno je, da šport ne postane le sredstvo za premagovanje nasprotnika, ampak ostane igra, v kateri otrok uživa in se veseli, ker daje od sebe najboljše in največ kar zmore. Na ta način šport mladim ponuja mnogo namenov, ki v življenju otrokom pomagajo razviti življenjski interes za telesne aktivnosti kot pomemben del zdrave poti v življenju in kot izvir

veselja in sprostitve. »Za mnoge otroke je področje športnih dejavnosti pomembno okolje za njihov razvoj in rast, za pomembno počutje v funkciji socialne kulturne reprodukcije. Tu pridobijo pomembne vrednote v svojem kulturnem razvoju, ki jih prenašajo v nove generacije. Šport ni samo razvoj tehnike gibanja in stila, ampak tudi razvoj načina in vsebine življenja.« (Doupona, Petrović, 2000: 94)

1.4 Prosti čas

Prosti čas ni zapolnjen z obveznostmi, kot so, šola, družina in druge družbene obveznosti, in se posameznik na podlagi svobodne odločitve odloči, kaj bo počel. To je čas, ki ga ima človek zase in v njem počne kar želi. S tega vidika je prosti čas res lahko videti kot polje svobode, tudi pobeg od resničnosti. Vendar temu le ni čisto tako. V prostem času smo na različne načine opredeljeni, omejeni, obremenjeni, določeni z vidiki in procesi, ki opredeljujejo naše celotno življenje in to na materialni, emocionalni in vsaki drugi ravni. Če je naš gmotni položaj dober ali odličen, bomo imeli v prostem času večje in drugačne možnosti, kot če smo brez materialnih sredstev. Poleg tega je treba poudariti, da je prosti čas zelo vpet v naše celotno življenje, zato je način kako ga bomo izkoristili, odvisen od naših strategij preživetja, od načina ravnanja, ki smo ga razvili, se ga naučili, ga ponotranjili v našem vsakdanu. To pomeni, da smo v prostem času ista oseba, le v drugi družbeni vlogi.

Na podlagi tega lahko predpostavljamo, da bo mladostnik, ki nima težav v družini ali v šoli, v prostem času razvijal take načine preživljanja prostega časa, ki bodo bolj ustrezne družbenim normam in bodo manj moteče za okolje. Neustrezni načini preživljanja prostega časa pa so lahko znak, simptom stisk, v katerih se mladostnik nahaja.

1.4.1 Prosti čas in šport

Šport povečuje zaupanje v lastne sposobnosti in krepi integriteto v odnosu do okolja. Namesto iskanja, da bi se uveljavili v raznih deviantnih ravnanjih, se mladim ljudem nudi možnost, da s športom motive usmerijo v pozitivno smer, vendar le tedaj, če je šport na taki stopnji in tako voden, da so cilji dosegljivi. (Doupona, Petrović, 2000)

Ugotovljeno je, da je šport učinkovito sredstvo prevencije, resocializacije in rehabilitacije pri mladih, ki še niso delikventje, kažejo pa že nagnjena ali so kako drugače socialno ogroženi. Kot smo že poudarili, je potrebno začeti pri otrocih in jih vzgajati tako, da si lahko oblikujejo šport kot vrednoto. »Vzgajati jih v »športnem duhu«, ki obsega vse tri med seboj povezane dele: telo, um, duha.« (Doupona, Petrović, 2000: 171)

Proces socializacije, spoznavanje in oblikovanje vzajemnih odnosov, rast in razvoj posameznikove osebnosti, se najbolj razvijajo skozi različne oblike vzajemnega primerjanja, tekmovanja in dokazovanja. To je najbolj značilno za različna športna udejstvovanja bodisi amaterska ali profesionalna. Poleg tega je šport način praznitve agresivnosti človeka. Človek se uči zavestne in odgovorne kontrole lastnega bojevitnega vedenja, zato lahko rečemo, da šport prispeva k oblikovanju norm družbenega vedenja. Športno udejstvovanje v prostem času ne pripomore le k razvoju celovite osebnosti, ampak učinkoviteje deluje na posamezne osebnostne vidike, na intelektualni, estetski, zdravstveni, socialni razvoj. To je najpomembnejši vidik prostega časa, ker omogoča druženje in oblikovanje medosebnih odnosov, ki pripomorejo k razvijanju vrednot, ki so pomembne za človeka in človeštvo na sploh. (Kristančič, 2007)

Športna vzgoja v šoli je premalo, da bi v polni meri prišel do izraza energetski potencial otrok. Zaradi tega je osnovna naloga ureditev večjega števila športnih objektov, kjer bi se mladi lahko sestajali in svoj čas pod vodstvom pedagogov racionalno preživljali. Omogočiti je potrebno razne gibalne prostore, tako za druge aktivnosti kot za športne dejavnosti. Dobro bi bilo organizirati posebne programe za prosti čas, ki bi razvijali takšne aktivnosti, ki mladega človeka vsestransko fizično, duhovno in družbeno dvigajo. To so razne športne in delavne aktivnosti, aktivnosti za čustveno sproščanje (glasba in podobno), ki spodbujajo njegove misli, ga duhovno, etično in družbeno krepijo. Poleg tega bi takšni programi predvidevali tudi razvijanje raznih oblik pozitivne zabave in podobno. Da bi se vse to doseglo, bi bilo potrebno še v večji meri kot do sedaj organizirati razne otroške klube, posebne centre za razvedrilo, tečaje za otroke, gradnjo športnih igrišč, internatov, institucij za skupno delo in podobne ustanove..

1.4.2 Prosti čas in mladi

Ko govorimo o prostem času otrok in mladostnikov, je družina tista, ki usmerja prosti čas. Družina je primarna celica socializacije, osnovna celica, v kateri otrokova osebnost raste in se oblikuje. Skozi način preživljanja prostega časa, se vzpostavlja vzgoja in čustvena vloga. Zato je zelo pomembno, da se starši zavedajo pomembnosti prostega časa in načina kako ga preživijo. Veliko pomembneje je, kako preživijo svoj prosti čas s svojim otrokom, kot pa koliko ga preživijo.

Če so odnosi med starši in otrokom ustrezni, neogrožujoči, starši predstavljajo oporo in otroka čustveno krepijo. To podporo mladostnik čuti tudi tedaj, ko ni fizično skupaj s starši, ko preživlja prosti čas sam ali v družbi vrstnikov ali drugih odraslih. Zato je zelo pomembno, da se v družinskem okolju otroku zagotovi emocionalno stabilnost in podporo. Družina ne more nadzirati vseh vplivov, ki jih ima sodobna družba na otroka. Če otrok te izkušnje nima, lahko v interakciji s svojim socialnim okoljem, hitro pade pod slab vpliv, lahko zgolj zaradi radovednosti, upornišva, težave pri vključevanju med vrstnike, želje po ugodju, bega pred slabim počutjem, pritiska vrstnikov, želje po dokazovanju, priložnosti itd. Če odnosi med starši in otrokom niso »zdravi«, so obremenjeni, polni zlorab, nasilja itd., je lahko čas, ki ga mladostnik preživlja stran od staršev blagodejen, čas počitka in celjenja ran. Po drugi stani pa je lahko čas in prostor, ko svoje stiske manifestira v oblikah, ki so lahko ogrožajoče za mladostnika (zatekanje k omamnim snovem) oziroma za okolico (nasilno obnašanje).

Ni ključno koliko prostega časa ima mladostnik, temveč kaj počne v njem. Ključna za to, kaj počne v njem, je njegova celotna življenjska izkušnja, tisto kar doživlja v svojem življenjskem svetu nasploh. Način preživljanja prostega časa je predvsem manifestacija izkušenj iz vsakodnevnega življenjskega sveta danega mladostnika, ali drugače rečeno, neustrezni načini preživljanja prostega časa so lahko znak, simptom stisk, v katerih je mladostnik.

Ni pravilo, da mladi ki živijo v težkih, neurejenih življenjskih okoliščinah, avtomatično zaidejo v težave in obratno. Vendar pa so možnosti večje, kot pri mladostnikih iz urejenih življenjskih razmer.

1.5 Mladi in droge

Lahko bi rekli, da je »rak« sodobnega človeštva, vse pogostejše jemanje prepovedanih drog in to še posebej med mladimi. Narkomanija postaja tudi pri nas z vsakim dnem vse večji problem, saj je vse več preprodajalcev ter uživalcev mamil in to že med osnovnošolci. K temu prispeva tudi boljša mobilnost preprodajalcev in boljša tehnična podpora ter posredno s tem večja iznajdljivost prekupčevalcev. Poleg tega je zaradi višjega življenjskega standarda omogočena tudi večja možnost potrošnje. Tako je v današnjem času prodaja in preprodaja drog eden najdonosnejših poslov na svetu, pri katerem je uspeh zagotovljen, zato lahko rečemo, da gre nesporno za družbeni problem.

Kajenje in pijančevanje, ki je včasih veljal za problem odraslih, danes raste tudi med otroki in mladino. Mladi pridejo prvič v stik z drogami, kot so cigarete in alkohol že v osnovni šoli. Kasneje, v srednji šoli in nadaljnjem izobraževanju sledi srečanje še z drugimi nedovoljenimi drogami, kot so marihuana, hašiš, ekstazi, heroin.

Razlogi oziroma povod, da mladi v vse večjem številu segajo po drogah so zlasti: visoke zahteve in pričakovanja staršev, šole in drugih; kljubovanje staršem kot oblika upora razpadu družinskih vrednot; strah pred prihodnostjo, še posebej (ne)možnostjo zaposlitve; po drugi strani pa tudi vpliv filmov in drugih medijev; negativni vpliv »ulice« in industrializacije; preveč prostega časa in slaba organizacija le-tega ...Ob tem niso krivi zgolj starši, ker praviloma želijo otrokom najboljše. Po navadi gre za splet različnih dejavnikov, kot so radovednost, upornišтво, težave pri vključevanju med vrstnike, želje po ugodju, beg pred slabim počutjem, pritisk vrstnikov, želja po dokazovanju in druge priložnosti. Največkrat je vzrok za omenjene težave okolje, v katerem mladostniki živijo, zaradi njega so ranljivi in nesrečni. Mladi imajo prešibke obrambne mehanizme, da bi lahko kljubovali negativnim vplivom, in so tisti družbeni člen, ki nam najhitreje pokaže, da nekaj ni prav. Raziskave kažejo, da večina mladih zasvojenecv prihaja iz neurejenega družinskega okolja. Tam, kjer družinski člani živijo drug z drugim in ne drug mimo drugega, kjer je prisotna jaz komunikacija (izražanje svojih resničnih čustev, biti v stiku s svojimi čustvi), je verjetnost, da bi mladostnik posegel po drogah, precej manjša. Res je, da včasih niti urejena družina in stabilen otrokov duševni razvoj ne zadostujeta, da mladostnik ne bi poizkusil te ali one droge. Raznovrstne droge so danes mladi populaciji zelo lahko dostopne in tako se mladostniki mimogrede srečajo s tistimi, ki droge jemljejo in ponujajo. Vendar je možnost, da postane redni uživalec manjša, kot pri tistem, pri katerem dejavniki tveganja prevladujejo nad dejavniki zaščite. Drugi preventivni dejavnik je urejeno socialno okolje. Če imajo mladi

možnost konstruktivnega potrjevanja, kar pomeni, da se udeležujejo v različnih športnih, kulturnih, zabavnih, humanitarnih in drugih dejavnostih, je verjetnost za ogroženost z drogami prav tako precej manjša.

1.5.1 Šport kot prevencija, resocializacija, rehabilitacija

Najuspešnejše preprečevanje in pogosto tudi za zdravljenje v zameno za »iglo«, je ponuditi nekaj bolj privlačnega. Pravilno usmerjena športna dejavnost, je lahko ena od tistih, ki izpolnjuje pogoje za reševanje tega problema iz preprostega razloga, ker imajo mladi šport praviloma radi. S športom lahko mlade naučimo kreativno preživljati prosti čas, privzgojimo jim odnos do dela in delavne navade. Pomemben je odnos do športa. Večja verjetnost, da se bodo ukvarjali z njim tudi kasneje, je, če jim bo šport pomenil neko vrednoto. Njihovo življenje bo bolj zdravo, spoznali bodo nov krog prijateljev in takšno življenje bo imelo nek smisel. Da bi bila ta vzgoja čim bolj uspešna, moramo začeti že zelo zgodaj. Pri tem igrajo najpomembnejšo preventivno vlogo šole in športni pedagogi, starši, vzgojitelji in vsi drugi strokovnjaki, ki pridejo v stik z otrokom.

Športni pedagogi imajo pri prevenciji zelo pomembno vlogo. Pri pouku športne vzgoje je potrebno mlade opazovati in jim športno vzgojo prilagajati, upoštevajoč njihove individualne motorične, funkcionalne in kognitivne sposobnosti ter lastnosti. Včasih ni dobro toliko vztrajati pri cilju pridobivanja športnega znanja in tekmovalnosti, temveč je potrebno poudarjati bolj čustveno-gibalno noto. Mladostnik in otrok morata v gibalnih dejavnostih doživeti najprej samega sebe, kar pušča trajnejše sledi v čustvenem in osebnostnem razvoju. (Doupona, Petrović, 2000)

2. PRISTOPI SOCIALNEGA DELA

2.1 Neformalno delo z mladimi

Najprimernejši neformalni pristop oziroma neformalno delo z mladimi, je neposredno delo z mladostnikom, kjer lahko preko pogovora oziroma pogovarjanja z mladim, opazujemo njegove odzive na izzive in ovire vsakdanjega življenja. Na ta način spoznavamo motivacijske procese mladostnika in vzgibe, da določene ponudbe prepozna kot zanj smiselne in je pripravljen zanje tudi samodejno delovati. (Mrgole, 2003)

Neformalni stik z mladostnikom pomeni, da smo se nekaj »obojestransko« dogovorili v krogu večje bližine in zaupljivosti, brez mask družbenih statusov, ki jih zahtevajo pravila uglajenega vedenja. To pomeni, da smo lahko oblečeni neformalno (npr. v oblačilih za prosti čas in ne »zategnjeni« do vratu), uporabljamo neformalni jezik, kar nam daje svobodo komentarjev in bolj subjektivno obarvane interpretacije, in po svoje prilagodimo uveljavljena kulturna vedenjska pravila. Primer takega stika, bi bil recimo sestanek na plaži, namesto v pisarni. (Mrgole, 2003)

Smith v svoji knjigi *Developing youth work* (1988: 126 -133) kot bistvo neformalnega pristopa našteva nekaj karakterističnih opredelitev, ki jih lahko prenesemo tudi na področje dela z mladimi. In sicer, da imajo udeleženske/udeleženci možnost izbire: lahko se neformalnega procesa udeležijo ali tudi ne. Pri tem gre za njihovo notranjo motiviranost in njihovo prostovoljno udeležbo. Neformalni proces zahteva nenehno prilagajanje ciljev glede na razvoj in razumevanje udeleženca. Čas je odprto določen, ni strogih in togih urnikov. Dogajanje se odvija v dialogu med »posrednikom« in »sprejemnikom«, kjer je potrebno opozoriti na pomen medsebojnih odnosov, medsebojno spoštovanje in poslušanje.

2.1.1 Prepoznavanje potreb mladih

Najbolj pomembno pri delu z mladim je, da se zavedamo, da je upoštevanje potreb mladostnika temeljnega in odločilnega pomena za izbiro ustreznih pristopov in končno zadovoljstvo obeh - tako nas kot »posrednika« in mladostnika kot »sprejemnika«. Potrebno je biti pozoren na potrebe, ki izvirajo iz potreb mladih kot družbene skupine v današnjem času in

prostoru ter potrebe mladih, ki so določene z vidika njihove vpetosti v medsebojne interakcije, kot so pričakovanja staršev, učiteljev, delodajalcev, vplivnih drugih. Ostaja še pogled mladih samih v odnosu do vsega naštetega, ki pomeni raven njihovega osebnega doživljanja, vrednotenja in vpliva na delovanje. Pri delu z mladostnikom je potrebno upoštevati oba pogleda, vključno z upoštevanjem razvojnih, psiholoških, socioloških dejavnikov, kot pomoč pa pridejo prav tudi že pridobljene izkušnje na tem področju.

»Mladost je obdobje prehajanja iz otroštva, preko prehodnega moratorija, v dobo zrelosti.« (Mrgole, 2003: 35) Na tej poti naj bi mladi predelali socialno realnost skozi tri medsebojno prepletajoča področja, in sicer: na področju izgradnje osebnostne identitete, na področju medosebne socializacije in na področju soočanja z družbeno realnostjo (Ule, 1995) Kot temeljno značilnost in bistveno nalogo, s katero se soočajo mladi, lahko opredelimo predelovanje realnosti oziroma soočanje z realnostjo. Strategije, ki jih pri tem uporabljajo, v nadaljevanju razvojnega procesa vplivajo na potek in formiranje identitete. Na podlagi raziskav je zaznati tri prepoznavne načine, kot značilnost vedenjskih strategij mladih: izražanje prek stilskih elementov mladinskih subkultur, brezkonfliktna integracija in trenutne ideološke zaslepitve.

Poleg razvoja identitete morajo mladi na poti od odvisnosti k relativni samostojnosti pridobiti izkušnje za tri bistvene življenjske funkcije: pridobitev izobraževalnih (poklicnih) kompetenc, ki predstavlja ključ za vstop na trg delovne sile, se stanovanjsko osamosvojiti in razviti nove oblike partnerstva (prehod od starševske naveze na ustvarjanje lastne družine). »To je uveljavljeni kulturni obrazec osamosvajanja in prevzemanja družbenih odgovornosti, kjer se morajo potrebnih znanj in spretnosti oziroma izkušenj naučiti.« (Roche, Tucker, 1997: 4).

Neformalno delo je konkreten odgovor na konkretne potrebe mladostnika. Temeljna potreba je: biti v odnosu, čutiti, da nekomu nekaj pomenim, da sem nekomu dragocen. Zato mladostnik tudi pri neformalnem delu potrebuje človeka, ob katerem bo to začutil. Iz te temeljne potrebe izvirajo še vse druge potrebe mladih, ki so izhodišče vsega sodelovanja znotraj neformalnega dela. Tako je mladinski delavec poklican h konkretnosti. Spremlja mladostnika na njegovi poti do iskanja izobrazbe, službe, stanovanja, spremljati ga na poti osebnostnega zorenja, ustvarjanja pozitivnih odnosov, ... (Žebovec, Erjavec, 1999)

2.1.2 Dejavniki, ki mlade ovirajo pri osamosvajanju

»Mladi odraščajo v družbi tveganj, kar pomeni na eni strani povečano potrebo po kompetencah, znanjih in spretnostih, na drugi pa zmanjševanje ali celo zapiranje možnosti vključevanja v družbo.« (Mrgole, 2003: 37) Zaradi take situacije prihaja pri družbenem vključevanju mladih do povečevanja tekmovalnosti na vseh področjih njihovega življenja. Povečevanje tekmovalnosti v sistemu izobraževanja, zmanjšanje možnosti za dolgoročno načrtovanje kariere, zmanjšanje zaposlitvenih možnosti, zmanjšanje možnosti dolgoročnega ciljnega načrtovanja. Tudi na področju dela je potrebna velika fleksibilnost, potrebne so spretnosti in znanja, ki jih je potrebno ves čas dopolnjevati in nadgrajevati, ni zagotovljenih dolgotrajnih plačanih delovnih mest, delne zaposlitve pa so vse bolj pogosta oblika zaposlenosti. Tako se na eni strani kaže okupiranost z delom, pomembnost dela in vse več namenjenega časa za delo, na drugi pa vrednotni obrat k svetu prostega časa, potrošnje in zabave. Takšne družbene razmere so razlog, da je danes pri mladih prisotna negotovost, ki vpliva tudi na spremembo življenjskih stilov mladih.

Zaradi današnjih družbenih pogojev, morajo mladi za uspešen prehod v samostojnost, pridobiti nekatere ključne spretnosti, znanja in izkušnje. Če so v učenju za življenje neaktivni ali celo družbeno izključeni, je zanje prehod še veliko težji. To se zgodi, ko starši svoje vloge opore zaradi prezaposlenosti ne zmorejo ali ne znajo odigrati, prav tako pa mladi s predstavniki drugih instanc (šola, drugi javni zavodi, ustanove) v večini primerov ne morejo navezati pristnega in zaupljivega odnosa. Tako so mladi prepuščeni lastnim izbiram. Največkrat se znajdejo v začaranem krogu iskanj na ravni trenutnih prijateljstev med vrstniki ali pod vplivom medijsko posredovanih vrednot in vedenjskih slogov.

V tem prepletu so se izoblikovali kulturni obrazci, za katere sta značilna neangažiranost in usmerjenost k hitro dostopnim ugodjem. Temeljna značilnost mladih je odsotnost jasno postavljenih ciljev in odsotnost osebe, ki bi bila sposobna odigrati vlogo »pomembnega drugega« (Mrgole, 1997) Tukaj je potrebno omeniti še druge socialne dejavnike tveganja, ki ovirajo mlade pri osamosvajanju. Eden izmed njih je revščina. Narašča število ljudi, ki živi na robu revščine, saj je vedno več brezposelnih, zato veliko otrok, mladih živi na socialnem minimumu, kar jim otežuje izobraževanje in posledično temu tudi osamosvajanje. Ranljivost mladih je povezana tudi s tveganji v zasebnem okolju, kjer je na prvem mestu potrebno izpostaviti visoka pričakovanja staršev in povezavo s psihosocialnimi boleznimi. Prostor tveganja je tudi šola. V času srednjega šolanja je največ osipnikov, kar potrjuje dejstvo, da je

pri mladih prisotna nizka motiviranost, majhna prizadevnost, to pa pomeni večjo možnost za socialno izključenost.

2.2 Kakovostno neformalno mladinsko delo

Neformalno delo ne moremo določiti z enoznačnimi metodami in pedagoškimi ali drugimi tehničnimi postopki, ne z didaktičnimi pristopi, ne s tehnikami upravljanja in s terapevtskimi tehnikami. Vsa našeta področja so vsekakor dobrodošla podlaga za delo na neformalen način z mladostnikom, vendar to ni dovolj. »Potrebna so neka druga znanja, ki pomagajo, da pri uporabi metod in tehnik prevajamo in predelujemo vse ugotovljeno skupaj z mladostnikom.« (Mrgole, 2003: 43) Na kakovost dela vpliva več ravni, ki so medsebojno prepletene in so vse enako pomembne. Zelo pomembno je »mentorjevo« znanje oziroma vedenje o področju dela z mladimi, tako teoretično, kot tudi praktično. Pomembno je, da je strokovno usposobljen za to vrsto dela in je dobro informiran. Teoretično znanje pa ni edini pogoj za dobro, učinkovito in uspešno sodelovanje, ampak je hkrati zelo pomemben sam pristop in način dela z mladostnikom.

2.2.1 Dogovorni način vodenja

Najustreznejši je dogovorni pristop, kjer komunikacija poteka v obliki razgovora, sodelovanja, dogovarjanja, skupnega načrtovanja in je avtoriteta vzgojitelja oprta na njegovo znanje, sposobnosti, kompetence. (Kristančič, 2007)

Naloga vzgojitelja je, da vzpostavi odprte prostore za pogovor v odnosu. Kot pravi Gabi Čačinovič Vogrinčič (2008: 12) pogovor omogoča srečanje ljudi z različno osebno zgodovino, izkušnjami, kompetencami, ki soustvarjajo svojo udeleženo v rešitvah. Preko pogovora vzgojitelj in mladostnik soustvarjalno sodelujeta; soustvarjata dobre izide, rešitve. V pogovoru mora vzgojitelj zagotoviti mladostniku izkušnjo, da ga posluša in sliši, ter mu odgovori, da bi on poslušal, slišal, odgovoril. Na ta način se v pogovoru pridobi izkušnja spoštovanja in osebnega dostojanstva. Gabi Čačinovič Vogrinčič (2008: 52) pravi, da se v dialogu lahko zgodi vse, kar zajema beseda soustvarjanje: soraziskovanje, opazovanje, preverjanje, preizpraševanje, reflektiranje, dogovarjanje. Soustvarjanje je občutljivo vzajemno

dogajanje, ki predpostavlja spoštovanje, zanimanje in skrb. Zato ostaja naloga odraslega, da zagotovi odprt prostor za pogovor, mladostnik pa se kmalu nauči sooblikovati, sosskrbeti za to, da se pogovor nadaljuje. Odrasli mu mora omogočiti temeljno učenje, da bi mladostnik lahko prevzel svoj delež v dialogu in svoj del odgovornosti. V dialogu je potrebno mladega človeka poslušati z zanimanjem in spoštovanjem, da bi vedel in razumel, oziroma da bi pogledal skozi okno drugega/mladostnika. (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 52)

Dobra komunikacija je predpogoj za celotno kakovostno delovanje. Preko nje nastajajo odnosi, se iskrijo ideje, se razvije občutek pripadnosti in medsebojno sodelovanje. »Komunikacija vedno nastopa v dvojni vlogi: je pogoj in hkrati medij kakovostnega medsebojnega sodelovanja«. (Mrgole, 2003: 61) To pomeni, da mora neformalno delo temeljiti na dialogu, preko katerega mladostnik posreduje sporočila, na katera mora biti mladinski delavec zelo pozoren. Mladostnik prav preko dialoga sporoča o svoji stiski oziroma o svojih potrebah, ki »mentorja« usmerjajo in mu pomagajo pri motivaciji mladostnika.

2.3 Motivacija in tip osebnosti

Motivacija mladih je za njihovo sodelovanje temeljnega pomena. Zato bodo imeli prednost tisti neformalni programi, ki jim bo uspelo ustrezno nagovoriti mlade in jim ponuditi vsebine, v katerih mladi najprej vidijo smisel in prepoznajo odgovore na njihove življenjske potrebe. (Mrgole, 2003)

Eno najbolj težavnih področji dela je, kako motivirati mlade, kako jih navdušiti za sodelovanje. Mladi se na tri načine razlikujejo po stopnji pripravljenosti za sodelovanje. Eni so navdušeni, z veliko idejami, z veliko pripravljenosti za delo, z veliko energije, z močnim notranjim vzgibom, da realizirajo določeno idejo. To so mladi z ustvarjalno osebnostjo. Drugi so bolj pasivni in so se pripravljeni priključiti, ko so zadeve bolj konkretno oprijemljive. Te imenujemo filistri, osebe s togo strukturo mišljenja in obnašanja, ki se držijo pravil, od njih ne odstopajo, vendar niso samoiniciativni in ustvarjalni. So še tretji, ki skeptično opazujejo dogajanje in se občasno priključijo, pridejo pogledat, vendar se z njimi ne uspe navezati pravega stika. Pravimo jim boemi, ki so težko vodljivi, se ne držijo navodil, dogovorov in so nagnjeni k kršenju pravil in norm. Sicer nimajo težav s prilagajanjem na spremembe, vendar pri tem ne ustvarjajo nič novega.

Na podlagi dogovornega pristopa, mladi z značilnostmi filistra dobijo jasna navodila za svojo dejavnost, ob tem pa tudi možnost, izziv in podporo, da storijo kaj tudi sami samoiniciativno, samostojno. Mladi z značilnostmi boema niso avtoritativno omejeni v svojih kaotičnih ravnanjih. Podprti so tisti vidiki njihovega delovanja, ki vsebujejo ustvarjalne razsežnosti. Ustvarjalni mladostniki imajo na podlagi demokratično naravnanih in strokovno usposobljenih vzgojiteljev, kompetentnega, koristnega sogovornika, sonačrtovalca in podpornika za njihovo dejavnost. (Kristančič, 2007)

»Vsekakor je za navezovanje stika z mladimi, ne glede na to kakšnemu tipu osebnosti pripadajo, potrebno upoštevati, da se za udeležbo v kakršnikoli program odločajo sami; da so programi namenjeni mladim, ker so mladi in ne, ker bi bili posebej zaznamovani (npr. socialno izključeni, zasvojeni,...); da se pri programih upošteva celovit psihološki, sociološki in družbeni kontekst mladih. Ob navezavi stika je pomembno ohranjati komunikacijo z mladostnikom, oziroma vpeljati način komunikacije, ki omogoča sprotno refleksijo pričakovanj, sprotno reševanje nastalih konfliktnih situacij in možnost izražanja počutja, kajti le tako se ustvarja in ohranja dobro vzdušje, kar pogojuje motiviranost.« (Mrgole, 2003: 64-66)

Mlade je potrebno animirati na način, ki jim je blizu. Kakšni so ti načini, lahko ugotovimo le z neposrednim delom z njimi, v njihovem življenjskem okolju, tam kjer so »doma«. Tako se lahko doseže bolj neposreden stik z mladimi kot uporabniki, komunikacije je več, potrebno pa je predstaviti vsebino, ki jo bodo prepoznali kot smiselno, kajti le v tem primeru bodo pripravljeni sodelovati.

2.4 Ulično mladinsko delo

V okviru mladinskega uličnega dela, strokovnjaki poskušajo s pomočjo prostovoljcev zajeti ogrožene mladostnike na njihovem »domačem terenu«, torej na ulici, v njihovi soseski. Bistvo uličnega dela je srečevanje z mladimi v njihovem življenjskem okolju, kajti le tako je mogoč neposreden vpogled, kaj mladi pravzaprav delajo, kaj živijo, kje se zadržujejo, o čem se pogovarjajo, po čem hrepenijo.

Strokovni mladinski delavci gredo med mlade ter jim ponujajo neformalno in formalno vzgojno pomoč. Najprej gre za spoznavanje neformalnega življenjskega okolja mladih.

Opazuje se njihov teritorij in zbira informacije o njem, opazuje se določeno skupino mladih in znotraj nje neformalne vloge posameznikov, kakšen položaj imajo fantje in dekleta. Delavec si vzame čas za »brezzvezne« pogovore in poslušanje, pri tem se vzdrži komentarjev in sodb, pozoren je na interese in probleme mladih in si beleži spoznanja.

Po prvem kontaktu, gre za poglobitev stika z mladimi, na način, da se animator intenzivno zanima za interese mladih, pridobiva znanja s področji njihovih interesov, se zanima za njihovo življenje, za proces izobraževanja, za njihove družine. Na tej stopnji se »rodi« tudi zanimanje mladih za življenje strokovnih delavcev, oziroma animatorjev. Pride do neke povezanosti, vzajemnosti. Nato sledijo konkretne akcije, kot na primer skupno načrtovanje projektov. Mlade se vključi v izvajanje posameznih pripravljanih in izvedbenih faz konkretnega projekta. Skupaj z njimi skušajo soustvariti programe preživljanja prostega časa, ki bodo naravnani v razvijanje pozitivne, mladostnikom in okolici neškodljive ali celo koristne oblike preživljanja prostega časa, s tem pa tudi v razvijanje pozitivnega, učinkovitega življenjskega sloga. Ogroženi mladostniki pri vzpostavljanju programa pristočasne dejavnosti sodelujejo od samega začetka. Ta program torej soustvarjajo. S tem imajo priložnost sami neposredno izraziti svoje potrebe, želje, pričakovanja.

Zaradi poglobljenih odnosov v tej fazi pridejo na dan resnični problemi, s katerimi se srečujejo mladi. Ob tem soočenju z realnostjo se odpirajo nove dileme in vprašanja z jasno izraženo zahtevo po iskanju konkretnih odgovorov in rešitev. Zato je zlasti pomemben pogovor o konkretnih težavah mladih, stik z njihovo družino, globlji stik z okoljem mladih, navezava odnosov s prijatelji mladih, ponujanje drugačnega pogleda na življenje in vrednostni sistem, spodbujanje pozitivne motivacije, vzpostavljanje socialne mreže in iskanje celostnih rešitev. (Baligač, 1998)

Projekt Skala je ena prvih nevladnih, neprofitnih in nepolitičnih organizacij, ki predstavlja sodelovanje skupine animatorjev in prostovoljcev za preventivno in vzgojno dejavnost za mlade. Ob tem deluje še več kurativnih, preprečevalnih programov, osredotočenih predvsem na vprašanja zmanjšanja škode zlorabe omamnih sredstev in na vprašanja varovanja duševnega zdravja v skupnosti. Take organizacije, ustanove in društva so Šent, Altra, Paradoks in vrsta drugih. To so programi, ki lahko prispevajo ne samo h kakovostnejšemu preživljanju prostega časa mladih, temveč tudi k urejanju njihovih stisk ali neustreznih odzivov na ogrožajoče življenjske okoliščine. (Kristančič, 2007)

2.4.1 Šport kot ulično mladinsko delo

Športne dejavnosti so tudi tisto »sredstvo«, ki lahko zelo dobro vpliva na mladostnike, kajti aktivno preživljanje prostega časa prispeva tako k telesnemu in psihičnemu zdravju slehernega posameznika. Šport omogoča druženje in oblikovanje medosebnih odnosov, ki pripomorejo k razvijanju vrednot, ki so pomembne za človeka. To so predvsem sreča in zadovoljstvo, izražanje nesebičnosti, razvijanje pripadnosti, intimnosti, občutenje zdravilnosti medosebnih odnosov, doživljanje in utrjevanje identitete, zdravja, doživljanje podpore, sodelovanja, tovarištva, sprejemanje drugačnosti. Šport omogoča tudi razvijanje vrednot, ki veljajo v medosebnih odnosih in v družbi, kot so: enakost, odprtost, uspešnost, užitek in veselje, osebna in odnosna rast, skrb in sočutje, sodelovanje in kompromisi, sprejemanje in tolerantnost, zadovoljstvo in lojalnost itd. (Kristančič, 2007)

V ta namen obstajajo različni projekti, ki širijo »športni duh« med mladimi in jih spodbujajo, motivirajo za aktivno in zdravo preživljanje prostega časa ter odvrčajo od, danes vedno bolj popularnih drog. Primer takšnih zelo dejavnih projektov so Veter v laseh, S športom proti drogi, Z glavo na zabavo, Mladi in šport ter veliko drugih, ki uspešno organizirajo raznovrstne športne prireditve že nekaj let.

Velja omeniti tudi uspešne športnike, ki se podajo na to pot in sodelujejo, pomagajo ali celo organizirajo podobne akcije, ki se bojujejo proti vedno bolj prisotnim oblikam zasvojenosti mladih. Zelo dober primer je projekt Verjemi v svoj koš, pod vodstvom nekdanjega košarkarja Esada Babačiča. Z obnavljanjem zapuščenih košarkarskih igrišč po vsej Sloveniji, želijo omogočiti čim večjemu številu mladih, da skozi aktivno preživljanje prostega časa zadovoljijo svoje potrebe po gibanju, druženju. Ob zdravi tekmovalnosti razvijajo vrednote, potrebne za zdravo osebnost in humano družbo. Skozi proces socializacije, ki je sestavni del slehernega skupinskega športa, v katerega nedvomno spada košarka, se razvijajo vzajemni medosebni odnosi, ki so nujno potrebni v vedno bolj tehnološko-odtujenemu človeku današnjega časa. Če so mladi prepuščeni sami sebi, onemogočeni v osebni perspektivi razvoja, materialno nepreskrbljeni, posegajo po različnih oblikah delikventnega vedenja, ki škoduje njim samim in celotni družbi. Projekt se je vključil v boj proti čedalje bolj prisotnim oblikam zasvojenosti mladih. (Kristančič, 2007)

2.5 Šport v kontekstu socialno-kulturnega dela

Socialno kulturno delo natančneje pomeni socialno delo z igralno, gibalno-plesno, likovno, glasbeno in video dejavnostjo. Z ustvarjalno kulturnimi dejavnostmi se omogoča, ohranja in razvija sporazumevanje med strokovnjakom in uporabnikom – občutenje, poslušanje, pogovarjanje, pogajanje, dogovarjanje, razumevanje..., ki ustvari nekaj novega, spremembo, premik iz problematične, boleče situacije, v kateri se uporabnik nahaja. Udeleženci se spoznavajo, izražajo in sporazumevajo skozi gib, ples, igro, glasbo, oblikovanje ali video. To vse so lahko mediji ustvarjalnosti. Tovrstna kulturna dejavnost lahko preprosto razveseljuje, sprošča, povzroča ugodje, prispeva k integriranosti posameznika v odnosih; poleg tega se zrašča z značilnostmi, kot so prostovoljnost, spontanost, svoboda, izziv, priložnosti za socializacijo ter rast in razvoj. (L. Šugman Bohinc, 1994)

Primeren medij ali orodje socialnega kulturnega dela je tudi šport, ki omogoča sporazumevanje in komunikacijo skozi različne gibe.

Izhodiščno razmišljanje o fenomenu športa v sodobnem svetu kot tudi iskanje njegovega razvoja za naprej, izhaja iz dejstva, da je generično bistvo človeka, ustvarjalnost. Temelj vsake ustvarjalnosti je v spontani igri duha in telesa, ki ji ne moremo pripisati neresnosti. Tako delo kot igra sta lahko zelo resna, pa tudi naporna, vsekakor pa na svojstven način povezana. Tako lahko rečemo, da fenomen, ki ga imenujemo posplošeno šport, izvira iz človekove biti. S športno dejavnostjo ustvarja človek specifičen svet, ki je le eden od mnogih svetov, ki jih ustvarjamo v raznih področjih dela, kulture, znanosti, umetnosti, je hkrati resničen in domišljijski. V igri, igrivosti duha je vedno izziv za ustvarjalno delo, bogatenje duha z ustvarjanjem brezštevilnih domišljijških svetov. (M. Doupona, K. Petrović, 2000)

L. Šugman Bohinc (1994: 318) poudarja, da je v socialnem kulturnem delu oziroma pri uporabi ustvarjalnih pristopov pri delu z otroki in mladimi, važen proces dejavnosti in ne njen končni rezultat (izdelek), kar je eno glavnih pravil. Ni pomembno kako kvaliteten bo končni izdelek, bodisi risba, posnetek..., ker ne gre za umetnostni natečaj, ampak, da posameznik preko ustvarjalnosti izrazi svoja čustva in pride do novih, pozitivnih spoznanj. Podoben primer lahko navedemo pri športni dejavnosti. Namen športnega udejstvovanja ni postati prvak, ampak preko tega najti notranjo zmago, ki pomeni občutek, da smo naredili največ, kar je bilo v naših močeh in to je najboljša popotnica za življenje, ki jo šport da človeku, izkustvo, kako priti do notranjega zadovoljstva.

Pomembna je torej ustvarjalnost posameznika.

2.5.1 Psihološka in zgodovinska ustvarjalnost

Kot smo ugotovili, je pri ustvarjalnem delu pomemben subjektivni vidik, ki mu Margaret Boden pravi psihološka ustvarjalnost. Psihološka ustvarjalnost ali P – ustvarjalnost je tista, ki se rodi določeni osebi. Pomeni, da so pomembni resursi danega otroka, mladostnika, s katerim se sodeluje v socialno kulturnem delu, pomembno je, da mladostnik nekaj ustvarjalnega stori zase. Pri tem ni pomembno, ali so to storili že drugi pred njim. Govorimo o zgodovinski ali Z – ustvarjalnosti, ki pomeni zamisel, ki je pred tem v vsej zgodovini ni imel še nihče.

»V vsakdanjem življenju prepogosto spregledamo vsakdanjo domiselnost (P – ustvarjalnost), ker smo pozorni ali očarani le ob posebnih, velikih dosežkih (Z – ustvarjalnost). « (Poštrak 1995: 39). Vendar je pri socialnem kulturnem delu zelo pomembna ravno P – ustvarjalnost, to so vse spretnosti s katerimi subjekti preživijo v vsakdanjem življenju. To so strategije (pre)živetja, socialne veščine, načini ravnanja... Ustvarjalnost, ki je pomembna za in z vidika konkretnega subjekta, ne pa nujno za in z vidika družbe.

S stališča socialno kulturnega dela, torej s stališča socialnega ali svetovalnega dela, pri katerem se uporablja ustvarjalne pristope, je glavna naloga, da se osebi, otroku, mladostniku spet omogoči stik z lastnimi ustvarjalnimi potenciali. Izhajati je potrebno iz potreb, želja, pričakovanj uporabnikov samih in jim pomagati, da si bodo sami pomagali da spet postanejo ustvarjalni, da obvladujejo lastno življenje, da se znajdejo v večplastnem svetu. Socialni delavec oziroma svetovalec ni tisti razsodnik, ki bi določil, kaj je ustvarjalno, temveč to ugotavlja skupaj z uporabnikom, z otrokom, z mladostnikom, s katerim dela.

Hkrati se ustvarjalne pristope uporablja kot obliko komunikacije. Še posebej v primerih, ko druge oblike komunikacije iz kakršnihkoli razlogov ne pridejo v poštev.

Ustvarjalnost se lahko vzpodbuja na razne načine, z raznimi metodami in tehnikami. Na razne načine se lahko omogoča otroku ali mladostniku, da vzpostavi stik z lastnimi resursi ustvarjalnosti. V ta namen je na razpolago vrsto priročnikov z že predlaganimi igrami, delavnicami in drugimi oblikami dela, ki so predstavljene zgolj kot forme, ki jih je potrebno šele izpolniti z vsebino. Vsebina pa so konkretni nameni, cilji, pojasnjeni z danim teoretskim konceptom. Ves čas mora socialni ali svetovalni delavec vedeti, kaj želi doseči z danimi ustvarjalnimi pristopi in tehnikami, ki jih pri tem uporablja.

3. PROBLEM

Šport me spremlja že od malega in si brez gibanja ne morem predstavljati življenja. To je tudi razlog, da sem si želela v diplomski nalogi združiti šport in socialno delo, dve področji, za kateri sem prepričana, da me bosta spremljali celo življenje.

Na idejo, da raziščem kakšna je današnja situacija športnega udejstvovanja pri mladih, sem prišla, ker sem dobila občutek, da gibanju danes otroci in mladi ne dajejo takega pomena, saj imajo na voljo vrsto drugih zanje zanimivih stvari, ki veliko bolj pritegnejo njihovo pozornost. Po navadi so pri otrocih to različne računalniške igrice, internetni forumi, klepetalnice in televizija, ki jih popolnoma zasvojijo. Pri tistih malo starejših, se nezapolnjen prosti čas sprevrže v brezdelje in v različna eksperimentiranja z drogo, alkoholom in drugimi omamnimi substancami, ki so danes lahko dostopne, kar problem še poveča.

Ker je šport ena od dejavnosti, ki lahko zelo dobro vpliva na človekov telesni in duševni razvoj, se mi zdi zelo pomembno, da smo ljudje že od malega »seznanjeni« z njim. Poleg tega je enkratno »sredstvo« kako zapolniti prosti čas, ki na ta način postane aktiven in produktiven. Na nas odraslih, na starših, skrbnikih, učiteljih, vzgojiteljih je, da otroku predstavimo šport, skozi svet igre.

»Otrokova igra je nujen dejavnik zdravega fizičnega in osebnostnega razvoja vseh mladih.

Vrsta in čas igre sta v posamezni starostni dobi različna, po drugi strani pa sama igra tudi kaže na kvaliteto otrokovega osebnostnega razvoja. Neredko igra otroka ne le uči nekih spretnosti ki nanj deluje ustvarjalno, pač pa ima pogosto tudi izrazite terapevtske učinke (otrok pri igri prežene vsakodnevne frustracije, se znebi odvečen energije, ki nastaja zaradi večurnega sedenja v šoli, med igro spoznava nove odnose ter se spušča vanje z bistveno manj tveganja, kot se to dogaja v vsakodnevnem življenju). Z njo se otrok uči novih vlog, uči se biti zavržen, uči se biti najboljši, po drugi strani pa mu igra (predvsem igra vlog) omogoča svoj pogled iz egocentričnega spremeniti v bolj socialnega. Vse te značilnosti igre pripovedujejo o tem, da je za zdrav osebnostni razvoj mladega človeka igra tudi v obdobju mlajšega šolarja in adolescence nujno potrebna. Športna rekreacija po eni strani predstavlja najlažjo pot do realizacije igre, posebno v starejšem obdobju, saj je po naravi bolj podobna igri kot delu.« (Kajtna, Tušak, 2005: 95-96)

Kot sem že omenila v poglavju »Šport kot ulično mladinsko delo«, je lahko šport zelo dobro »orodje« socialnega dela, vendar se ne sme pozabiti, da pri socialnem delu vedno izhajamo iz potreb in želja uporabnikov. Iz perspektive socialnega delavca in športa kot enega od

konceptov socialnega dela, me zanima, kaj si želijo otroci in mladostniki, oziroma ali si otroci in mladostniki pravzaprav šport želijo. Šele takrat, ko obstaja želja, interes za šport, ga ponudim, kot enega od vidikov ali konceptov socialnega dela.

Torej, kot pravi Mrgole (2003), je potreben neformalen oziroma neposreden, dogovorni pristop, kjer obojestranska komunikacija poteka v obliki razgovora, sodelovanja, dogovarjanja in skupnega načrtovanja. Le z odprtim pogovorom, kjer ima mladostnik možnost izraziti svoje mnenje, stališče, itd., je možno prepoznati potrebe, želje in nato iz njih izhajati.

Odločila sem se, da naredim raziskavo, kako je s celotno situacijo v četrtnih mladinskih centrih v Ljubljani, konkretnije v Zalogu, Šiški in za Bežigradom. Mladinski centri omogočajo in uresničujejo posebne oblike združevanja in preživljanja prostega časa mladih, kjer se zbirajo otroci in mladi iz različnih šol, družin, življenjskih situacij in tam preživljajo svoj prosti čas. Zato se mi je zdela to primerna lokacija.

S kvalitativno raziskavo, ki je bila namenjena vodjem centrov, sem želela ugotoviti, kako oni vidijo celotno situacijo glede športno-rekreativnega udejstvovanja otrok in mladih. Ali menijo, da se njihovi uporabniki dovolj rekreirajo, kažejo zanimanje, in za katere športne panoge so zainteresirani, kako jih motivirajo, ali se poslužujejo kakšnih posebnih pristopov, načinov motiviranja.

S kvantitativno raziskavo, ki je bila namenjena mladim, sem želela priti do spoznanja, kakšna je dejanska situacija, o kateri se sprašujem. Zanimalo me je, koliko se dejansko športno udejavljajo otroci in mladi, ali prosti čas namenijo rekreiranju, ali so kakšna odstopanja v interesu za šport, glede na spol in starost. Spraševala sem se, koliko je gibanje prisotno v njihovem vsakdanjem življenju ali je moje prepričanje zmotno, da je med mladimi danes premalo časa namenjenega rekreiranju.

4. METODOLOGIJA

4.1 Vrsta raziskave

En del raziskave je kvantitativne narave, kjer sem podatke, ki so me zanimali analizirala z uporabo indeksov. Drugi del je kvalitativna raziskava, ki sem jo naredila na podlagi krajših intervjujev.

4.2 Merski instrument in viri podatkov

Pri kvalitativni raziskavi je bil merski instrument vprašalnik, ki je vseboval 15 vnaprej pripravljenih vprašanj, odprtega tipa. Po predhodnem telefonskem pogovoru z vsako vodjo posebej, smo opravili »intervju« v prostorih centra. V Zalogu je bilo to kar v sobi, kjer se zbirajo uporabniki, na drugih dveh lokacijah pa smo to opravili v kabinetu. Tako je potekal pogovor zelo sproščeno in je vsak zase trajal približno pol ure..

Pri kvantitativni raziskavi je bil merski instrument anketa, ki je bila sestavljena iz 27 vprašanj, zaprtega tipa. Vprašanja sem sestavila pred samim anketiranjem in so urejena v določenem vrstnem redu ter so zapisana v obliki vprašalnika, v katerem so vnaprej predvideni tudi možni odgovori. Preden sem dala anketne vprašalnike v reševanje, sem v vpogled izročila mentorju.

Rezultati raziskovanja so produkt kvantitativne metode raziskovanja in so izraženi v številkah in deležih.

Z odgovori sem dobila zanesljive informacije o njihovem pogledu na športno-rekreacijsko udejstvovanje, kakšen je njihov pogled in odnos do rekreiranja, ali jim predstavlja pomembno vlogo v njihovem vsakdanjem življenju ali le odpor in breme, ki se mu skušajo izogniti.

4.3 Populacija

Populacijo sestavljajo:

Uporabniki ČMC Zalog, Bežigrad in Šiška.

Anketne vprašalnike so reševali fantje in dekleta, ki se zadržujejo v četrtnih mladinskih centrih (ČMC). Kolikšno je točno število uporabnikov, ki se zadržujejo v centrih ni natančno določeno, ker se ti menjajo. Pri moji raziskavi so sodelovali tisti, ki so »stalni gostje. V Zalogu je bilo 18, za Bežigradom 20 in v Šiški 17 uporabnikov, ki so izpolnili anketo.

Vzorec

Vprašalnik je skupaj rešilo 55 anketirancev, med temi je bilo 39 fantov in 16 deklet, ki v večini obiskujejo osnovno šolo in so mlajši od 17 let. V to starostno skupino spada kar 37 anketirancev, 25 fantov in 12 deklet, kar je več kot polovica vseh anketiranih.

4.4 Zbiranje podatkov

Ko sem dokončno sestavila vprašalnik, sem najprej preko telefona navezala kontakt s posamezno vodjo centra.. Predstavila sem svojo željo, namen in vljudno prosila za njihovo sodelovanje pri raziskavi. V vseh treh centrih so se prijazno odzvali in zato smo se lahko takoj dogovorili za kraj in čas izpeljave ankete in intervjuja. Najprej v Zalogu, decembra 2008. Z vodjo sem opravila intervju, ki se je opiral na 15 vnaprej sestavljenih vprašanj, ankete pa sem pustila en teden, da so jih lahko izpolnili še vsi tisti uporabniki, ki takrat niso bili prisotni. V istem mesecu je bil naslednja lokacija Bežigrad. Dan pred prihodom sem poklicala, da sem se predčasno najavila, z vodjo opravila intervju, ankete sem zaradi božičnih praznikov pustila kar dva tedna. V Šiški so bile ankete in intervju opravljeni v mesecu januarju 2009, in sicer v enem tednu.

Ker načeloma nisem bila prisotna, ko se je izpolnjevalo anketne vprašalnike, so bila navodila o izpolnjevanju zapisana na anketnem listu, kjer sem na kratko predstavila tudi sebe in namen

ankete. Navodila, posredovana z moje strani so dobili tudi od vodij, ki so jih imeli med izpolnjevanjem ankete pod nadzorom. Anketni vprašalnik je bil anonimen.

4.5 Obdelava podatkov

Podatke sem obdelala in analizirala kvantitativno in deloma kvalitativno. Kvantitativna obdelava podatkov je bila ročna in računalniška. Ročno sem preštela odgovore posameznih vprašanj in s pomočjo Microsoft Excela izračunavala deležne podatke. Grafe sem prav tako oblikovala v Microsoft Excelu. (Pri obdelavi vprašanj sem uporabila metodo kvantitativne raziskave s pomočjo uporabe indeksov.)

5. REZULTATI IN RAZPRAVA

5.1 Kvantitativna analiza

V uvodnem delu rezultatov želim prikazati strukturo anketirancev glede na spol, ki kaže populacijo uporabnikov iz vseh treh četrtnih mladinskih centrov v Ljubljani. V vzorec je zajetih vsega skupaj 55 anketirancev, od tega 39 moškega in 16 ženskega spola, in glede na podatke lahko trdim, da gre pri spolni strukturi za vidno odstopanje, saj je kar 71% anketiranih oseb moškega spola in samo 29% anketiranih oseb ženskega spola.

Tabela 1: Struktura anketirancev glede na spol

SPOL	Vsi anketiranci	Vsi anketiranci (%)
Fantje	39	71%
Dekleta	16	29%
Skupaj	55	100%

Tudi glede na starostno strukturo je opaziti odstopanje, saj več kot polovica anketiranih oseb spada v kategorijo mlajših od 17 let, in sicer kar 37 od 55-ih anketirancev, oziroma 67%. 16 oseb spada med 17 – 23 let, to je 29% in samo 2 osebi sta starejši od 23 let, kar je le 4%.

Tabela 2: Struktura anketirancev glede na starost

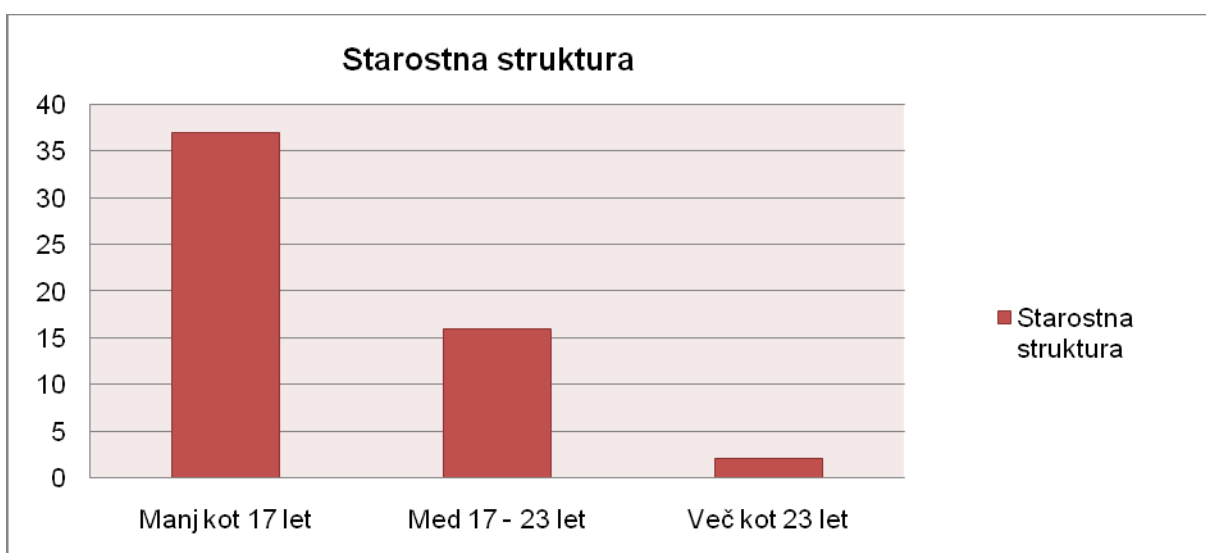
STAROST	Vsi anketiranci	Vsi anketiranci (%)
Manj kot 17 let	37	67%
Med 17 - 23 let	16	29%
Več kot 23 let	2	4%
Skupaj	55	100%

Glede na to, da je mlajših od 17 let več kot polovica anketiranih oseb, me je predvsem zanimalo, kolikšno je odstopanje glede na spol, če izpostavimo dejstvo, da moški spol močno prevladuje. Podatki kažejo, da ni velikega odstopanja med spoloma, kajti tako pri fantih kot dekletih, jih je več kot polovica mlajših od 17 let.

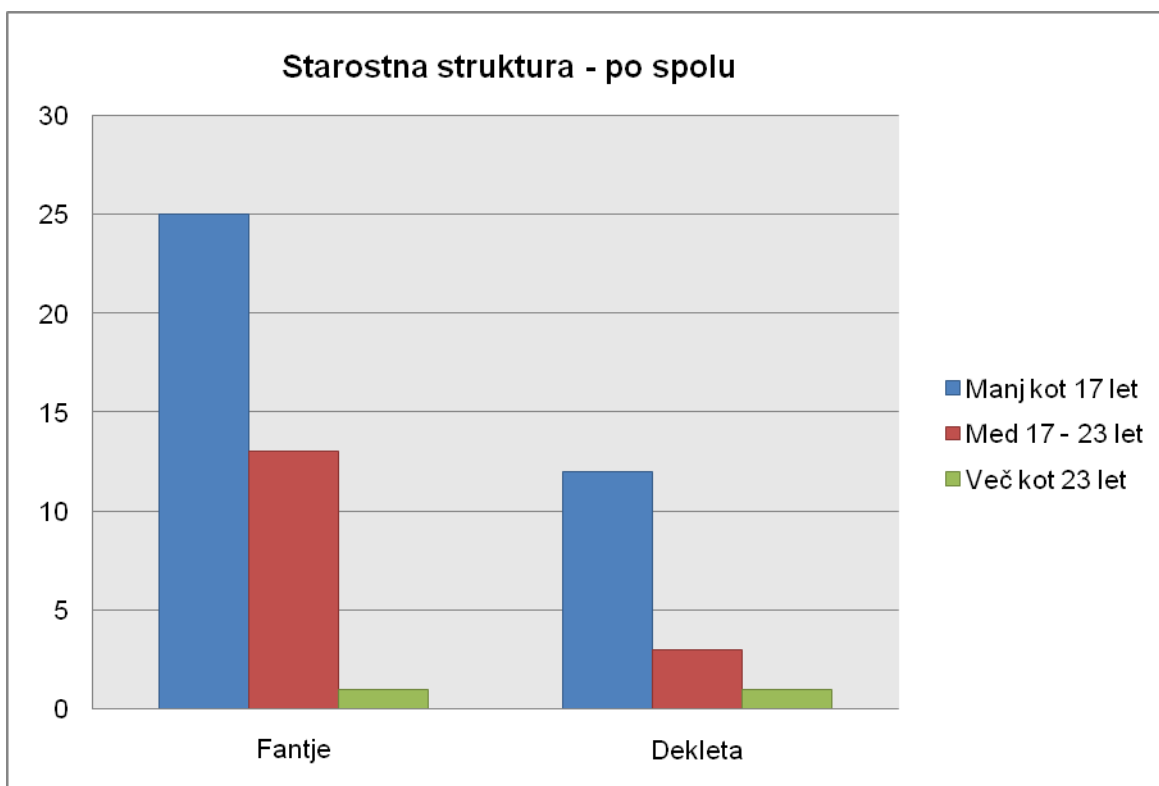
Tabela 2a: Struktura anketirancev glede na starost - po spolu

STAROST	Fantje	Dekleta	Fantje (%)	Dekleta (%)
Manj kot 17 let	25	12	64,10%	75,00%
Med 17 - 23 let	13	3	33,33%	18,75%
Več kot 23 let	1	1	2,57%	6,25%
Skupaj	39	16	100,00%	100,00%

Graf 1: Starostna struktura vseh anketirancev

Graf 2: Starostna struktura glede na spol

Glede na izobrazbo je največ anketirancev osnovnošolcev, in sicer 24 oseb. Srednješolcev je 15. Srednjo šolo je zaključilo 13 anketirancev in med tema dvema skupinama skoraj ni odstopanja. Le 3 osebe, ki so sodelovale pri anketi, obiskujejo visoko ali univerzitetno šolo.

Tabela 3: Struktura anketirancev glede na izobrazbo

IZOBRAZBA	Vsi anketiranci	Vsi anketiranci (%)
OŠ	24	44%
SŠ	15	27%
Končana SŠ	13	24%
Visoka/Uni.šola	3	5%
Skupaj	55	100%

Ker me je zanimalo, koliko je od vseh osnovnošolcev, dijakov in študentov, moških in žensk, sem naredila še analizo podatkov glede izobrazbene strukture po spolu in prišla do naslednjih rezultatov.

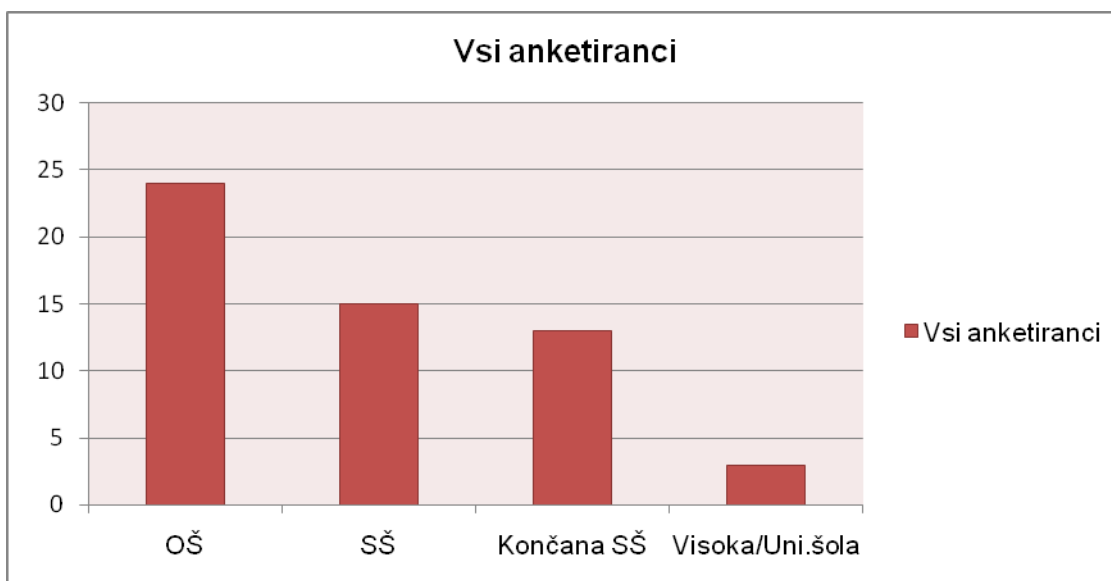
Pri osnovnošolcih je 13 moškega in 11 ženskega spola. Glede na to, da je vseh deklet skupaj 16, jih je več kot polovica osnovnošolk, in sicer 68,75%. Le 1 deklica je srednješolka, medtem, ko sta 2 dekleti že končali srednjo šolo in 2, ki obiskujeta fakulteto.

Pri fantih med osnovnošolci – 13 oseb, srednješolci – 14 oseb in tistimi, ki so končali srednjo šolo – 11 oseb, skoraj ni odstopanja. Le 1 fant, ki je sodeloval pri anketi, obiskuje fakulteto.

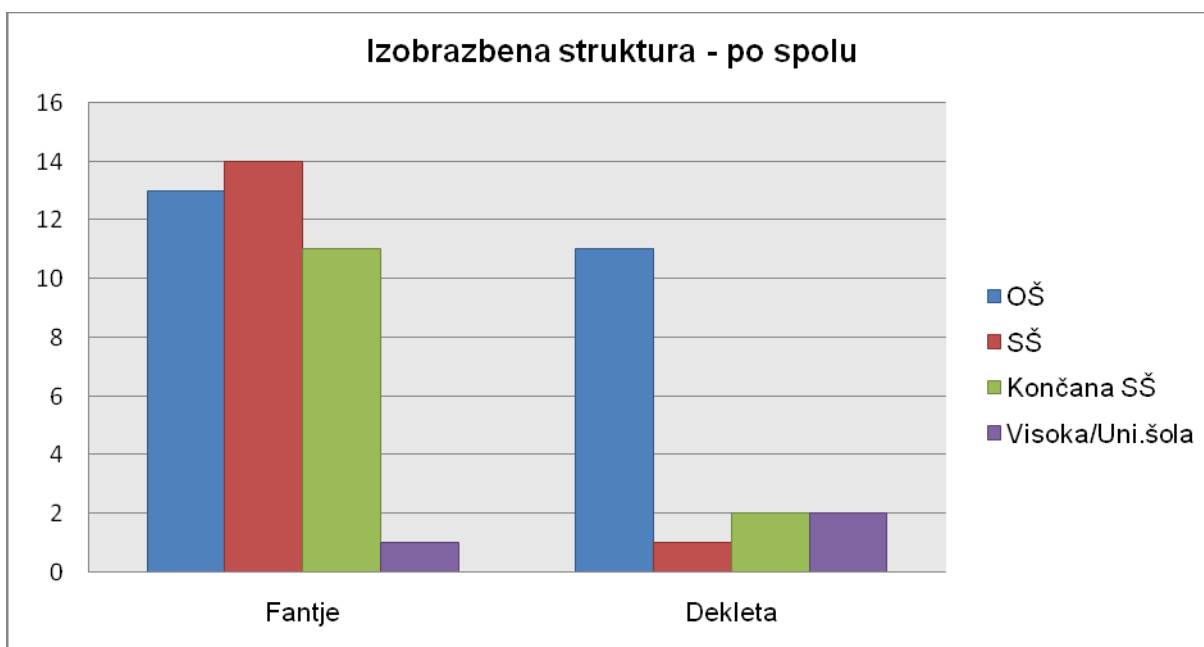
Tabela 3a: Struktura anketirancev glede na izobrazbo – po spolu

IZOBRAZBA	Fantje	Dekleta	Fantje (%)	Dekleta (%)
OŠ	13	11	33,33%	68,75%
SŠ	14	1	35,90%	6,25%
Končana SŠ	11	2	28,21%	12,50%
Visoka/Uni.šola	1	2	2,56%	12,50%
Skupaj	39	16	100,00%	100,00%

Graf 3: Izobrazbena struktura vseh anketirancev

Graf 4: Izobrazbena struktura glede na spol

Glede na to, da sem želela predvsem spoznati pogled in odnos do športno-rekreativnega udejstvovanja pri mlajših, pri otrocih in adolescentih, je ta starostna in izobrazbena struktura primerna za mojo raziskavo. Res je, da je zajetih več fantov kot deklet, kar pomeni, da bo bolj izrazito njihovo stališče, vendar, kot so mi povedale tudi vodje, dekleta v manjšem številu obiskujejo centre.

Prosti čas

Po uvodnih vprašanjih, me je najprej zanimala situacija prostega časa pri mladih. Danes se veliko govori, kako je vse preveč obveznosti, da čas prehitro beži. Preden sem pričela z vprašanji, ki so se nanašali na ključno točko ankete, na športno-rekreacijsko udejstvovanje, me je zanimalo, ali je takšna situacija tudi pri otrocih in mladih, ali se jim zdi, da za prosti čas zmanjkuje časa.

Podatki kažejo, da le ni tako hudo, saj skoraj polovica anketiranih oseb, —natančneje 26 anketirancev, oziroma 47% meni, da imajo prostega časa ravno prav. Med tistimi, ki menijo, da je prostega časa malo, je 16 oseb in tudi tistih, ki zatrjujejo, da je prostega časa veliko, ni dosti manj, saj to trdi kar 13 oseb.

Tabela 4: Struktura anketirancev glede na prosti čas

PROSTI ČAS	Vsi anketiranci	Vsi anketiranci (%)
Malo	16	29%
Ravno prav	26	47%
Veliko	13	24%
Skupaj	55	100%

Zanimalo me je, ali je kakšno odstopanje glede prostega časa med fanti in dekleti, zato v ta namen naslednja tabela prikazuje kakšna je situacija. Pri fantih je kar 20 takih, ki menijo da imajo prostega časa ravno prav, 9, ki pravijo, da ga je malo in 10, da ga je veliko. Največ jih meni, da je prostega časa ravno prav.

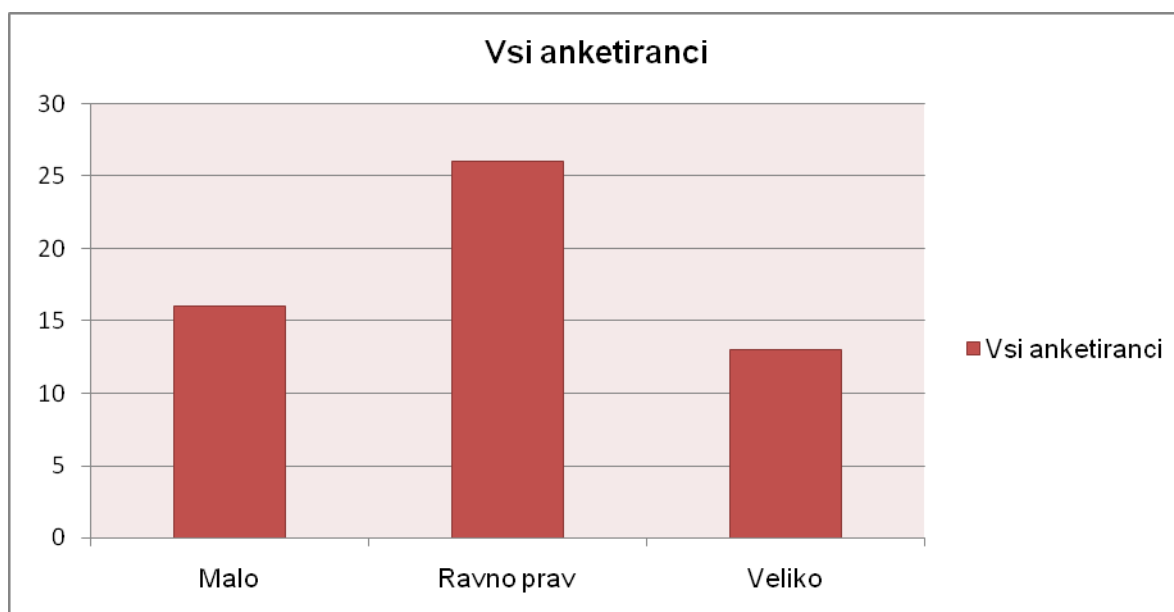
Pri dekletih, kjer tudi ne gre za velika odstopanja, pa je situacija drugačna. Največ deklet meni, da je prostega časa malo, in sicer 7. Nato je 6 deklet, ki menijo, da ga je ravno prav in samo 3, ki pravijo, da ga je veliko.

Na podlagi teh podatkov lahko rečem, da ni velikega odstopanja med fanti in dekleti. Oboji v večini menijo, da je prostega časa ravno prav. To pomeni, da mladi anketiranci le nimajo dan prenasičen s šolskimi in ostalimi obšolskimi obveznostmi.

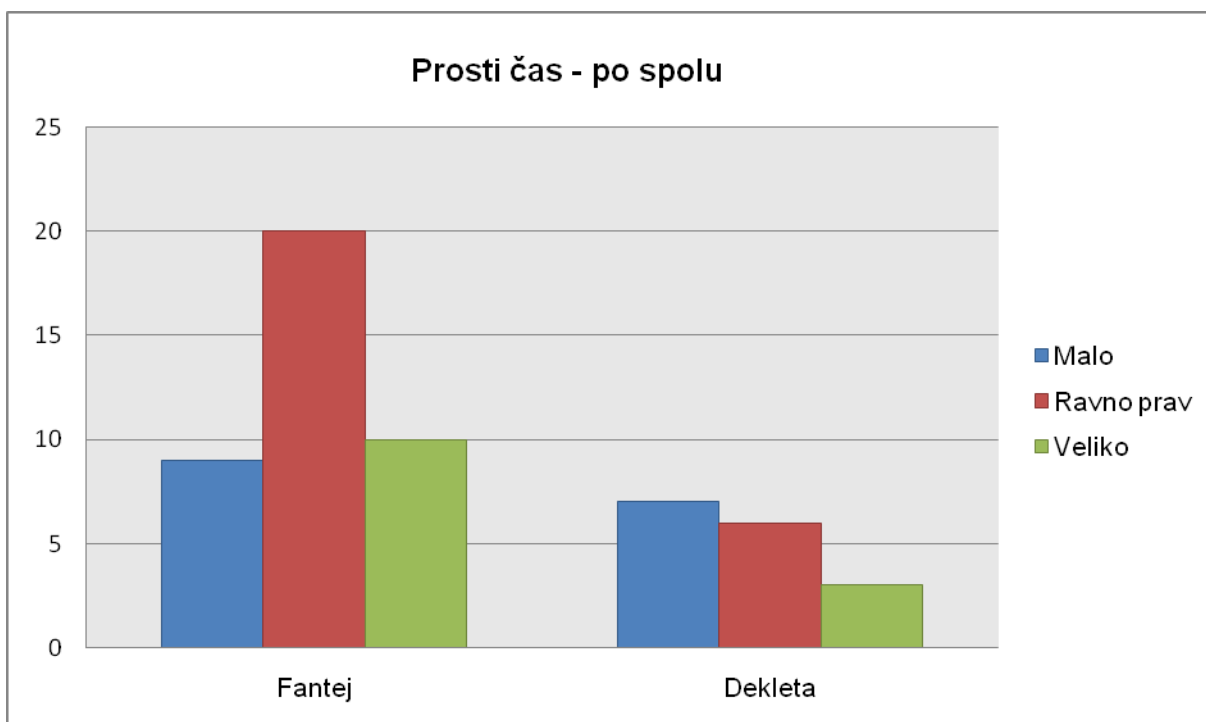
Tabela 4a: Struktura anketirancev glede prostega časa - po spolu

PROSTI ČAS	Fantje	Dekleta	Fantje (%)	Dekleta (%)
Malo	9	7	23,08%	43,75%
Ravno prav	20	6	51,28%	37,50%
Veliko	10	3	25,64%	18,75%
Skupaj	39	16	100,00%	100,00%

Graf 5: Struktura anketirancev glede na prosti čas

Graf 6: Struktura glede na prosti čas po spolu

Dejavnosti v prostem času

Da bi izvedela, kaj mladi najraje počno v prostem času, sem dala na razpolago več možnih dejavnosti, pod rubriko »drugo«, pa so lahko zapisali svojo, če ni bilo med naštetimi nobene prave.

Največ jih je navedlo, da ukvarjanje s športom, in sicer 22, oziroma 40%. Izkazalo se je, da mladi prosti čas radi namenijo gibanju in različnim športnim dejavnostim. Pričakovala sem, da jih bo največ obkrožilo preživljanje prostega časa pred računalnikom in televizijo, vendar podatki kažejo, da je bilo takih le 11, oziroma 20% za računalnik in samo 5, oziroma 9% za televizijo. Moja pričakovanja, da bo največ takih zato, ker so otroci in mladi neredko zaradi šole in vsakodnevnih obveznosti tako utrujeni in izčrpani, da jim najlažjo alternativo preživljanja prostega časa predstavlja le neaktivno poležavanje pred televizorjem.

Seveda je prosti čas-, ko posameznik svobodno izbira med počitkom, zabavo ali kako drugo dejavnostjo in ne glede na to, na kakšen način ga preživi, je zanj to dragocen čas, ki ga napolni z energijo za nadaljnje vsakodnevne obveznosti. Zato tudi poležavanje pred televizijskim ekranom ali sedenje pred računalnikom predstavljata eno od možnih sprostitvev v prostem času, ki ni slabša ali manj primerna od ostalih.

Tabela 5: Struktura anketirancev glede na dejavnosti v prostem času

DEJAVNOSTI V PROSTEM ČASU	Vsi anketiranci	Vsi anketiranci (%)
Berem	5	9%
Gledam TV	5	9%
Sem pred rač.	11	20%
Ukvarjanje s športom	22	40%
Drugo	12	22%
Skupaj	55	100%

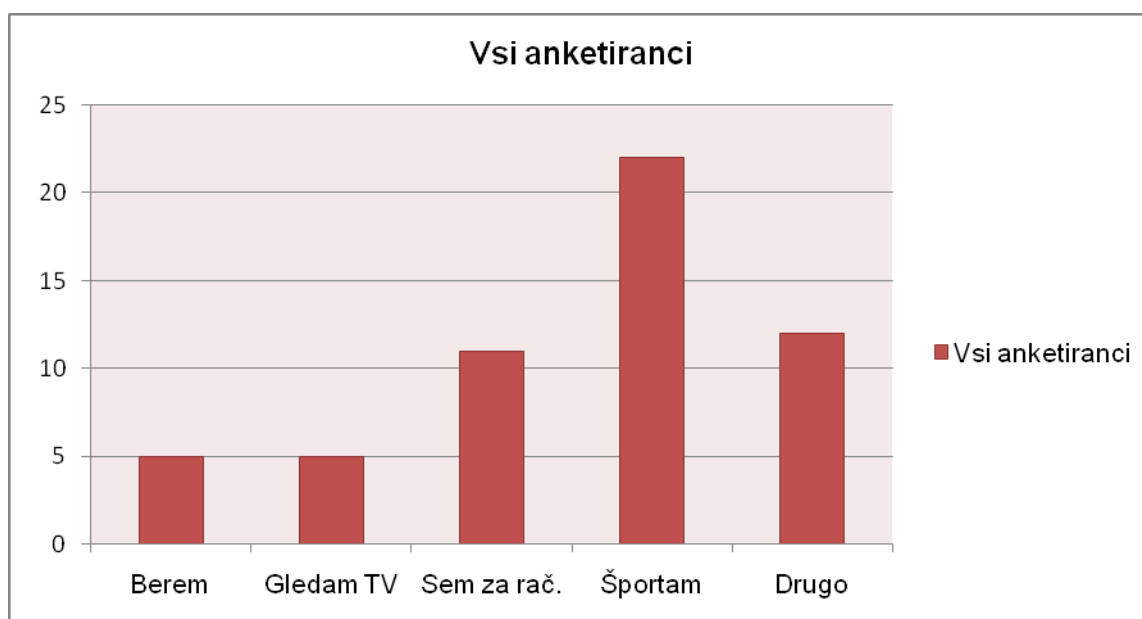
Naslednja tabela kaže, da se tako kot fantje, tudi dekleta v prostem času najraje športno udeležujejo. Glede na to, da je bila rubrika »drugo«, naslednja najpogosteje izbrana, bi tukaj omenila, da so največkrat dopisali druženje s prijatelji, kar jih poleg športa še veseli v prostem času.

Šport in druženje se medsebojno prepletata in tukaj je možno najti povezavo, da se mladi radi ukvarjajo s športnimi dejavnostmi, ker se posredno družijo s svojimi sovrstniki, ter na ta način sklepajo in utrjujejo medsebojne prijateljske odnose. Športno udeleževanje v prostem času pripomore k socialnemu razvoju. To je najpomembnejši vidik prostega časa, ker omogoča druženje in oblikovanje medosebnih odnosov, ki pripomorejo k razvijanju vrednot, ki so pomembne za človeka in človeštvo na sploh. (Kristančič, 2007)

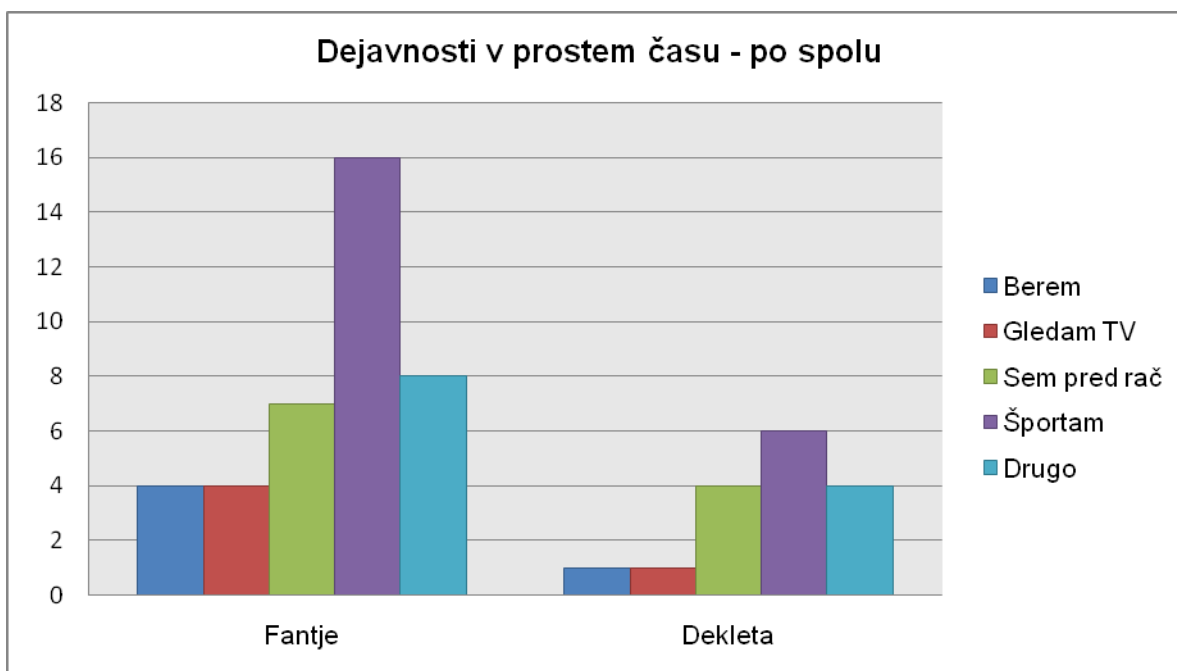
Tabela 5a: Struktura anketirancev glede na dejavnosti v prostem času - po spolu

POČETJE V PROSTEM ČASU	Fantje	Dekleta	Fantje (%)	Dekleta (%)
Berem	4	1	10,26%	6,25%
Gledam TV	4	1	10,26%	6,25%
Sem pred rač.	7	4	17,95%	25,00%
Športam	16	6	41,02%	37,50%
Drugo	8	4	20,51%	25,00%
Skupaj	39	16	100,00%	100,00%

Graf 7: Struktura glede na dejavnosti, ki jih v prostem času najraje počno

Graf 8: Struktura glede na dejavnosti, ki jih v prostem času najraje počno, po spolu

Čas namenjen športno-rekreativnim dejavnostim

Preden sem se lotila nadaljnjih vprašanj v zvezi z rekreacijo, me je zanimalo, koliko časa mladi namenijo športu. Če ga posvetijo dovolj, so odgovorili z da, v drugem primeru, občasno ali ne, če rekreaciji ne namenijo nič časa.

Glede na prejšnje vprašanje, kjer je večina anketiranih oseb odgovorila, da svoj prosti čas najraje namenijo športu, se tukaj rezultat ujema s pričakovanji, da je največ anketirancev odgovorilo na vprašanje z da, in sicer kar 31. 19 oseb občasno namenijo čas športno-rekreativnim dejavnostim in samo 5 je takih, ki nikoli ne namenijo svojega časa rekreiranju.

Tabela 6: Struktura anketirancev glede na čas, ki ga namenijo športno-rekreativnim dejavnostim

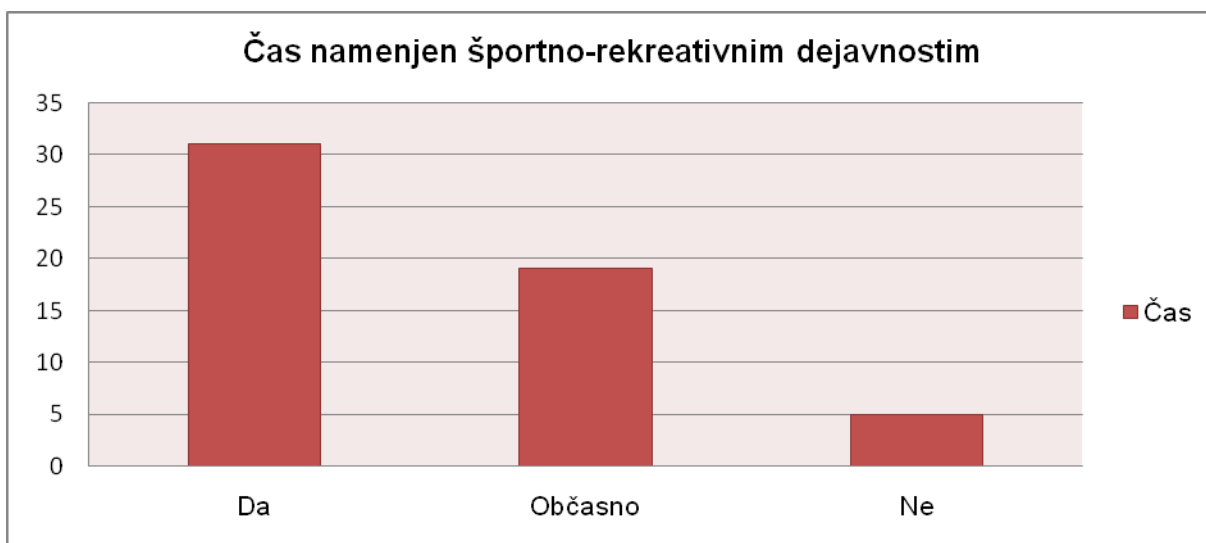
ČAS NAMENJEN ŠPORTU	Vsi anketiranci	Vsi anketiranci (%)
Da	31	56%
Občasno	19	35%
Ne	5	9%
Skupaj	55	100%

Tako pri fantih kot dekletih ni bistvenega odstopanja. Oboji posvetijo rekreativnim dejavnostim dosti časa.

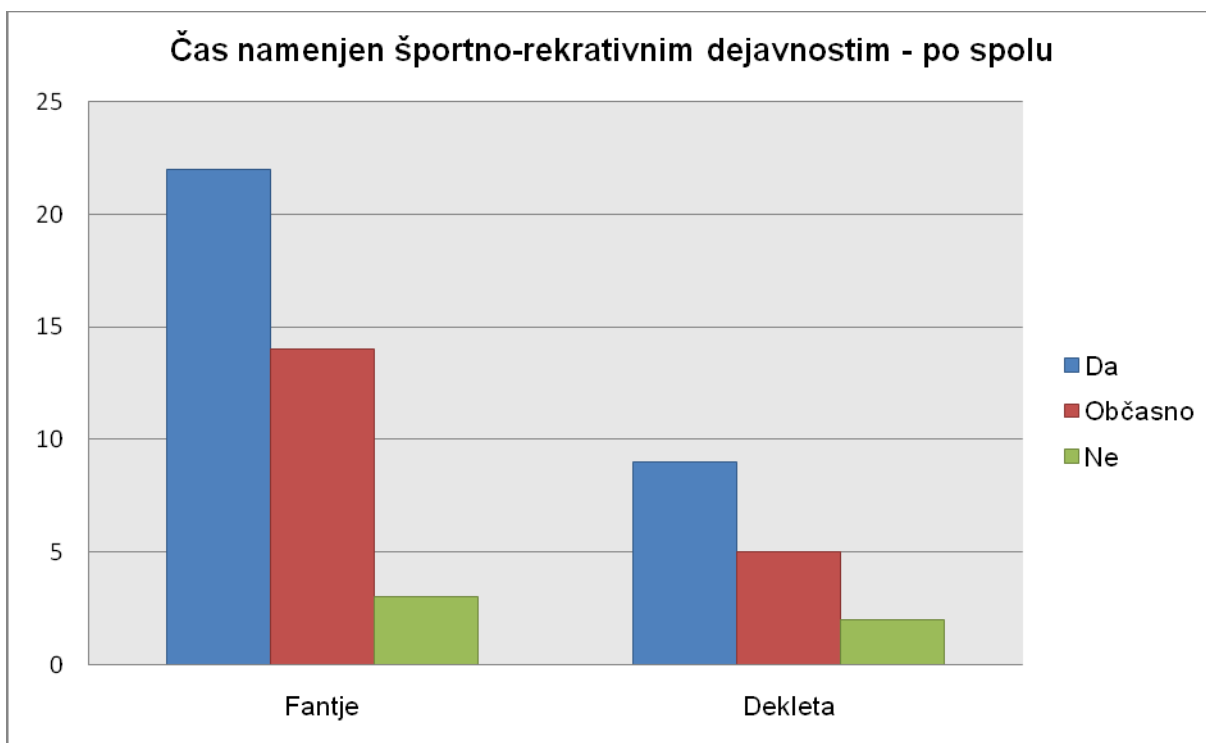
Tabela 6a: Struktura anketirancev glede na čas, ki ga namenijo športno-rekreativnim dejavnostim, po spolu

ČAS NAMENJEN ŠPORTU	Fantje	Dekleta	Fantje (%)	Dekleta (%)
Da	22	9	56,41%	56,25%
Občasno	14	5	35,90%	31,25%
Ne	3	2	7,69%	12,50%
Skupaj	39	16	100,00%	100,00%

Graf 9: Struktura anketirancev glede na čas, ki ga namenijo rekreaciji

Graf 10: Struktura anketirancev glede na čas, ki ga namenijo rekreaciji, po spolu

Športno-rekreacijsko udejstvovanje in družinski člani anketirancev

Naslednja tri anketna vprašanja se nanašajo na družinske člane anketirancev. Družina, kot otrokovo primarno socialno okolje, ima zelo pomembno vlogo pri tem ali se bo otrok udeleževal športnih dejavnosti. »Redno športno-rekreativno udejstvovanje v družini pomembno prispeva k oblikovanju otrokovega odnosa do športa nasploh in njegovega kasnejšega udeležanja v življenju.« (Kajtna, Tušak, 2005: 31-32) Zato me je zanimalo kakšen odnos imajo do rekreiranja starši anketirancev.

V naslednji tabeli podatki kažejo, da se pri več kot polovici anketirancev, družinski člani rekreirajo, in sicer pri 34-ih anketiranih osebah, kar je 62%. To pomeni, da anketiranci v večini prihajajo iz okolja, kjer je prisoten »športni duh«, kar je dober zgled in tudi motivacija za njihovo športno-rekreativno udejstvovanje. Kako bo otrok sprejel in vpeljal športne aktivnosti v svoje življenje, je odvisno predvsem od tega, koliko so se starši posvetili vsakdanjemu rekreiranju in koliko svojih znanj in izkušenj so posredovali svojim otrokom.

Tabela 7: Koliko prostega časa namenijo športnim aktivnostim družinski člani anketirancev

PROSTI ČAS NAMENJEN ŠPORTU	Vsi anketiranci	Vsi anketiranci (%)	Fantje	Dekleta	Fantje (%)	Dekleta (%)
Da	34	62%	24	10	61,54%	62,50%
Ne	21	38%	15	6	38,46%	37,50%
Skupaj	55	100%	39	16	100,00%	100,00%

Zelo pomembno je kdaj starši začno skrbeti za gibanje svojega otroka. Če se tega zavedo, ko je otrok že v adolescentnem obdobju, ne pomeni, da je že prepozno, je pa veliko težje, kot če se pomembnosti gibanja zavedajo že pri malčku.

Spodnja tabela prikazuje podatke, ki pravijo, da so se v večini starši anketirancev zavedali pomembnosti gibanja svojih otrok ter za to skrbeli že od malega, in sicer pri 40-ih anketirancih, oziroma 73%.

Tabela 8: So že od malega starši skrbeli za gibanje anketirancev?

SKRB ZA OTROKOVO GIBANJE	Vsi anketiranci	Vsi anketiranci (%)	Fantje	Dekleta	Fantje (%)	Dekleta (%)
Da	40	73%	30	10	76,92%	62,50%
Ne	15	27%	9	6	23,08%	37,50%
Skupaj	55	100%	39	16	100,00%	100,00%

Prav tako jih v večini še danes podpirajo pri športnem udejstvovanju, in sicer pri 47-ih anketirancih, oziroma 85%.

Tabela 9: Ali družina podpira anketirance pri športnem udejstvovanju?

PODPORA DRUŽINE	Vsi anketiranci	Vsi anketiranci (%)	Fantje	Dekleta	Fantje (%)	Dekleta (%)
Da	47	85%	34	13	87,18%	81,25%
Ne	8	15%	5	3	12,82%	18,75%
Skupaj	55	100%	39	16	100,00%	100,00%

Treniranje

Naslednja tri vprašanja so namenjena zlasti tistim anketirancem, ki se intenzivno ukvarjajo s kakšno športno dejavnostjo. Na ta način sem želela ugotoviti, če se danes veliko otrok odloči za treniranje, ali zgolj za enkrat-tedenske športne krožke, tečaje...

Podatki kažejo, da se veliko anketirancev intenzivneje ukvarja z določeno športno dejavnostjo, in sicer od vseh 55-ih, kar 46 anketiranih oseb, od tega 33 fantov in 13 deklet. Tudi glede na spol ni nobenega odstopanja. Tako kot fantje se tudi dekleta v večini intenzivneje ukvarjajo s športom.

Tabela 10: Struktura anketirancev glede na treniranje kakšne športne panoge

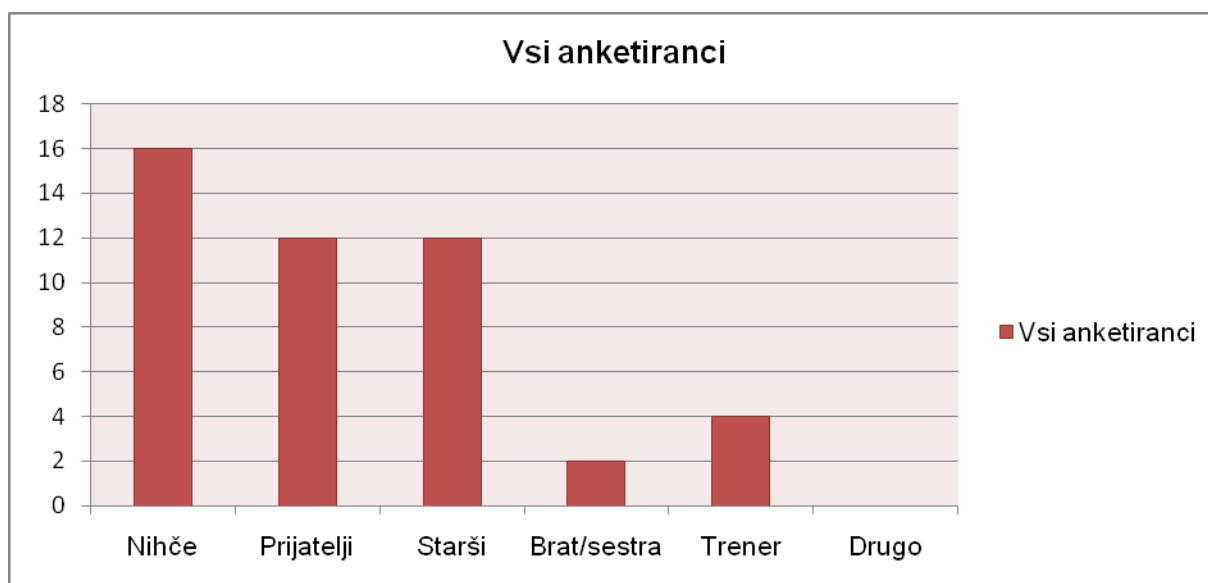
TRENIRANJE	Vsi anketiranci	Vsi anketiranci (%)	Fantje	Dekleta	Fantje (%)	Dekleta (%)
Da	46	84%	33	13	84,62%	81,25%
Ne	9	16%	6	3	15,38%	18,75%
Skupaj	55	100%	39	16	100,00%	100,00%

Velikokrat je lahko pobudnik za tako odločitev neka določena oseba, ki je v otrokovih očeh velik vzornik. Zato me je zanimalo, kdo je bil njihov motivator. Izkazalo se je, da so se v večini primerov začeli ukvarjati z nekim športom preprosto zaradi tega, ker jim je bil všeč in ga imajo radi. Na drugem mestu prevladujejo prijatelji in družina. Nekateri so se odločili za treniranje nekega športa, ker so se z njim ukvarjali prijatelji, nekatere pa so za to navdušili domači. V 4-ih primerih je bil motivator trener.

Tabela 11: Struktura anketirancev, glede na osebo, ki jih je navdušila za treniranje (v tabelo zajeti samo anketiranci, ki trenirajo)

KDO JE BIL MOTIVATOR	Vsi anketiranci	Vsi anketiranci (%)
Nihče	16	35%
Prijatelji	12	26%
Starši	12	26%
Brat/sestra	2	4%
Trener	4	9%
Drugo	0	0%
Skupaj	46	100%

Graf 11: Struktura anketirancev glede na osebo, ki jih je navdušila za treniranje

Naslednje vprašanje se malce navezuje na prejšnje, in sicer, če imajo vsi anketiranci, ki trenirajo, svojega vzornika. Spomnim se svojih otroških let, ko sem ob ukvarjanju s tenisom budno spremljala kariero Monike Seleš. Bila je moj vzornik.

27 anketirancev pravi, da imajo svojega vzornika. Natančneje 20 fantov in 7 deklet. Zelo zanimivo je bilo, da so fantje ob vprašanju tudi navedli osebo. Predvsem so to svetovne nogometne in teniške zvezde.

Tabela 12: Struktura anketirancev glede na vpliv vzornika za športno udejstvovanje (v tabelo zajeti samo anketiranci, ki trenirajo)

VPLIV VZORNIKA	Vsi anketiranci	Vsi anketiranci (%)	Fantje	Dekleta	Fantje (%)	Dekleta (%)
Da	27	59%	20	7	60,60%	53,85%
Ne	19	41%	13	6	39,40%	46,15%
Skupaj	46	100%	33	13	100,00%	100,00%

Športna vzgoja

Spomnim se svojih šolskih dni, ko so sošolci masovno nosili k uram telesne vzgoje raznovrstna opravičila, s katerimi so se izognili telovadbi. Ni bilo nikakršnega interesa, zato smo le redki sodelovali. Zanimalo me je ali je situacija danes še vedno takšna, vendar podatki kažejo, da ne. Od vseh 55-ih anketiranih, je samo 9 oseb, ki so dogovorile, da telesne vzgoje niso obiskovali redno.

Ker so pri nas pri izostanku prevladovala dekleta, sem se osredotočila tudi na morebitno odstopanje glede na spol, vendar ni nobene bistvene razlike.

Tabela 13: Struktura anketirancev glede na obiskovanje športne vzgoje v šoli

REDNO OBISKOVANJE Š.V.	Vsi anketiranci	Vsi anketiranci (%)	Fantje	Dekleta	Fantje (%)	Dekleta (%)
Da	46	84%	34	12	87,18%	75,00%
Ne	9	16%	5	4	12,82%	25,00%
Skupaj	55	100%	39	16	100,00%	100,00%

Za vse, ki niso redno obiskovali športne vzgoje, sem naštela morebitne razloge za to, in sicer tiste, zaradi katerih se po navadi pri nas niso udeleževali telovadbe. Največkrat je bil razlog, ker jim ni bila všeč, oziroma se jim ni ljubilo. In tudi v primeru ankete se je izkazalo, da se jim največkrat ne ljubi. Le v 2-eh primerih je šlo za zdravstvene razloge.

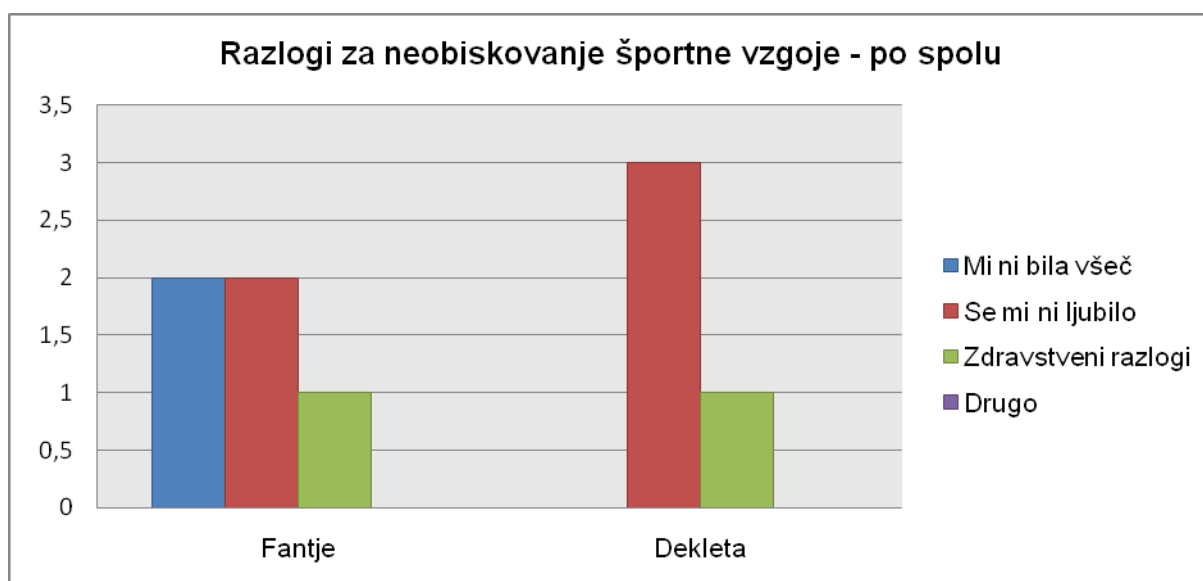
Tabela 13a: Struktura anketirancev glede na razloge zaradi katerih niso obiskovali športne vzgoje (v tabelo zajeti samo anketiranci, ki niso redno obiskovali telesno vzgojo)

RAZLOGI	Vsi anketiranci	Vsi anketiranci (%)	Fantje	Dekleta	Fantje (%)	Dekleta (%)
Mi ni bila všeč	2	22%	2	0	40,00%	0,00%
Se mi ni ljubilo	5	56%	2	3	40,00%	75,00%
Zdravstveni razlogi	2	22%	1	1	20,00%	25,00%
Drugo	0	0%	0	0	0,00%	0,00%
Skupaj	9	100%	5	4	100,00%	100,00%

Graf 12: Struktura anketirancev glede na razloge zaradi katerih niso redno obiskovali športne vzgoje

Graf 13: Struktura anketirancev glede na razloge zaradi katerih niso redno obiskovali športne vzgoje, po spolu

Brezplačne in plačljive športne aktivnosti

Glede na to, da vlada čas recesije, sem pomislila, da zna predstavljati problem pri športnem udejstvovanju mladih, plačljivost športnih aktivnosti. Ljudje danes dobro premislijo, kam bodo vložili denar, še zlasti tisti, katerih mesečni proračun je zelo nizek. Zaslediti je možno vrsto najrazličnejših atraktivnih športnih in tudi drugačnih aktivnosti za otroke in mlade, vendar so velikokrat te za marsikoga cenovno nedosegljive, oziroma težko dosegljive. Zato me je zanimalo, kakšno je mnenje mladih.

Glede na spodnjo tabelo, se večina anketirancev ne strinja, da bi bile športne aktivnosti predrage, in sicer je takšnih skoraj 70%, natančneje 38 oseb. 31%, oziroma 17 anketirancev pa se strinja, da so športne dejavnosti predrage.

Tabela 14: Mnenje anketirancev ali so športne aktivnosti (krožki, treningi, tečaji, delavnice...) predrage

PREDRAGE ŠPORTNE AKTIVNOSTI	Vsi anketiranci	Vsi anketiranci (%)	Fantje	Dekleta	Fantje (%)	Dekleta (%)
Da	17	31%	11	6	28,21%	37,50%
Ne	38	69%	28	10	71,79%	62,50%
Skupaj	55	100%	39	16	100,00%	100,00%

Vendar bi se, če bi bile športne dejavnosti brezplačne, teh udeleževali veliko več, in sicer to zatrjuje kar 60% anketirancev, oziroma 33 oseb in 40%, natančneje 22 anketirancev ne.

Tabela 15: Mnenje anketirancev ali bi se več udeleževali športnih aktivnosti, če bi bile brezplačne

UDELEŽBA BREZPLAČ. ŠPORT. AKTIVNOST	Vsi anketiranci	Vsi anketiranci (%)	Fantje	Dekleta	Fantje (%)	Dekleta (%)
I			e	a		
Da	33	60%	27	6	69,23%	37,50%
Ne	22	40%	12	10	30,77%	62,50%
Skupaj	55	100%	39	16	100,00%	100,00%

Pri vprašanju, ali je v njihovi okolici organiziranih dovolj brezplačnih športnih aktivnosti, je rezultat ravno obraten. Večina jih meni, da temu ni tako, in sicer 62%, oziroma 34 anketirancev, med tem ko jih 21 pritruje.

Tabela 16: Ali je dovolj organiziranih brezplačnih športnih aktivnosti v okolici anketirancev

DOVOLJ BREZPLAČ. ŠPORT. AKTIVNOSTI V OKOLICI	Vsi anketiranci	Vsi anketiranci (%)	Fantje	Dekleta	Fantje (%)	Dekleta (%)
Da	21	38%	13	8	33,33%	50,00%
Ne	34	62%	26	8	66,67%	50,00%
Skupaj	55	100%	39	16	100,00%	100,00%

Glede na udeležbo brezplačnih delavnic, so se mnenja anketirancev razdelila skoraj na polovico. Malce več kot polovica, in sicer 28 oseb, kar je 51%, ne obiskuje brezplačnih športnih aktivnosti. 49% pa je takih, ki se jih udeležujejo.

Tabela 17: Struktura anketirancev glede na njihovo dejansko udeležbo brezplačnih športnih aktivnosti

UDELEŽBA BREZPLAČ. ŠPORT. AKTIVNOSTI	Vsi anketiranci	Vsi anketiranci (%)	Fantje	Dekleta	Fantje (%)	Dekleta (%)
Da	27	49%	21	6	53,85%	37,50%
Ne	28	51%	18	10	46,15%	62,50%
Skupaj	55	100%	39	16	100,00%	100,00%

Pri udeležbi plačljivih športnih aktivnosti je večje odstopanje med tistimi, ki jih obiskujejo in tistimi, ki jih ne obiskujejo. Od vseh 55-ih anketiranih oseb, je kar 40 takih, ki so prisotni pri plačljivih športnih dejavnostih, kar je 73%. 15 anketirancev pa ne.

Na podlagi teh rezultatov, sklepam, da v večini primerov ljudje še vedno lahko sežejo v denarnico in omogočijo otrokom udeležbo pri takih in drugačnih plačljivih aktivnostih.

Tabela 18: Struktura anketirancev glede na njihovo udeležbo plačljivih športnih aktivnosti

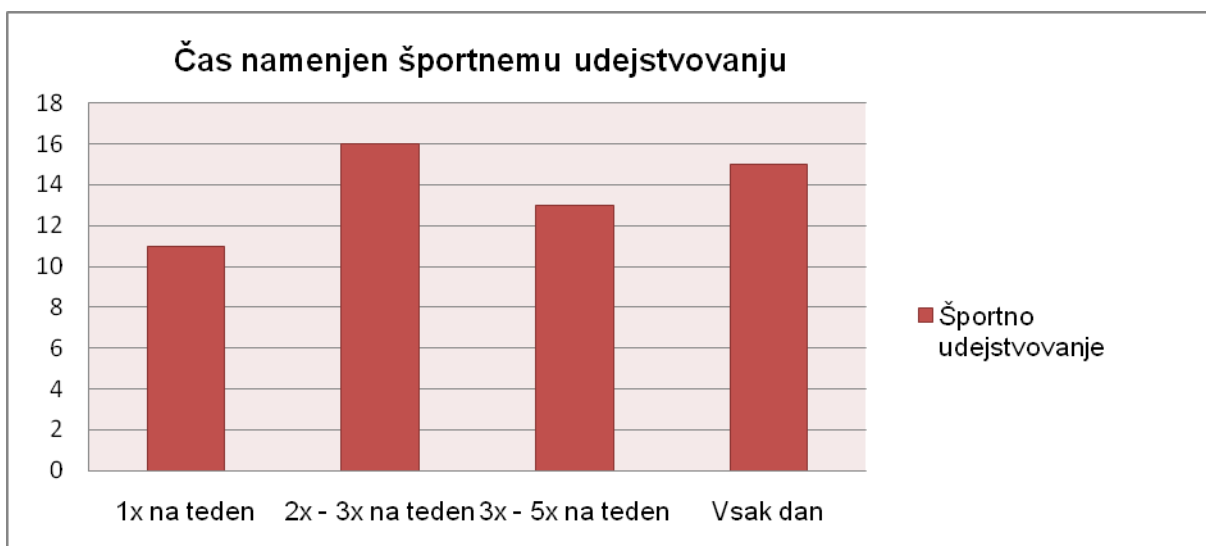
UDELEŽBA PLAČL. ŠPORT. AKTIVNOSTI	Vsi anketiranci	Vsi anketiranci (%)	Fantje	Dekleta	Fantje (%)	Dekleta (%)
Da	40	73%	27	13	69,23%	81,25%
Ne	15	27%	12	3	30,77%	18,75%
Skupaj	55	100%	39	16	100,00%	100,00%

Želela sem dobiti približen vpogled kolikokrat na teden otroci in mladi namenijo čas rekreiranju in na podlagi rezultatov, sem zopet prijetno presenečena. Večina si za to vzame čas vsaj 2x do 3x na teden, 3x do 5x ali vsak dan. Odstopanja niso velika in podatki kažejo, da so anketiranci v vsakdanjem življenju fizično aktivni.

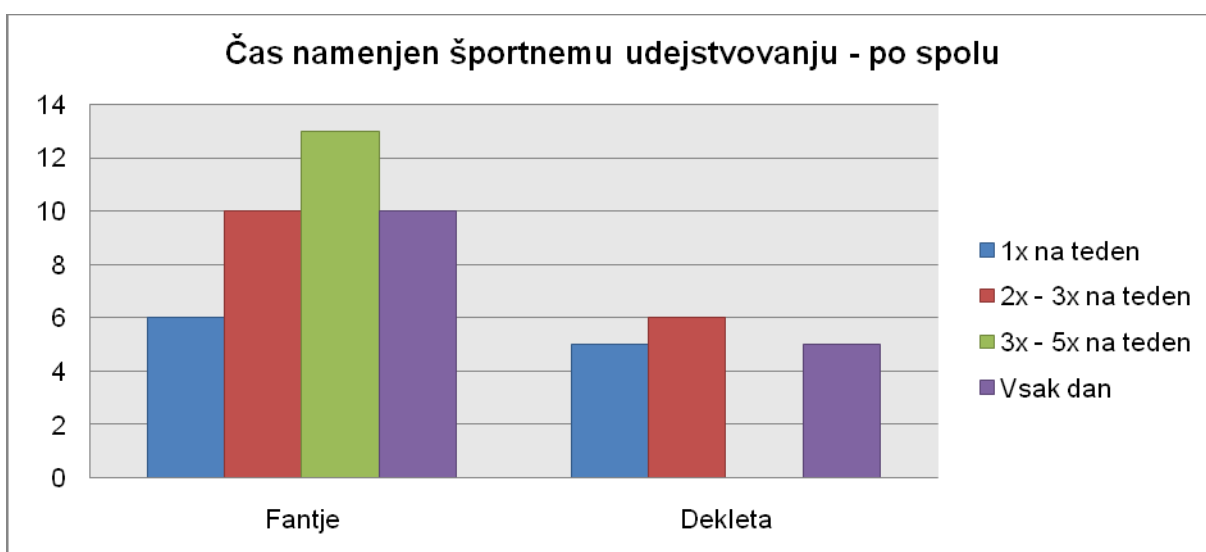
Tabela 19: Struktura anketirancev glede na to kolikokrat tedensko se športno udejstvujejo

ŠPORTNO UDEJSTVOVANJE	Vsi anketiranci	Vsi anketiranci (%)	Fantje	Dekleta	Fantje (%)	Dekleta (%)
1x na teden	11	20%	6	5	15,39%	31,25%
2x - 3x na teden	16	29%	10	6	25,64%	37,50%
3x - 5x na teden	13	24%	13	0	33,33%	0,00%
Vsak dan	15	27%	10	5	25,64%	31,25%
Skupaj	55	100%	39	16	100,00%	100,00%

Graf 14: Struktura glede na športno aktivnost anketirance

Graf 15: Struktura glede na športno aktivnost, po spolu

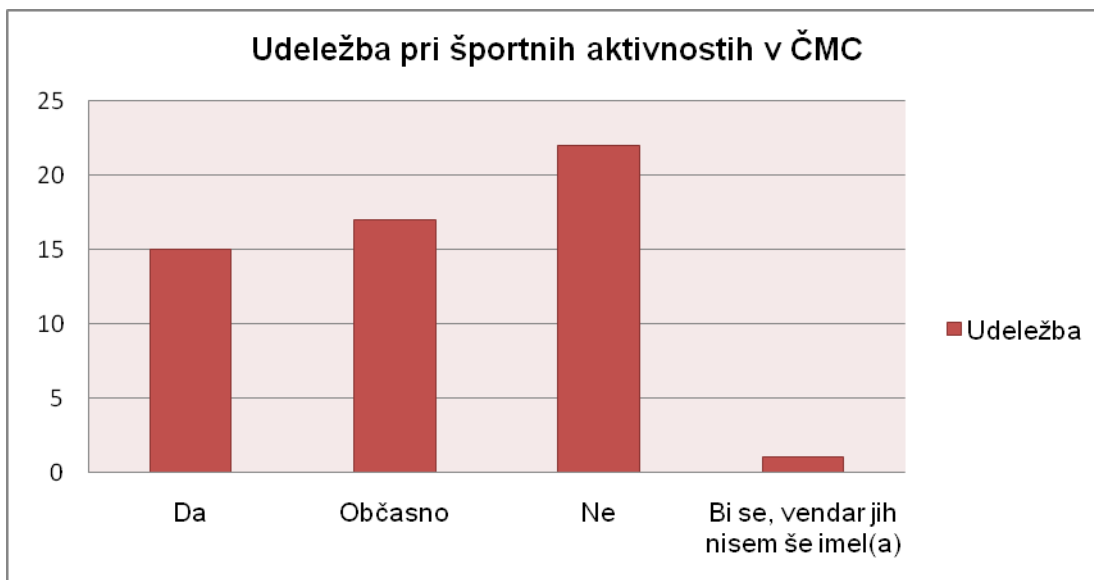
Športne aktivnosti v četrtnem mladinskem centru (ČMC)

Glede na to, da anketiranci obiskujejo ČMC in se ob prostem času večino časa tam tudi zadržujejo, me je zanimalo, koliko se vključujejo v športne aktivnosti znotraj centra. Izkazalo se je, da jih le ni tako veliko, ki se bi stoddostno vključevali. 15 anketirancev pravi, da se udeležuje, 17 le občasno, kar 22 pa je takih, ki nima tega interesa. Se pravi, da se večina ne udeležuje. Če se osredotočim na spol, so zlasti dekleta tista, ki se ne vključujejo v športne aktivnosti v centru, takih je kar 56,25%.

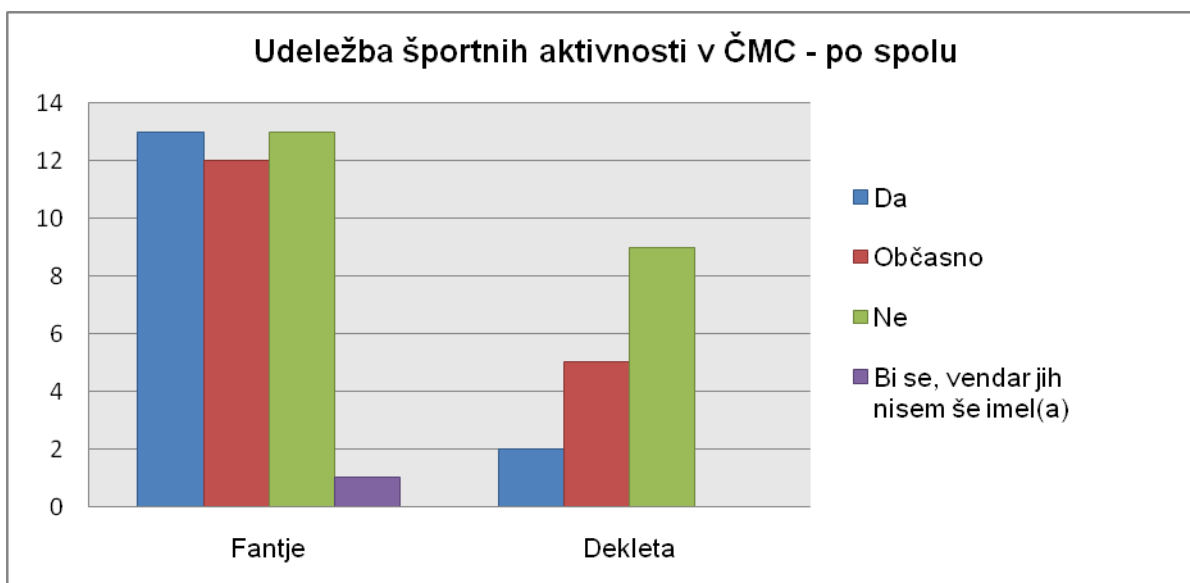
Tabela 20: Struktura anketirancev glede na udeležbo pri športnih aktivnostih v ČMC

UDELEŽBA ŠPORTNA AKTIVNOSTI V ČMC	Vsi anketiranci	Vsi anketiranci (%)	Fantje	Dekleta	Fantje (%)	Dekleta (%)
Da	15	27%	13	2	33,33%	12,50%
Občasno	17	31%	12	5	30,78%	31,25%
Ne	22	40%	13	9	33,33%	56,25%
Bi se, vendar jih nisem še imel(a)	1	2%	1	0	2,56%	0,00%
Skupaj	55	100%	39	16	100,00%	100,00%

Graf 16: Struktura anketirancev glede na udeležbo pri športnih aktivnostih znotraj ČMC

Graf 17: Struktura anketirancev glede na udeležbo pri športnih aktivnostih znotraj ČMC, po spolu

Glede na to, da imajo uporabniki v sklopu centra skozi celo leto organizirane različne aktivnosti, me je zanimalo katere so tiste, ki pri anketirancih vzbudijo največ zanimanja in so jim nekako najljubše. Na razpolago sem dala vse, ki se odvijajo v centru, pod rubriko drugo pa so jo lahko dopisali sami.

22 je navdušencev nogometa in teh je tudi največ. Zelo radi imajo tudi plavanje, zanimivo pa je, da so se med vsemi drugimi možnimi dejavnostmi, odločili za rubriko drugo, kar pomeni, da jih zanimajo druge športne aktivnosti.

Tabela 21: Struktura anketirancev glede na najljubšo športno aktivnost, ki so se jo/bi se jo udeležili v ČMC

NAJLUBŠA ŠPORT.AKTIVNOST	Vsi anketiranci	Vsi anketiranci (%)
Nogomet	22	40%
Košarka	3	5%
Plavanje	8	15%
Ples	2	3,64%
Plezanje	3	5%
Telovadba	0	0%
Drugo	17	31%
Skupaj	55	100%

Glede na spol je seveda pričakovano, da je nogomet priljubljen med fanti, in sicer je takih navdušencev 20, med katerimi sta tudi 2 dekleti. Mnenje, da jih zanimajo druge aktivnosti in ne te, ki so našteje, je nekako izenačeno tako pri fantih, kot pri dekletih, to je 9 fantov, 8 deklet. Košarka je bila izbrana le s strani fantov, pa še ti so bili le 3-je. Plavanje je enako priljubljeno pri obojih, 4 fantje in 4 dekleta. Ples je priljubljen samo pri dekletih, kar je tudi pričakovano. Plezanje, ki je tudi ena od organiziranih aktivnosti v centru, pa je bila izbrana kot ena ljubših s strani 3-eh fantov.

Tabela 21a: Struktura anketirancev glede na najljubšo športno aktivnost (ki so se jo/bi se jo udeležili v ČMC) - po spolu

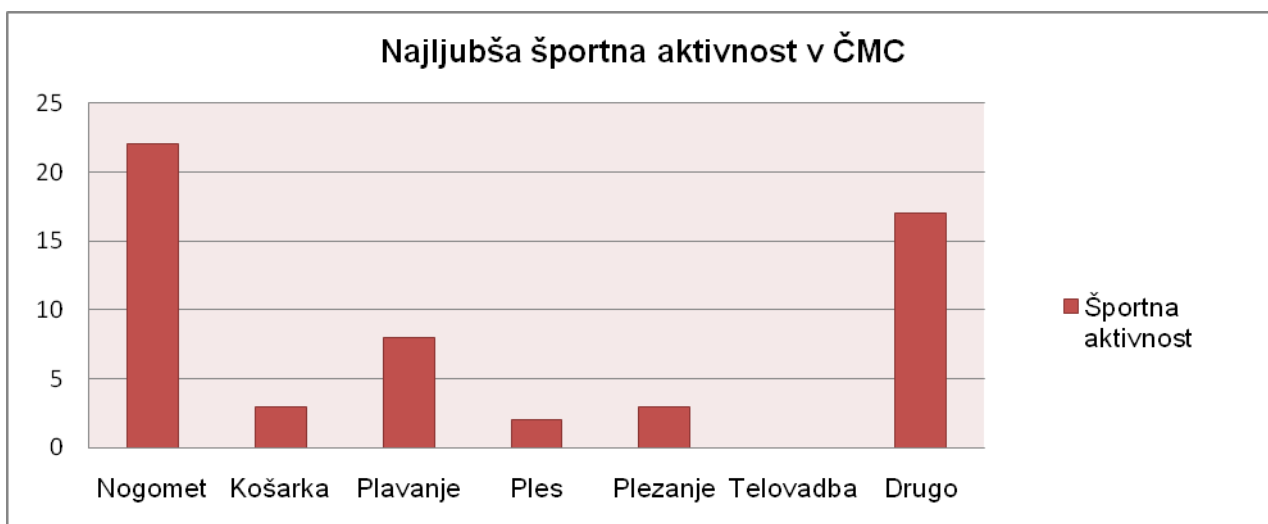
NAJLJUBŠA ŠPORT.AKTIVNOST	Fantje	Dekleta	Fantje (%)	Dekleta (%)
Nogomet	20	2	51,28%	12,50%
Košarka	3	0	7,69%	0%
Plavanje	4	4	10,26%	25,00%
Ples	0	2	0%	12,50%
Plezanje	3	0	7,69%	0,00%
Telovadba	0	0	0,00%	0%
Drugo	9	8	23,08%	50%
Skupaj	39	16	100,00%	100,00%

Ker je od 55-ih anketirancev kar 17 takšnih, ki imajo svojo priljubljeno športno aktivnost, sem rubriko »drugo« razčlenila in prišla do informacije, kateri so ti priljubljeni športi. Med smučanjem, odbojko, tenisom, so se znašle še rokomet, ki očitno zopet postaja priljubljen, sabljanje in borilne veščine, ki so še zlasti »popularne« pri moškemu delu anketirancev.

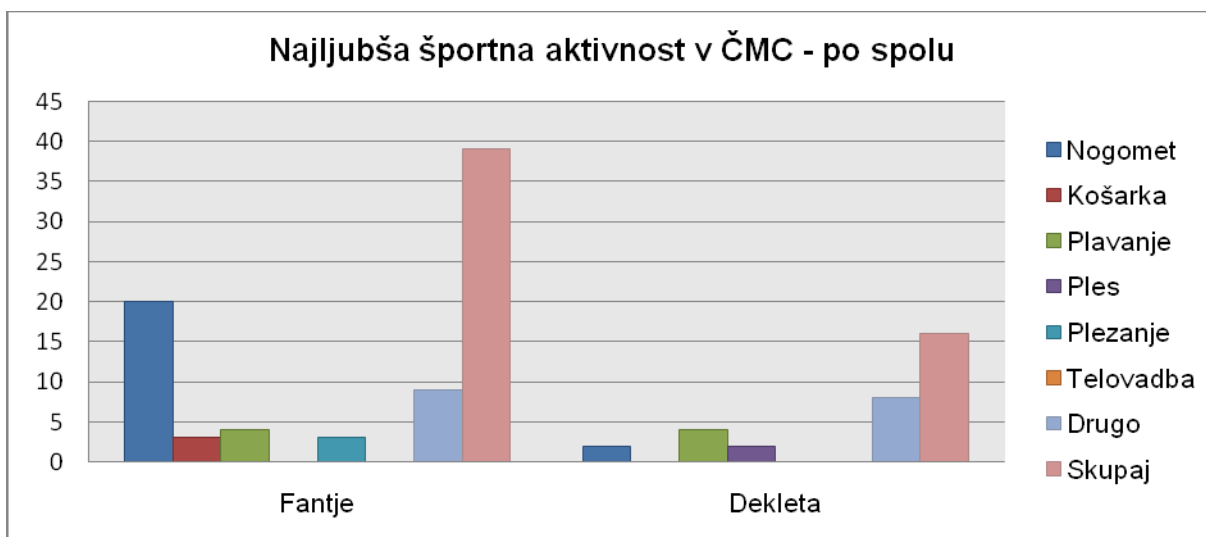
Tabela 21b: Struktura anketirancev glede na najljubšo športno aktivnost pod rubriko "drugo", po spolu

DRUGE ŠPORTNE AKTIVNOSTI	Fantje	Dekleta	Fantje (%)	Dekleta (%)
Smučanje	1	0	11,11%	0%
Sabljanje	1	1	11,11%	12,50%
Borilne veščine	4	0	44,45%	0%
Paint ball	1	1	11,11%	12,50%
Tenis	1	0	11,11%	0%
Odbojka	0	2	0%	25%
Rokomet	0	1	0%	12,50%
Nobena športna aktivnost	1	3	11,11%	37,50%
Skupaj	9	8	100,00%	100%

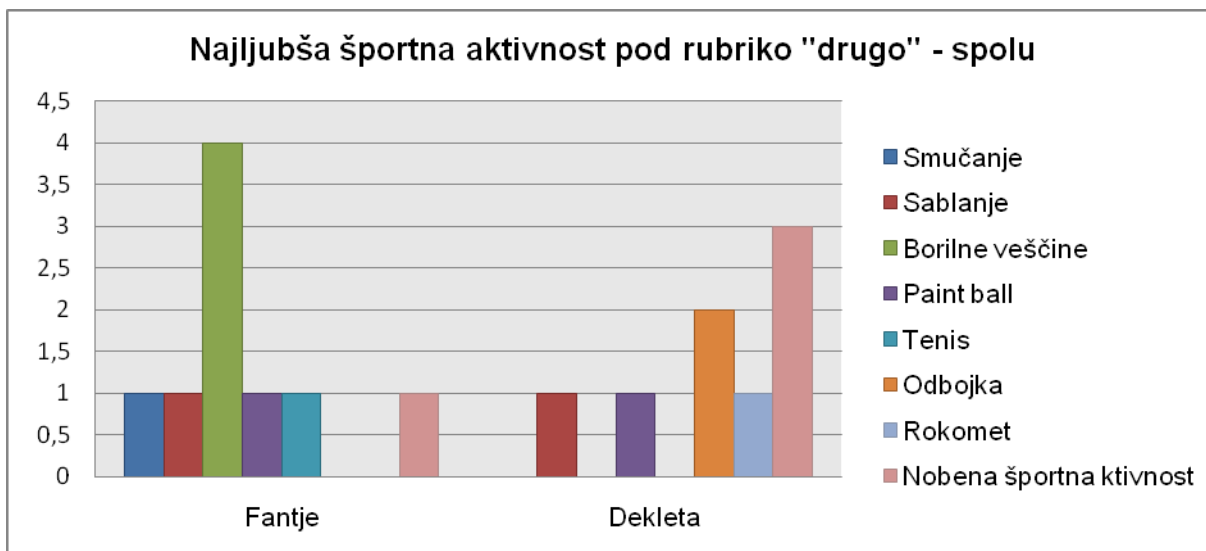
Graf 18: Struktura anketirancev glede na njihovo najljubšo športno aktivnost v ČMC

Graf 19: Struktura anketirancev glede na njihovo najljubšo športno aktivnost v ČMC, po spolu

Graf 20: Struktura glede na najljubše športne aktivnosti tistih anketirancev, ki so pod rubriko »drugo« izbrali svojo najljubšo, po spolu

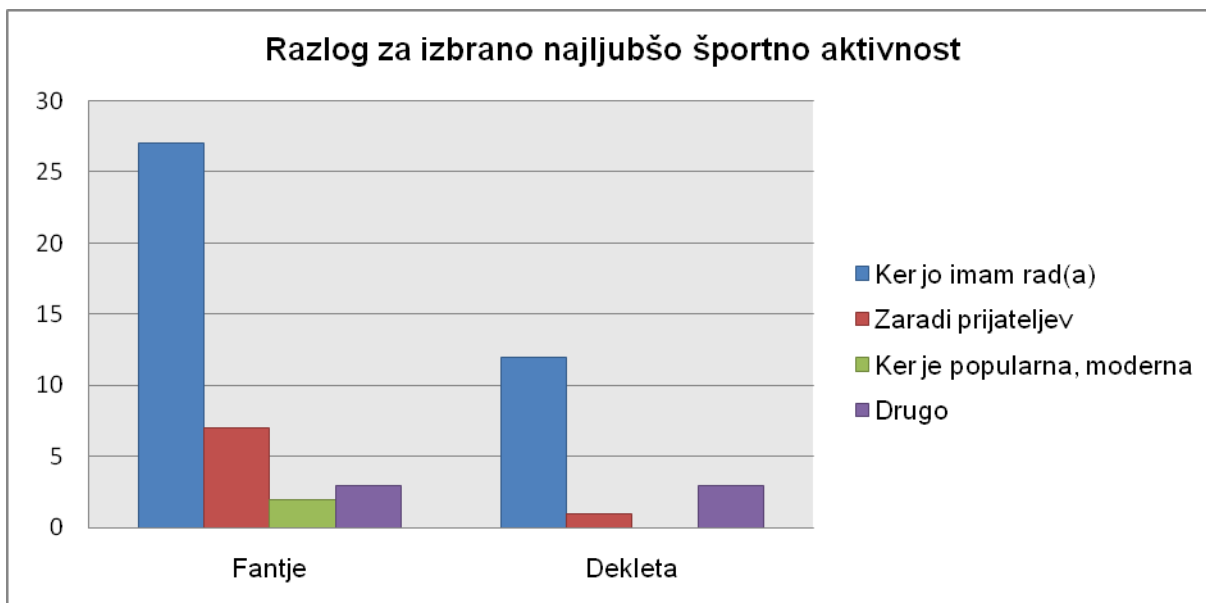

Običajno se otroci in mladi odločajo za določeno športno panogo zlasti zaradi svojih prijateljev, ker se po njih zgledujejo, ali ker na ta način lahko z njimi preživijo več časa. Zato me je zanimalo kateri so razlogi anketirancev. Izkazalo se je, da se v večini ukvarjajo z določenim športom, ker ga imajo radi in jim je všeč. Bilo je tudi nekaj takih, ki so se odločili zaradi prijateljev in 2 fanta, ki sta navdušenca določenega športa zaradi njegove popularnosti.

Tabela 22: Struktura anketirancev glede razloga zaradi katerega jim je izbrana športna aktivnost najljubša

RAZLOG	Fantje	Dekleta	Fantje (%)	Dekleta (%)
Ker jo imam rad(a)	27	12	69,23%	75%
Zaradi prijateljev	7	1	17,95%	6,25%
Ker je popularna, moderna	2	0	5,13%	0%
Drugo	3	3	7,69%	18,75
Skupaj	39	16	100,00%	100%

Graf 21: Struktura anketirancev glede na razlog zaradi katerega jim je izbrana športna aktivnost najljubša, po spolu

Glede na to, da se uporabniki malo udeležujejo športnih aktivnosti znotraj ČMC, me je zanimalo, če je zato večje zanimanje za druge »delavnice«. V vseh treh centrih organizirajo poleg športnih, tudi pogovorne, ustvarjalne, glasbene aktivnosti. Pri dekletih je zanje zanimanje enako, kot za športne, medtem ko je pri dečkih večje zanimanje za športne aktivnosti.

Tabela 23: Struktura anketirancev glede na to ali so jim v ČMC ljubše pogovorne, ustvarjalne, glasbene aktivnosti kot športne

LJUBŠE DRUGE AKTIVNOSTI	Fantje	Dekleta	Fantje (%)	Dekleta (%)
Da	9	8	23,08%	50%
Ne	30	8	76,92%	50%
Skupaj	39	16	100,00%	100%

Pri tistih, ki imajo raje ostale aktivnosti v centru, so bili pri navajanju razlogov zopet kar precej izenačeni. Nikjer ni bilo večjega odstopanja. Tako fantje kot dekleta, raje sodelujejo pri ostalih dejavnostih kot pri športnih, ker ne marajo športa, ali ker v centru ni na razpolago zanimive športne aktivnosti.

Tabela 23a: Struktura anketirancev glede na njihove razloge, zaradi katerih so jim ostale aktivnosti ljubše od športnih (v tabelo zajeti anketiranci, ki so na predhodno vprašanje odgovorili z da)

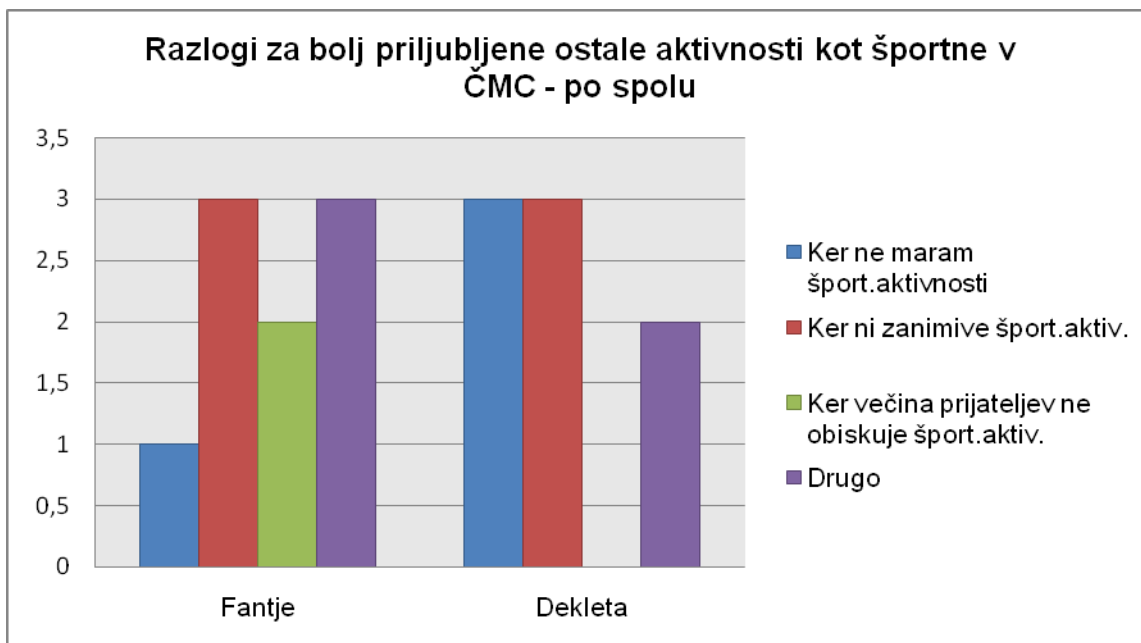
RAZLOGI	Fantje	Dekleta	Fantje (%)	Dekleta (%)
Ker ne maram športne aktivnosti	1	3	11,11%	37,50%
Ker ni zanimive športne aktivnosti	3	3	33,33%	37,50%
Ker večina prijateljev ne obiskuje šport.aktiv.	2	0	22,23%	0%
Drugo	3	2	33,33%	25,00%
Skupaj	9	8	100,00%	100,00%

Razlog pri tistih anketirancih, ki se raje udeležujejo športnih aktivnosti, je predvsem ~~ta~~, da imajo na splošno radi šport.

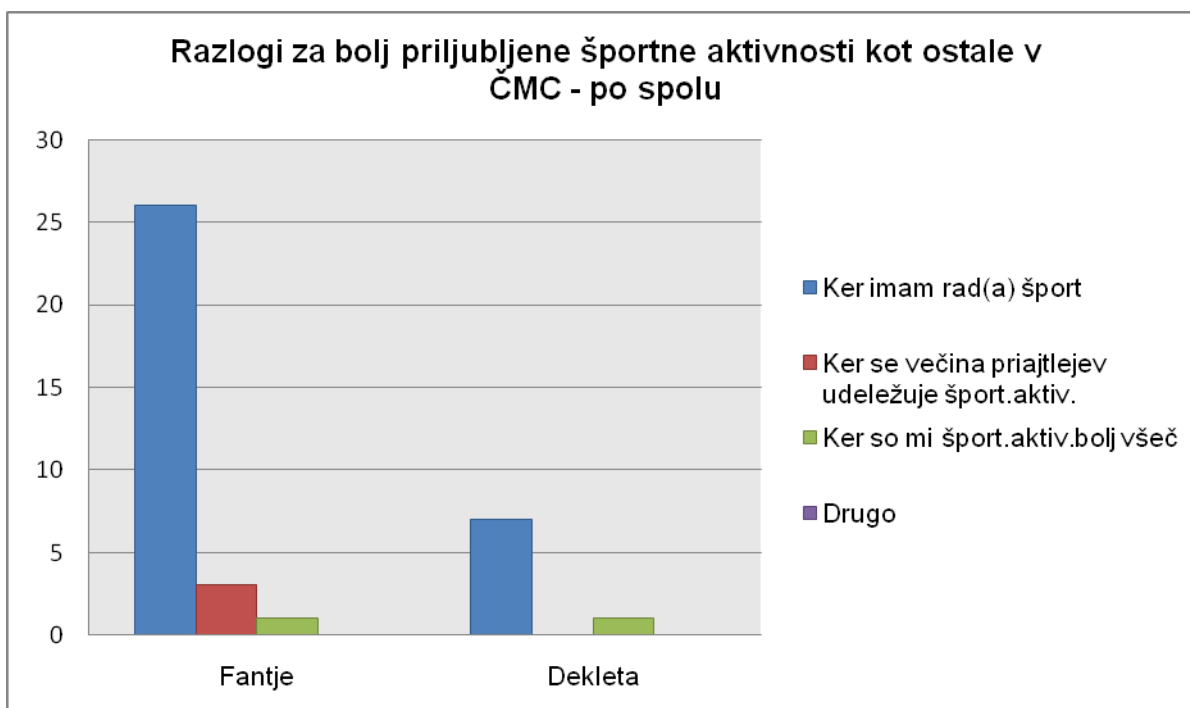
Tabela 23b: Struktura anketirancev glede na njihove razloge, zaradi katerih jim je športna aktivnost ljubša od ostalih (v tabelo zajeti anketiranci, ki so na vprašanje tabele 23, odgovorili z ne)

RAZLOGI	Fantje	Dekleta	Fantje (%)	Dekleta (%)
Ker imam rad(a) šport	26	7	86,67%	87,50%
Ker se večina prijateljev udeležuje šport.aktiv.	3	0	10,00%	0,00%
Ker so mi športne aktivnosti bolj všeč	1	1	3,33%	12,50%
Drugo	0	0	0,00%	0,00%
Skupaj	30	8	100,00%	100,00%

Graf 22: Struktura anketirancev glede na razloge, zaradi katerih so jim ljubše športne aktivnosti kot pa vse ostale, po spolu

Graf 23: Struktura anketirancev glede na razloge, zaradi katerih so jim ljubše vse ostale aktivnosti in ne športne, po spolu

Na podlagi zadnjega vprašanja sem želela izvedeti ali je po mnenju uporabnikov dovolj poskrbljeno za raznovrstne športne dejavnosti v centru, ki ga obiskujejo. Glede na spodnje podatke, očitno teh ne primanjkuje in so s »ponudbo« v večini zadovoljni. Pri dekletih je sicer mnenje zelo izenačeno, 50% jih meni, da je športnih aktivnosti že dovolj, 50%, da bi jih bilo potrebno več. Vendar glede na predhodne podatke, ki kažejo, da se polovica anketiranih deklet udeležuje športnih aktivnosti, polovica pa ne, je rezultat pričakovan. Tista polovica, ki ima rada šport je za, tista, ki ga ne mara, je proti.

Pri fantih je rezultat tudi pričakovan. Večina je za, da se organizira še več športnih aktivnosti, takšnih je skoraj 77% športnih navdušencev.

Tabela 24: Struktura anketirancev glede na to ali si želijo več organiziranih športnih aktivnosti v ČMC

ORGANIZIRANIH VEČ ŠPORT.AKTIV. V ČMC	Fantje	Dekleta	Fantje (%)	Dekleta (%)
Da	30	8	76,92%	50,00%
Ne	9	8	23,08%	50,00%
Skupaj	39	16	100,00%	100,00%

5.2 Kvalitativna analiza

Tukaj gre za analizo vprašalnika, ki je bil namenjen vodji posameznega ČMC in se je nanašal na vprašanja povezana s športnim udejstvovanjem uporabnikov, ki obiskujejo ČMC. Na podlagi 15-ih vnaprej pripravljenih vprašanj, sem skušala dobiti odgovor, na kakšen način znotraj centra motivirajo mlade za športne aktivnosti, ali je interes prisoten že sam po sebi, ali se strokovni delavci poslužujejo kakšnih posebnih pristopov. Poleg tega me je zanimalo, ali je interes prisoten bolj pri fantih kot dekletih, obratno ali sorazmerno. Ali igra pomembno vlogo za športno zanimanje tudi starost, zato me je zanimalo koliko so stari uporabniki, ki zahajajo v centre. Zanimalo me je tudi kakšne možnosti imajo za gibanje ali je v sklopu centrov organiziranih dovolj športnih aktivnosti, ali imajo primerne prostore v ta namen.

Na podlagi »intervjujev« z vodji vseh treh centrov, sem dobila njihov pogled na športno udejstvovanje uporabnikov. Vsi so mnenja, da so mladi, ki zahajajo v center kar precej športno aktivni in to ne samo fantje, ampak tudi dekleta. Ti se ne rekreirajo samo vsake toliko časa, ampak se v večini intenzivneje ukvarjajo z določenim športom. Danes prevladujejo pri dečkih zlasti nogomet in borilne veščine, pri dekletih pa odbojka in rokomet, ki očitno zopet pridobiva svoj pomen, kot v časih naših staršev. Tukaj ne gre za obisk športnih krožkov v sklopu šole, ampak zlasti za resno treniranje izven šolskega časa, kar pomeni, da starši plačujejo in na ta način podpirajo in vzpodbujajo svoje otroke pri športnem udejstvovanju.

V centrih se pri organizaciji športnih aktivnosti predvsem odločajo na podlagi uporabnikovih želja in interesa. Prevladujejo skupinski športi, v prvi vrsti zaradi večjega zanimanja zanje in drugič, zaradi vseh prednosti, ki jih prinaša. Skozi skupinski šport, se mladi med seboj spoznavajo in se učijo strpnosti, zdrave tekmovalnosti, itd. Strokovni delavci se ne poslužujejo nobenih posebnih pristopov pri motiviranju mladih za sodelovanje pri športnih aktivnosti, ker to ni potrebno. Vedno je na »sporedu« šport za katerega je večina zainteresirana, kadar pa temu ni tako, najprej poskrbijo za zanimivo predstavitev določene športne panoge in se včasih tudi sami strokovni delavci udeležijo športne delavnice in jih na ta način motivirajo.

Vsako leto Urad za mladino izda razpis, na katera se prijavijo različna športna društva, ki ponujajo svojo športno aktivnost. Centri si ponudbo ogledajo in če se izkaže, da neko določeno društvo ponuja športno dejavnost, ki bi bila primerna za uporabnike, ali ti sami izrazijo željo in je interes velik, se zanjo odločijo.

Glede prostora namenjenega za izvajanje raznovrstnih športnih dejavnosti, je tega za Bežigradom in v Šiški dovolj. V njihovi okolici je več osnovnih šol, ki jim omogočajo dostop do telovadnic in igrišč. Problem je le v Zalogu, kjer so vsi »odvisni« od ene same manjše šolske telovadnice in enega športnega igrišča, zato se pojavlja problem prostorske stiske.

6. SKLEPI

Z raziskavo sem želela dobiti vpogled, kakšno mnenje in v končni fazi tudi odnos, imajo otroci in mladi do športno-rekreativnega udejstvovanja. Ker danes živimo v času predvsem tehnoloških dosežkov in je ponudba tudi za mlade na tem področju zelo pestra in mamljiva, me je zanimalo zlasti, koliko svojega prostega časa namenijo gibanju. Ali se raje prepustijo virtualnemu svetu, ali uživajo v rekreaciji in na ta način druženju s sovrstniki.

Po »odgovor« sem odšla v četrtne-mladinske centre, kar se mi je zdel zelo primeren kraj, saj se tam zbira populacija mladih in preživlja svoj prosti čas. Mladinski centri so dostopni vsakomur in ponujajo pestro paleto raznovrstnih prostočasnih dejavnosti, tako ustvarjalnih, kot tudi športnih. To je bil tudi glavni razlog, da sem anketo realizirala ravno tam.

V raziskavi je bila zajeta populacija katere mnenje me je najbolj zanimalo, to so bili osnovnošolci, ki so prevladovali s kar 67% in srednješolci (29%). Glede na spol je zelo prevladovala moška populacija (71%), kar pa opravičuje dejstvo, da četrtne-mladinske centre pretežno obiskujejo fantje in se dekleta tja zatekajo v manjšini.

Na podlagi rezultatov ankete, so mladi mnenja, da jim prostega časa ne primanjkuje, da ga je v vsakdanjem življenju ravno prav, najraje pa ga namenijo športno-rekreacijskem udejstvovanju in druženju s prijatelji. Tukaj ne morem mimo dejstva, da je šport ena od oblik socialnega druženja in to potrjuje tudi anketa. Mladi imajo radi šport tudi zaradi tega, saj je velikokrat razlog za športno udejstvovanje prav druženje s prijatelji in se zanj odločijo preprosto zato, da bodo svoj prosti čas lahko preživljali v krogu svojih sovrstnikov, oziroma prijateljev in navezovali tudi nove stike.

Otrokov odnos do športnega udejstvovanja in športa na splošno, je zelo odvisen od tega, kakšen odnos imajo straši do športa in lastnega udejstvovanja na tem področju. Izkazalo se je, da anketiranci v večini izhajajo iz družinskega okolja, kjer je prisotna športna »ozaveščenost« in že od malega skrbijo tako za svoje, kot otrokovo gibanje in svojim nadobudnežem še danes izražajo podporo na tem področju. To potrjuje tudi rezultat raziskave, ki pravi, da je velikokrat poleg prijateljev motivator za športno udejstvovanje prav družina.

Šolska telesna vzgoja je očitno danes veliko bolj priljubljena kot v mojih časih, saj je večina anketirancev odgovorila, da se te redno udeležuje. Ne vem kaj je razlog, mogoče se je

spremenil odnos mladih do športa. V času mojega najstništva nisi bil »kul«, če si se udeležil telesne vzgoje, danes je mogoče situacija obratna. Prav tako se ne strinjajo, da bi bile športne aktivnosti, ki jih družba ponuja predrage, vendar bi se jih še več udeleževali, če bi bile te brezplačne, a menijo, da takih ni veliko v njihovi okolici. Glede na to, da se večina anketirancev (84%) tako fantov, kot deklet, intenzivneje ukvarja in trenira določeno športno panogo, plačljive športne dejavnosti za enkrat še ne predstavljajo problema, saj jih očitno starši lahko omogočajo svojim otrokom. To pa je verjetno tudi malce povezano z dejstvom, da se športnih dejavnosti znotraj četrtnih mladinskih centrov ne udeležujejo vsi anketiranci, saj se že zunaj centra z njimi intenzivno ukvarjajo. Kljub temu, da centri ponujajo raznovrstne športne dejavnosti, so športni navdušenci mnenja, da teh lahko bilo organiziranih še več, med tem ko ostali menijo, da jih je dovolj.

Tudi vodje centrov so potrdile, da so mladi, ki zahajajo k njim, zunaj centra športno zelo aktivni in se v večini udeležujejo intenzivnih treningov. V centru zato organizirajo zlasti tiste športne dejavnosti, ki so se izkazale za mlade zanimive in se jih radi udeležujejo. To so pohodniški izleti, plavanje, smučanje in nogometni turnir, ki je zelo obiskan s strani dečkov. Velikokrat se odločijo tudi za tečaje borilnih veščin, ki so med mladimi vedno bolj popularne. Skratka, znotraj centrov prevladujejo skupinski športi, predvsem zaradi večjega zanimanja zanje in zaradi prednosti, ki jih prinašajo. V skupinskih športih se mladi med seboj spoznavajo in učijo strpnosti, zdrave tekmovalnosti itd. Za motiviranje se strokovni delavci ne poslužujejo nobenih posebnih pristopov, saj vedno pri organiziranju dejavnosti izhajajo iz potreb, želja in interesa mladih.

7. LITERATURA

1. Bohinc, L., Š. 1994. Socialno kulturno delo. Socialno delo, 33, 4: 317-324
2. Boligač, A. 1998. Mladi, ulica, prihodnost: zbornik predavanj. Ljubljana: Salve
3. Brinc, F., Dekleva, B. 2000. Prestopniško in odklonsko vedenje mladih. Ljubljana: Bonex
4. Čačinovič, Vogrinčič, G. 2008. Soustvarjanje v šoli: učenje kot pogovor. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo
5. Dadič, T. 2000. Šport kot orodje socialnega dela in bogatitve življenja uporabnikov v obalnih delavnicah za delo pod posebnimi pogoji. Diplomsko delo. Visoka šola za socialno delo
6. Dupona, M., Potrović, K. 2000. Šport in družba. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport
7. Kajtna, T., Tušak, M. 2005. Psihologije športne rekreacije. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport
8. Kristančič, A., 2007. Svobodna izbira – moj prosti čas. Ljubljana: A. A. Inserco d.o.o. svetovalna družba
9. Kroflič, R. 1997. Avtoriteta v vzgoji. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče
10. Mrgole, A. 2003. Kam z mularijo? Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Urad RS za mladino, Maribor
11. Poštrak, M. 1994. V znamenju trojstev. Socialno delo, 33, 4: 325-342
12. Poštrak, M. 1995. Razsežnosti ustvarjalnosti. Socialno delo, 34, 1: 37-44
13. Poštrak, M. 1996. Socialno kulturno delo. Socialno delo, 35, 5: 407-416
14. Resman, M., Bečaj, J., Bezić, T., Čačinovič – Vogrinčič, G., Musek, J. 1999. Svetovalno delo v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah. Ljubljana: zavod RS za šolstvo
15. Ule, M. 1988. Mladina in ideologija. Ljubljana: Delavska enotnost
16. Ule, M., Mihelj, V. 1995. Pri(e)hodnost mladine. Ljubljana: DZS, d.d. Ljubljana in Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino

17. Ule, M. in drugi. 1996. Mladina v devetdesetih: analiza stanja v Sloveniji. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče: Ministrstvo za šolstvo in šport RS, Urad RS za mladino
18. Ule, M., Rener, T., Miheljak, V., Čeplak, M.M., Tivadar, B., Kuhar, M., Kamin, T., Štebe, J., 2002. Mladina 2000: slovenska mladina na prehodu v tretje tisočletje. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Urad RS za mladino. Maribor: Aristej
19. Ule, M., Kuhar, M. 2003. Mladi, družina, starševstvo: spremembe življenjskih potekov v pozni moderni. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Center za socialno psihologijo
20. Ule, M. 2004. Socialna psihologija. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede
21. Završnik, J., Pišot, R. 2005. Gibalna / športna aktivnost za zdravje otrok in mladostnikov. Koper: Inštitut za keniziološke raziskave, Univerza na Primorskem
22. Žebovec, I., Erjavec, M. 1999. Mladi, ulica, prihodnost – sodobne oblike revščine mladih. Ljubljana: Salve
23. Žorž, B. 2002. Razvajenost. Celje: Mohorjeva družba

Internetne strani:

24. <http://www.ursm.gov.si/> (november, december 2008)
25. <http://www.sportna-unija.si/> (november, december 2008)
26. <http://www.sdtempo.si/> (november, december 2008)
27. <http://cmc.bezigrad.googlepages.com/> (november, december 2008)
28. <http://cmc.zalog.googlepages.com/> (november, december 2008)
29. <http://cmc.siska.googlepages.com/> (november, december 2008)
30. <http://www.cpm-drustvo.si/> (november, december 2008)

8. POVZETEK

Glavna tema moje diplomske naloge je šport kot eden od načinov zaposelnitve in preživljanja prostega časa otrok in mladih. Želela sem združiti dve področji, ki me bosta verjetno spremljali skozi celo moje življenje. Socialno delo z mladimi kot moj poklic in šport kot moja priljubljena postranska dejavnost že od otroštva.

Z raziskavo sem želela predvsem ugotoviti kakšna je današnja situacija s športno-rekreativnim udejstvovanjem mladine, ali radi svoj prosti čas namenijo športu.

V teoretičnem delu sem se osredotočila na tista področja, ki imajo pri moji diplomski temi pomembno vlogo. Naredila sem poglobljen uvod v šport, kaj pravzaprav je in kakšno vlogo ima danes v vsakdanjem življenju; v mladost, kot posebno življenjsko obdobje, ko človek iz otroštva prehaja v svet mladih odraslih in se na tej poti srečuje s popolnoma novimi težavami oziroma ovirami. Nato sem se dotaknila povezave med športom in mladimi, ter se osredotočila na družino, ki kot otrokovo primarno socialno okolje, s svojo športno ozaveščenostjo zelo pomembno prispeva k oblikovanju otrokovega odnosa do športa na sploh in njegovega kasnejšega udejanjanja v življenju.

Prosti čas je tudi področje, ki se zelo dobro povezuje s temo diplomske naloge. To je čas brez kakršnihkoli obveznosti, v katerem se posameznik svobodno odloča kaj bo počel. Naj bo to druženje ob kavi, sprehajanje v naravi, rekreacija ali poležavanje pred tv ekranom. Ne glede na to kaj človek v prostem času počne, je to zanj dragocen čas preživeti na najljubši način. Na tem mestu bi omenila, da se lahko težave pri preživljanju prostega časa mladih pokažejo takrat, ko otrok živi v neustreznem in ogrožajočem socialnem okolju, kjer nima čustvene opore in podpore. V takih primerih lahko hitro pade pod slab vpliv in mu prosti čas pomeni prostor, ko svoje stiske manifestira v oblikah, ki so lahko ogrožajoče za mladostnika in oziroma ali za okolico. Torej je način preživljanja prostega časa predvsem manifestacija izkušenj iz vsakdanjega življenjskega sveta danega mladostnika in neustrezni načini preživljanja prostega časa so lahko znak, da je mladostnik v stiski. Tukaj ima zopet pomembno vlogo družina, ki je otrokova osnovna celica v kateri osebnostno raste in se oblikuje, zato je zelo pomembno, da so odnosi znotraj nje zdravi ter, da se starši zavedajo pomembnosti prostega časa in načina kako ga preživijo.

Zato je zelo pomembno, da pričnemo otroka »spoznavati« s športnimi igrami že v njegovem zgodnjem otroštvu in jih od samega začetka vzgajati tako, da si lahko oblikujejo šport kot vrednoto.

V osrednjem delu diplomske naloge, kjer so opisani pristopi socialnega dela, sem se osredotočila na neformalno mladinsko delo, kot najbolj ustrezen in primeren pristop k mladim, tudi takrat, ko jim želimo približati šport. Pri takem načinu dela ima glavno vlogo dialog, oziroma neposreden, odprt, obojestranski pogovor, preko katerega mladostnik izraža svoje mnenje, mišljenje, potrebe, interese, ambicije, želje. Kot strokovni delavci moramo biti na izražanje le-teh pozorni in jih upoštevati na ta način, da izhajamo le in samo iz njih. Zato me iz perspektive socialnega dela in športa kot enega od konceptov socialnega dela, najprej zanima ali si otroci in mladostniki pravzaprav želijo šport. Šele takrat, ko obstaja želja, interes za šport, ga ponudim, kot enega od vidikov ali konceptov socialnega dela. Torej, treba je vedeti, kakšne so potrebe, interesi in motivi otrok/mladostnikov v prostem času. To je najpomembnejše vprašanje, ki mu je treba najti odgovor in ga upoštevati pri oblikovanju pristočne dejavnosti. To je možno zelo dobro izpeljati z uličnim mladinskim delom, kjer smo v neposrednem stiku z mladimi, v njihovem domačem okolju, na ulici in dobimo »iz prve roke« informacije o potrebah, interesih mladih ljudi, oziroma kaj je in kaj out.

Tudi šport kot ulično mladinsko delo se je v praksi izkazalo za zelo uspešno. Strokovni delavci so se na ulici pomešali med mlade, spoznali katere športne dejavnosti so med njimi popularne, priljubljene, ter v ta namen izpeljali različne projekte, s katerimi še danes širijo »športni duh« med mladimi in jih spodbujajo, motivirajo za aktivno in zdravo preživljanje prostega časa ter odvrčajo od – danes vedno bolj popularnih - drog.

Na podlagi raziskave mladi navajajo, da imajo kljub šolskim vsakodnevnim obveznostim prostega časa ravno prav in ga najraje aktivno preživijo. Še enkrat pa je bilo potrjeno dejstvo, da je zelo odvisno iz kakšnega družinskega okolja prihaja mladostnik. Tam kjer je že od otroštva prisoten šport v obliki rekreacije, kot ena od sestavin vsakdanjega življenja, so otroci sprejeli tak način življenja kot vrednoto in zelo malo možnosti je, da takšnega načina življenja ne bi ohranjali nadalje. Večina anketirancev prihaja ravno iz takega okolja, zato bi lahko potrdila sodobne trditve ki pravijo, da se šport vse bolj razvija kot kakovost načina življenja tako posameznika kot družine.

9. DODATEK

9.1 Anketni vprašalnik za uporabnike četrtnih mladinskih centrov

Sem Katja Mihelič, absolventka Fakultete za socialno delo v Ljubljani, in pripravljam diplomsko nalogo na temo »Šport kot eden od načinov zapolnitve in preživljanja prostega časa otrok in mladih«. Anketo bom izvedla v Četrtnem mladinskem centru Zalog, Bežigrad, Šiška. Anketa je namenjena uporabnikom centrov.

Z raziskavo želim ugotoviti, kako priljubljena je športno-rekreativna vadba med mladimi in kateri so največji motivatorji, ki spodbujajo k športno-rekreativnem udejstvovanju.

Anketa je anonimna in zagotavljam, da bodo podatki uporabljeni izključno za izdelavo moje diplomske naloge in ne bodo posredovani naprej.

Za vaše sodelovanje, ki je pomemben prispevek k moji diplomski nalogi, se vam najlepše zahvaljujem.

Navodilo o izpolnjevanju anketnega obrazca

Obkrožite ali podčrtajte ustrezno trditev. Če pri katerem vprašanju ni ustreznega odgovora, lahko odgovor tudi dopišete, pod rubriko DRUGO.

ŠPORTNO-REKREATIVNO UDEJSTVOVANJE

1. Katerega spola si?

Ž

M

2. Koliko si star(a)?

MANJ KOT 17 let

MED 17 - 23 let

VEČ KOT 23 let

3. Katere stopnje formalne izobrazbe imaš?

OBISKUJEM OSNOVNO ŠOLO

KONČANA OSNOVNA ŠOLA

OBISKUJEM SREDNJO ŠOLO
KONČANA SREDNJA ŠOLA
OBISKUJEM VISOKO / UNIVERZITETNO ŠOLO

4. Koliko imaš prostega časa?

MALO
RAVNO PRAV
VELIKO

5. Kaj od naštetega najraje počneš v prostem času?

BEREM
GLEDAM TV
SEM ZA RAČUNALNIKOM
UKVARJAM S ŠPORTOM
DRUGO.....

6. Ali prosti čas rad(a) nameniš športno-rekreativnim dejavnostim?

DA
OBČASNO
NE

7. Ali ostali družinski člani (mama, oče, brat, sestra) namenijo kaj prostega časa športnim aktivnostim?

DA
NE

8. Ali so te starši že od malega vključevali v športno-rekreativne programe, oziroma poskrbeli za tvoje gibanje?

DA
NE

9. Ali te družina spodbuja in podpira pri športnem udejstvovanju?

DA
NE

10. Ali treniraš / si treniral(a) kakšno športno panogo?

DA

NE

11. Kdo te je navdušil za treniranje?

NIHČE

PRIJATELJI

STARŠI

BRAT/SESTRA

TRENER

DRUGO.....

12. Imaš vzornika, ki je vplival na tvoje športno udejstvovanje?

DA

NE

13. Obiskuješ / si obiskoval(a) športno vzgojo v šoli redno?

DA

NE

14. Zakaj nisi obiskoval(a) redno športne vzgoje v šoli ? (odgovori le, če si na 13. vprašanje odgovoril(a) z NE)

MI NI BILA VŠEČ

SE MI NI LJUBILO

ZARADI ZDRAVSTVENIH RAZLOGOV

DRUGO.....

15. Meniš, da so športne aktivnosti (športni krožki, treningi, tečaji) predrage?

DA

NE

16. Ali bi se več udeleževal(a) športnih aktivnosti, če bi bile brezplačne?

DA

NE

17. Ali je v tvoji okolici organiziranih dovolj brezplačnih športnih aktivnosti?

DA

NE

18. Se udeležuješ brezplačnih športnih aktivnosti?

DA

NE

19. Se udeležuješ plačljivih športnih aktivnosti?

DA

NE

20. Kolikokrat na teden se ukvarjaš s športnimi aktivnostmi?

1x NA TEDEN

2x – 3x NA TEDEN

3x – 5x NA TEDEN

VSAK DAN

21. Ali se udeležuješ športnih aktivnosti v mladinskem centru?

DA

OBČASNO

NE

BI SE, VENDAR JIH NISMO ŠE IMELI

22. Katera športna aktivnost, ki jo je organiziral mladinski center, ti je bila najljubša/oziroma katere športne aktivnosti bi se najraje udeležil(a), če bi bila na razpolago? (lahko dopišesh, če je ni med naštetimi)

NOGOMET

KOŠARKA

PLAVANJE

PLES

PLEZANJE

TELOVADBA

DRUGO.....

23. Zakaj ti je izbrana športna aktivnost najljubša?

KER JO IMAM RAD(A)

KER SE VEČINA MOJIH PRIJATELJEV UKVARJA Z NJO

KER JE NAJBOLJ POPULARNA in MODERNA

DRUGO.....

24. Ali so ti v mladinskem centru ljubše pogovorne, ustvarjalne, glasbene aktivnosti, kot pa športne?

DA

NE

25. Zakaj so ti ljubše ostale aktivnosti? (odgovori le, če si na 24. vprašanje odgovoril(a) z DA)

KER NE MARAM ŠPORTNIH AKTIVNOSTI

KER NI ZANIMIVE ŠPORTNE AKTIVNOSTI / ALI TAKE, KI BI MI BILA VŠEČ

KER VEČINA PRIJATELJEV NE OBISKUJE ŠPORTNIH AKTIVNOSTI, AMPAK OSTALE AKTIVNOSTI

DRUGO.....

26. Zakaj so ti ljubše športne aktivnosti? (odgovori le, če si na 24. vprašanje odgovoril(a) z NE)

KER IMAM RAD(A) ŠPORTNE AKTIVNOSTI

KER SE VEČINA PRIJATELJEV UDELEŽUJE ŠPORTNIH AKTIVNOSTI

KER SO MI ŠPORTNE AKTIVNOSTI BOLJ VŠEČ, KOT PA OSTALE AKTIVNOSTI

DRUGO.....

27. Si želiš, da bi bilo organiziranih več športnih aktivnosti v mladinskem centru?

DA

NE

9.2 Vprašalnik za vodjo četrtnega mladinskega centra

KAKO MLADIM PONUDITI ŠPORTNO-REKREATIVNO DEJAVNOST, DA JE TA NA SEZNAMU NJIHOVIH ŽELJA – oporne točke za pogovor z vodjo ČMC

1. Ali je med otroki oziroma mladimi, ki obiskujejo vaš center, kaj takšnih, ki se intenzivneje ukvarjajo s kakšnim športom - trenirajo (je teh veliko, malo, več med fanti, kot dekleti ali obratno, kateri športi-individualni ali skupinski)?

Zalog: Da, nekaj pri dečkih, ki se ukvarjajo z nogometom ali borilnimi veščinami, in pri dekletih samo ena, ki trenira rokomet.

Bežigrad: V večini vsi trenirajo kakšno športno panogo. Glede na to, da imamo več fantov, vendar tudi dekleta, ki so prisotna se zanimajo za šport. Fante najbolj navdušuje nogomet, dekleta pa nogometaši.

Šiška: Skoraj vsak se ukvarja s kakšnim športom, tako dekleta kot fantje. Predvsem je to karate, judo, odbojka, tenis.

2. Se udeležujejo športnih krožkov v šoli?

Zalog: Da, nekateri se udeležujejo športnih krožkov v šoli, zopet samo fantje.

Bežigrad: Da, ampak malo. Jih obiščejo in kmalu zgubijo interes.

Šiška: Da, vendar v manjšini. Več jih trenira izven šole, kar pomeni, da starši plačujejo za njihovo športno udejstvovanje.

3. Na podlagi česa se odločite za neko športno-rekreativno dejavnost. Ali bo to nogomet, košarka, odbojka itd...(ali se prej posvetujete z mladimi, ali oni predlagajo in nato organizirate....)?

Zalog: Do sedaj smo se vedno odločili na podlagi njihovega interesa, želje. Zato imamo na pobudo dečkov organizirano kik-box vadbo, poleti pa se organizira turnir v nogometu, kjer

tekmujejo fantje iz vseh treh centrov. Turnir je zelo obiskan, ker imajo fantje radi nogomet in zato tudi ideja za ta projekt.

Bežigrad: Pravzaprav mlade že tako poznamo, da kar vemo kateri športi jih interesirajo in kje bo odziv velik. Tako da lahko rečem, da se ravnamo predvsem glede na njihove izrečene želje in zanimanje.

Šiška: Otroci predlagajo in na podlagi interesa organiziramo športno dejavnost. Do sedaj so bile to: plavanje, smučanje, drsanje, gornišstvo, družabne športne igre (npr. badminton). In na podlagi razpisa, ki ga objavi Urad za mladino. Na razpis se prijavijo različna športna društva, ki ponujajo svoje športne panoge in če je katera od panog primerna za naš center, se pravi, da je zanimivo za uporabnike, se prijavimo.

4. Katerih športnih panog se najraje udeležujejo dekleta in katerih fantje/katera predlagajo dekleta in katere fantje?

Zalog: Kot pravim je fantom najljubši nogomet, dekleta pa pokažejo interes za ples.

Bežigrad: Fantje so predvsem navdušenci nogometa, košarke. Zanimivo pa je, da dekleta zanima rokomet. Pri nas je deklet malo in nekatera od teh obiskujejo rokometne treninge. Največkrat pa oboji predlagajo plavanje, kamor se dostikrat namenimo predvsem poleti.

Šiška: Fantje se najraje udeležujejo nogometa, smučanja, mečevanja, tenisa in hokeja. Dekleta pa vse to zelo rade pasivno spremljajo, zlasti nogomet (zaradi simpatij), se pa nobenega posebej rade ne udeležujejo.

5. Katere športne panoge se največkrat organizirajo?

Zalog: Najprej bi omenila nogometni turnir, ki je najbolj obiskan. Drugače pa plavanje, ki ga tudi zato organiziramo.

Bežigrad: Plavanje, poletni nogometni turnir, ki se odvija med vsemi tremi četrtnimi centri, smučanje in pohodne izlete.

Šiška: Tako fantom, kot dekletom sta najbolj pri srcu capoeira in mečevanje, na katere smo se prijavili preko razpisa in tudi največkrat potekajo, ker so jim pri srcu

6. Se odločate samo za skupinske športne aktivnosti ali tudi individualne, zakaj?

Zalog: Odločamo se za skupinske, ker so te bolj priljubljeni in tudi bolj prijetni, saj se na ta način med seboj spoznavajo in sklepajo nova prijateljstva.

Bežigrad: Večkrat za skupinske, ker jih takšni tudi najbolj veselijo, so tudi veliko bolj zanimivi zanje, zabavni in »poučni«.

Šiška: Večinoma se odločamo za skupinske, ker so te v prvi vrsti bolj priljubljene in tudi zaradi prednosti, ki jih prinaša – zgodi se skupinska dinamika, spoznavanje drug drugega in medsebojno učenje, strpnost. (Pri plezanju, ki sicer spada pod individualni šport pa je najboljši odziv. Zelo so motivirani za ta šport, ker grejo v hrib in tako dokazujejo drug drugemu koliko zmorejo, na nek način tekmujejo med seboj, poleg tega je še prisoten adrenalin, posebna oprema, kot so vrvi, čelade...vse to jih motivira).

7. Ali potekajo aktivnosti ločeno – posebej dekleta, posebej fantje, zakaj?

Zalog: Ko gre za nogomet seveda igrajo samo dečki, ker deklet to ne zanima. Pri kik-boxu tudi. Lahko rečem, da je edino plavanje taka športna aktivnost, kjer se vsi združijo, vendar tukaj ne gre ravno za ekipno športno aktivnost.

Bežigrad: Ne. Razen pri nogometu, kjer so sami fantje.

Šiška: Skupaj.

8. Kakšen je interes za športne aktivnosti? (pri dekletih, fantih, tudi glede na starost)

Zalog: Interes večji pri fantih kot dekletih, to lahko stoodstotno trdim. Glede starosti pa opazamo, da največ interesa pokažejo tisti malo starejši, od 17ga do 20 leta.

Bežigrad: Večina naših uporabnikov je starih med 17 in 23, in mislim da tako njih kot tiste malo mlajše in starejše enako zanima in se enako udeležujejo športnih dejavnosti.

Šiška: Center obiskuje približno enako število fantov, kot deklet, ki so stari od 7 do 14 let in lahko rečem, da je interes sorazmeren. Enak pri dekletih, kot fantih.

9. Kako športno-rekreativno dejavnost predstavite, da vzbudi zanimanje pri mladih in se odločijo za udeležbo?

Zalog: Pravzaprav ni nobenega posebnega načina. Na podlagi izkazanega zanimanja, povpraševanja in izrečenih želja, se odločimo za organizacijo določene športne aktivnosti.

Bežigrad: Po navadi organiziramo športne aktivnosti, ki jih imajo radi, tako, da ni potrebno dodatne motivacije.

Šiška: V prvi vrsti izhajamo iz njihovih želja. Se odločimo za šport, ki jih zanima, nato pa jim predstavimo zakaj pravzaprav gre pri konkretnem športu in se tudi strokovni delavci udeležimo športne aktivnosti, jih na ta način tudi motiviramo.

10. Ali je interes večji za pogovorne, ustvarjalne, glasbene, kot za športne aktivnosti?

Zaloga: Samo pri dekletih. Ker te ne marajo športa, se udeležujejo predvsem ustvarjalnih delavnic in najraje izdelujejo nakit.

Bežigrad: Mislim, da je večja želja po športu.

Šiška: Večji interes je za športne aktivnosti in to tako pri dekletih, kot fantih.

11. Ali športne delavnice organizirate popolnoma sami, ali se povežete z drugimi ustanovami, društvi itd...(npr. preko športnega društva Tempo ste v letu 2007 organizirali akcijo z naslovom Šport za mlade – več o tej akciji...kako ste prišli na idejo (zaradi povpraševanja, zanimanja otrok?) katere dejavnosti so bile na razpolago, katere so bile najbolj obiskane...ali je velik interes za tovrstne »delavnice«... ali se obeta kaj podobnega tudi v tem letu...)?

Zalog: Preko razpisa se prijavljamo na športne delavnice, katere organizirajo in izvajajo različna športna društva. Se pravi, da organizirajo oni, mi pa se jih udeležujemo. Razen kadar gre za kakšno dejavnost znotraj našega centra. Na primer kik-box. Mladi so izrazili željo in mi smo jo realizirali.

Bežigrad: Mi, vodje centrov, smo samo koordinatorji in včasih »organiziramo« interne športne igre, kot npr.: badminton na igrišču, sankanje, igre z žogo. Za vse športne dejavnosti, ki potekajo pod strokovnim vodstvom, pa izvajajo različna športna društva, ki se prijavijo na

razpis. Mi pa se potem odločimo ali bomo sodelovali, na podlagi tega, če izrazijo mladi interes, oziroma ocenimo kaj bo zanje primerno.

Šiška: Organiziramo skupaj, se pravi preko razpisa, na katerega se prijavljajo različna športna društva in ponujajo svoje dejavnosti. Te dejavnosti (razpis) vodje centrov pregledamo in se odločimo za tisto društvo, oziroma dejavnost, ki je zanimiva, primerna za naše uporabnike.

12. Zasledila sem, da skupaj z mladimi v ČMC Zalog popravljajo nogometno, košarkarsko igrišče. Se/ se je kakšna podobna akcija odvijala tudi pri vas?

Zalog: Da, res je bila pri nas obnovitvena akcija.

Bežigrad: Ne.

Šiška: Ne, za enkrat ni bilo potrebe.

13. Kaj je namen te akcije?

Zalog: Za prenovu smo se odločili, ker je to edino športno-rekreacijsko igrišče v Zalogu in ker je bilo igrišče potrebno obnove, saj je bilo že zelo dotrajano.

14. Rezultati akcije (ali se udeležujejo mladi tovrstnih akcij, kaj odnesejo od tega)?

Zalog: Motivacija mladih je bila prisotna, ker je to njihovo glavno in pravzaprav edino zbirališče, vendar kljub temu kako velika je bila njihova želja in cilj, motivacija ni bila tako intenzivna. Predvsem takrat, ko je bil potreben fizičen napor. Kljub temu so pridno delali, en dan več, drugi dan manj. Projekt se bo spomladi nadaljeval, ker še ni v celoti prenovljeno.

15. Kakšne so razmere s športnimi igrišči in športnimi dvoranami, objekti v vašem kraju in okolici? Ali imajo mladi sploh možnost, da se športno udeležujejo – prostorske razmere?

Zalog: V Zalogu je problem prostorske stiske. Kajti imajo samo eno športno igrišče in sicer osnovnošolsko in tako ni dovolj prostora za vso mladino. Ker gre za načelo »zmaga

močnejši«, so starejši tisti, ki koristijo igrišča, za mlajše pa zmanjka prostora. Prav tako se pojavi problem pozimi, ko pritisne mraz, je na razpolago samo šolska telovadnica, kar je tudi premalo za vse. Je pa šola toliko razumevajoča, da občasno odstopi centru dvorano tudi brezplačno za kakšno športno dejavnost.

Bežigrad: Lokacija kjer se nahaja center je super. Zadaž imamo namreč dve ploščadi, namenjeni za rekreacijo, ki tako pride prav pozimi in poleti. Pozimi se po hribu sankamo, poleti pa razne igre z žogo na ploščadi. Poleg tega je blizu šolsko igrišče, ki ga tudi lahko uporabljamo, ter šolski telovadnici. Za enkrat ni prostorske stiske.

Šiške: Okoli ČMC Šiška uporabniki nimajo nobenega primerne prostora za športne aktivnosti. Smo pa s šolami dogovorjeni za uporabo telovadnic in zunanjih igrišč. Tako da prostora imamo v ta namen veliko, saj so v naši okolici kar štiri osnovne šole.

:

